

VOGELBESCHERMING NEDERLAND

BESTUURSVERSLAG EN JAARREKENING 2024

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 2024

INHOUD BESTUURSVERSLAG 2024

	Pagina
1. Woord vooraf	004
2. Missie, visie en doelstellingen	006
3. Belangrijkste risico's en onzekerheden	008
4. Doelrealisatie	012
5. Financieel beleid	018
6. Governance	026
7. Communicatie met belanghebbenden	036
8. Vogelbescherming in 2020-2025	038
9. Vogelbescherming in 2025(-2027)	046
Verslag Raad van Toezicht 2024	054
Colofon en fotoverantwoording	096

INHOUD JAARREKENING

	Pagina
1. Kengetallen en kerncijfers	062
2. Jaarrekening 2024	063
2.1 Balans per 31 december	063
2.2 Staat van baten en lasten	064
2.3 Kasstroomoverzicht	065
2.4 Toelichting Jaarrekening	066
2.5 Toelichting op de balans per 31 december	071
2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	080
2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	081
3. Overige informatie	086
4. Overige gegevens	088
4.1 Controleverklaring accountant	088
Bijlagen	
Bijlage 1. Model voor kostentoerekening	092
Bijlage 2. Begroting 2025	093
Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2024	094

In 2024 bestond Vogelbescherming 125 jaar. We hebben met medewerkers, leden en vrijwilligers stilgestaan bij deze mijlpaal, want we zijn ontzettend trots op wat er is bereikt. De lijst met voorbeelden is dan ook ontzettend lang. Leefgebieden zijn beter beschermd, verschillende vogels zijn van de Rode Lijst geschrapt en de overheid is aangezet tot betere bescherming van vogels. Zo kreeg Nederland dankzij de vogelbeschermers van het eerste uur als eerste land in Europa een Vogelwet waarmee alle inheemse soorten in één klap werden beschermd. Alleen dat al. We hebben verder van ons 125-jarig bestaan geen ‘feestjaar’ gemaakt, want daarvoor is de toestand van veel vogelsoorten te ernstig.

Geen vliegveld bij Montijo

Ook het afgelopen jaar konden we mooie resultaten aan ons portfolio toevoegen. Daar doen we in ons Impactverslag 2024 uitgebreider verslag van, hier geef ik een aantal voorbeelden.

Dankzij de inzet van partnerorganisaties en vooral vrijwillige strandwachten hadden de sterk bedreigde strandbroeders in Zeeland een topbroedseizoen. Daarmee halen we gezamenlijk een soort als de strandplevier voorlopig bij de rand van de afgrond weg. We wisten verder - ook weer als onderdeel van een coalitie - het onzalige plan verworpen te krijgen om een flink stuk van het IJsselmeer vol te leggen met zonnepanelen, dat zou zeer schadelijk zijn geweest voor grote groepen vogels die in dat Natura 2000-gebied overwinteren en voedsel zoeken. En uit Portugal kwam het goede nieuws dat het gigantische vliegveld in de monding van de Taag bij Montijo voorlopig van de baan is. Precies op die plek overwinteren veel van ‘onze’ grutto's, of maken ze een tussenstop op weg naar West-Afrika. De Portugese natuurorganisaties hebben er jarenlang tegen gestreden, met hulp uit Nederland van Vogelbescherming. Onze leden en achterban lieten zich toen luid en duidelijk horen. Ook op deze plek wil ik iedereen die mee heeft gedaan, met een donatie of steunbetuiging, daar nogmaals voor bedanken.

Inbreukprocedure weidevogels

Vasthoudendheid is een belangrijk kenmerk van onze Vereniging. Dat bleek eens te meer toen de Europese Commissie na acht jaar een zogeheten inbreukproce-

VOGELS KUNNEN NOG NIET ZONDER VOGELBESCHERMERS

dure startte tegen de Nederlandse overheid. En wel omdat we in dit land niet goed voor onze weidevogels zorgen en dus niet aan internationale verdragen voldoen. Al in 2016 heeft Vogelbescherming de commissie hierop attent gemaakt door middel van een klacht. Sindsdien hebben we de commissie steeds op de hoogte gehouden over de situatie in Nederland. Mooi was ook dat voor het tweede jaar op rij vogels de Hedwigepolder wisten te vinden, nog eens het succes benadrukkend van de mogelijkheden tot natuurherstel in de Westerschelde. Ook hier heeft vasthoudendheid zich uitbetaald.

Met de val van het kabinet in 2024 kwam ook het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) aan z'n einde. En dat was doodzonde, want daarmee verdween behalve budget ook de noodzakelijke integrale aanpak van de beroerde toestand in het landelijk gebied met te veel gif en te veel mest. Echt struisvogelpolitiek, want de problemen zijn niet opgelost en de gerechtelijke uitspraken en EU-wetgeving zijn ook niet weg. En daar komt bij: we weten hoe slecht we ervoor staan met klimaat, biodiversiteit, drinkwater en een gezonde bodem. We hebben die kennis en dat maakt het mijns inziens ook kwalijk.

Een domper was ook het terugkrabbelen van de provincie Fryslân in het project Holwerd aan Zee waardoor er geen geld en draagvlak was voor een vervolg. Gelukkig konden we wel in die regio ons programma Wij & Wadvogels een vervolg geven. En dat is nodig, want de vogels in het Waddengebied hebben het moeilijk.

Op de valreep van 2024 kregen we het bericht dat vlak voordat de regeling in zou gaan minister Mona Keijzer een eerder kabinetsbesluit terugdraaide om standaard nestvoorzieningen voor huismus en gierzwaluw op te nemen bij nieuwbouw en grootschalige renovaties. Deze voorbeelden laten zien dat vogels en hun bescherming anno nu geen politieke meewind hebben.

Maar het is niet alleen schraalhans keukenmeester, want alhoewel flink afgezwakt, de EU zet toch in op

natuurherstel via de Natuurherstelverordening, en dat werd óók duidelijk in 2024. Nederland kan zich daar niet aan onttrekken. Vogelbescherming zal in 2025 samen met de andere natuur- en milieuorganisaties voorstellen doen hoe ons land daar het beste invulling aan kan geven.

Internationale verantwoordelijkheid

Zo lossen we problemen op en schuiven we ze niet door naar komende generaties. We blijven daarom strijdbaar, daar kunnen onze achterban en alle partijen die ons steunen op rekenen. Een belangrijk doel dat we de komende jaren blijven nastreven, is behoud en herstel van grote onaangetaste natuurgebieden, ook op zee. Maar omdat Nederland een klein en dichtbevolkt land is, is de grote opgave ons inziens om te zorgen voor ‘dubbelgebruik’. Dan heb ik het over economische activiteiten die tegelijk ruimte bieden aan vogels om te rusten, te broeden en eten te vinden. Dat kan je bijvoorbeeld bereiken met extensieve landbouw, bewuste recreatie in het Waddengebied en groene steden - daar is nog een onwaarschijnlijke wereld te winnen. Het hardst moeten we daarbij aan de slag voor de vogels waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft, zoals onder meer de grutto.

Luister naar de vogels

Het besef dat we de kwaliteit van onze leefomgeving moeten laten prevaleren boven economische deelbelangen, vraagt bij velen wel om een compleet andere manier van denken. Aan ons de taak om dat overtuigend te bepleiten en niet mee te gaan in de polarisatie. We gaan daarom door met wat we goed kunnen: wetenschappelijke kennis vertalen naar concrete acties zodat iedereen weet wat nodig is om het anders te doen. We zullen daarvoor ook goed naar de vogels moeten luisteren, zodat we met hun verhalen mensen in beweging kunnen krijgen.

Karsten Schipperheijn,
directeur-bestuurder Vogelbescherming Nederland

MISSIE, VISIE EN DOELSTELLINGEN

GROTE ZILVERREIGER

2 Missie, visie en doelstellingen

In 2024 heeft Vogelbescherming gewerkt aan een aanscherping van onze missie en visie en aan een nieuw Strategisch Meerjarenplan, met belangrijke inbreng van onder meer de Ledenraad en onze wetenschappelijke begeleidingscommissie. In het voorjaar van 2025 maken we deze nieuwe uitgangspunten bekend, onder meer via de pagina vogelbescherming.nl/strategie.

In 2024 waren de missie, visie en doelen van kracht uit het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025. Die luiden als volgt:

Missie

Vogelbescherming Nederland komt op voor in het wild levende vogels en hun leefgebieden. In Nederland en wereldwijd. Samen met mensen die bescherming van vogels en natuur belangrijk vinden. Zo dragen we bij aan het behoud van de natuur en aan een leefbare wereld.

Visie

Vogelbescherming wil een wereld met een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur, waar mensen van genieten en zich voor inzetten.

Belangrijkste doelen

- Meer kerngebieden van voldoende omvang voor akker- en weidevogels.
- Verbetering van de Basiskwaliteit Natuur buiten natuurgebieden in Nederland.
- Vitalere vogelpopulaties en leefgebieden in kust- en intergetijdengebieden.
- Meer voedsel en veiligheid voor vogels in het IJsselmeergebied.
- Natuurinclusief bouwen en beleid voor biodiversiteit is de norm in het stedelijk gebied.
- Betere bescherming van de trekroutes van vogels, vooral langs de trekroute waaraan ook Nederland ligt.

In **hoofdstuk 8** blikken we op hoofdlijnen terug op de realisatie van onze doelen in de periode 2020-2025. In **hoofdstuk 4** op wat Vogelbescherming in 2024 heeft bereikt.

BELANGRIJKSTE RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

3 Belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze paragraaf belichten we de belangrijkste risico's en onzekerheden als het gaat om Vogelbescherming als organisatie. In het 'Woord vooraf' en in hoofdstuk 4 'Doelrealisatie' staan de belangrijkste risico's en onzekerheden rondom de doelstellingen van Vogelbescherming.

Organisatie

Vogelbescherming beheert met behulp van een risico-instrument op gestructureerde wijze de belangrijkste risico's. Door al in een vroeg stadium na te denken over mogelijke risico's kunnen we ervoor zorgen dat het risico geen realiteit wordt, of kunnen we eventuele ernstige gevolgen beperken. Het dossier wordt actueel gehouden door het hoofd Bedrijfsvoering en de verenigingssecretaris. Deze adviseren de directeur-bestuurder en het MT gevraagd en ongevraagd over risico's.

Risicodossier

Het risicodossier is opgebouwd volgens het 'impact = kans x effect-uitgangspunt'. Het bevat de belangrijkste risico's en bestaat uit de volgende componenten:

- oorzaak en gevolg risicofactoren;
- omschrijving risico;
- risicocategorie (financieel, kwaliteit/reputatie, organisatie, continuïteit, personeel);
- kans;
- impact;
- mate van risicobereidheid;
- (preventieve) maatregelen.

Strategische risico's / kwaliteit / reputatie

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Impactrealisatie onvoldoende	• Opstellen haalbare en meetbare impactdoelen, waar mogelijk en aanbrengen focus. • Implementatie methodiek om zo concreet mogelijk te kunnen monitoren of we de juiste koers varen en of we op koers liggen. • Organiseren wendbaarheid: ruimte voor evalueren, leren en bijsturen waar nodig. • Interne eis aan doelbesteding groter dan externe eis; van iedere ontvangen euro streven we naar een besteding van 80 cent aan impactrealisatie.
Imagoschade als gevolg van een incident. Dit kan van alles zijn, van een meningsverschil over een nalatenschap, interne fraude, ondeugdelijke wetenschappelijke onderbouwing, bedrijfsvoering niet volgens duurzame maatstaven tot een vertrouwensbreuk tussen Raad van Toezicht en Bestuur. Het is niet altijd mogelijk om deze incidenten te voorkomen, daarom is het goed om naast preventieve maatregelen er ook voor te zorgen dat adequaat opgetreden kan worden in geval van een incident. De verwachte impact van imagoschade voor goededoelenorganisaties is zeer groot. De risicobereidheid is laag.	• Zorgvuldige selectie externe partijen aan de hand van vastgestelde criteria. • Richtlijn fraude. • Integriteitsbeleid & meldprocedures. • Interne beheersing op orde. • MVO-beleid (in ontwikkeling). • Relevante verzekeringen. • Zorgvuldig personeelsbeleid. • Bevoegdheden verschillende interne organen goed vastgelegd in statuten en reglementen. • Verantwoordelijkheid met belangrijkste stakeholders expliciet belegd. • Proactieve opstelling naar stakeholders. • Goede afstemming met notaris en nabestaanden.

Operationele risico's / continuïteit

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Dit betreft omstandigheden waardoor de continuïteit van de organisatie in gevaar kan komen. Hierbij valt te denken aan het afbranden van het kantoorpand, maar ook aan problemen met het relatiebeheersysteem, een cyberaanval of een crash van de ledendatabase. De te verwachten impact hiervan op de continuïteit van de organisatie varieert van gemiddeld tot groot (crash ledendatabase, cyberaanval). De risicobereidheid is beperkt.	• Periodieke brandweeroefeningen en brandweerspectie. • Mogelijkheid tot thuiswerken, onder andere door (veilige) cloudoplossingen. • Migratie naar standaard ICT-oplossingen. • Contract voor support en onderhoud ICT-systemen. • Contractuele afspraken over (actuele) back-up en recovery database. • Real time vulnerability scans. • Uitvoering calamiteitentest en periodieke penetratie- en hacktesten. • Bewustwording en opleiden medewerkers cybersecurity.

Financiële risico's

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Wegvallen van grote bron van inkomsten, zoals de Nationale Postcode Loterij, grote afname ledenaantal, of minder inkomsten uit nalatenschappen dan in de begroting is opgenomen. De impact die dit met zich mee kan brengen varieert van gemiddeld tot zeer groot. De mate van beïnvloeding varieert. De risicobereidheid is beperkt.	• Doelgroepgerichte marktbenadering en stevig verder bouwen aan de beweging. • Goed contact onderhouden met leden en andere stakeholders. • Conservatief begrotingsbeleid, o.a. niet-toegezegde inkomsten uit subsidies worden niet begroot. • Sturen op brede inkomstenmix, o.a. naast ledenwerving inzetten op donaties. • Realisatie begroting monitoren met tussentijdse rapportages, waardoor bijsturing mogelijk is. • Voldoende omvang continuïteitsreserve. • Up-to-date financiële administratie ten aanzien van opbrengsten en verplichtingen.

Compliance risico's

Voornaamste risico's	Getroffen maatregelen
Niet voldoen aan wet- en regelgeving. Het gaat om privacywetgeving, specifieke regelgeving voor een goededoelenorganisatie (ANBI, CBF-erkenning), algemene fiscale, personele regelgeving.	• Bewustzijn bij medewerkers en management dat we geen risico's aanvaarden; altijd voldoen aan wet- en regelgeving. • Scholing medewerkers op de verschillende wetgevingsgebieden. • Monitoren bevindingen accountant op het gebied van interne beheersing.

Proces van risicomanagement

Bij elk bestuursbesluit wordt vastgesteld wat de mogelijke risico's zijn. Het risicodossier wordt jaarlijks besproken in het MT. Daaruit volgen indien nodig maatregelen en wordt er gekeken of risico's moeten worden toegevoegd of huidige kunnen worden geschrapt. De Auditcommissie van de Raad van Toezicht bespreekt het risicodossier jaarlijks met de directeur-bestuurder en wordt op de hoogte gebracht als zich tussentijdse nieuwe en grote risico's voordoen. De Auditcommissie deelt de bevindingen met de gehele Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft een controlerende en adviserende functie.

Om risico's te beheersen en goede interne controles uit te voeren, zijn de volgende beheersinstrumenten operationeel:

- Maandelijkse geïntegreerde rapportages
- Periodieke voortgangsrapportage (per kwartaal)
- Bevoegdhedenregeling voor het aangaan van betalingen en verplichtingen
- Periodieke bespreking van de bevindingen naar aanleiding van geïntegreerde rapportages van de Auditcommissie
- Aandacht voor het opvolgen van de aanbevelingen van de accountant op management- en bestuursniveau
- Gedragscode Goede Doelen Nederland
- Strategisch Meerjarenplan
- Alle projectplannen bevatten een risicoparagraaf
- AO is in aanzet beschreven in Handboek AO/IB (Administratieve Organisatie en Interne Beheersing)
- Richtlijn Fraude
- Risicodossier

DOELREALISATIE 2024

4 Doelrealisatie 2024

4.1 Inleiding

Vogelbescherming werkte in 2024 volgens ons Strategisch Meerjarenplan 2020-2025. In hoofdstuk 8 blikken we op hoofdlijnen terug op de gehele periode, hieronder lees je per Nederlands hoofdlandschap hoe we tijdens het verslagjaar 2024 hebben gewerkt aan onze doelen voor vogels en natuur, aan de hand van:

1. De belangrijkste strategische doelen uit ons Meerjarenplan.
2. Enkele kernresultaten uit 2024.
3. Een verwachting hoe we de komende tijd opereren.

Een uitgebreider verslag van ons beschermingswerk en wat dat teweegbracht in 2024 is te vinden in het Impactverslag 2024. Een uitbereide financiële terugblik is te vinden in de **Jaarrekening 2024**. In **hoofdstuk 9** geven we expliciet weer hoe we onze 'beloftes' uit het Bestuursverslag van 2023 hebben waar kunnen maken en blikken we vooruit naar 2025.

Vogelbescherming maakt deel uit van BirdLife International, actief in 121 landen (123 Partners) waarvan wij ook medeoprichter zijn. De impact en doelrealisatie van dit netwerk van nationale natuurbeschermingsorganisaties staat op de website van BirdLife International.

Voor hoe het met vogels in Nederland gaat, verwijzen we naar de jaarlijkse publicatie van Sovon Vogelonderzoek Nederland; de Vogelbalans. Een hoofdlijn daaruit is dat er in elk type landschap wel factoren spelen die de aandacht verdienen van vogelbeschermers, maar dat van de broedvogels vooral boerenlandvogels en soorten van duinen en heide in de min zitten en dat het relatief goed gaat met soorten die in moerassen en bossen broeden, al zijn er per soort en per regio grote verschillen aan te wijzen.

4.2 Landelijk gebied

Doelen tot 2025

- 5.000 ha extra bloemrijke weides in 10 kerngebieden voor weidevogels. De trend in deze gebieden is stabiel of positief.
- 1.000 ha extra rijke akkers (10 nieuwe kerngebieden).

Gerealiseerd in 2024

- Tijdens het kabinet-Rutte IV stond Nederland aan de vooravond van een landbouwtransitie. De benodigde financiën waren apart gezet, en er was een integraal plan opgesteld om de problemen in het landelijk gebied aan te pakken, waardoor er ook voldoende hectaren bloemrijke weides en natuurrijke akkers zouden hebben kunnen komen. De natuurorganisaties waaronder Vogelbescherming hebben de afgelopen jaren hard gelobbyd om dit voor elkaar te krijgen, ondersteund door voorbeeldprojecten die we hebben opgezet en onder de aandacht hebben gebracht. Een groot succes was de start van het Aanvalsplan Grutto, maar de deelnemende boeren kregen nog onvoldoende uitzicht op langjarig perspectief. Helaas schoof het nieuwe kabinet-Schoof de gehele landbouwtransitie terzijde (NPLG) en schraptte het budget. Daarmee verdween het concrete uitzicht op duurzaam beheer van voldoende hectaren voor boerenlandvogels en een andere manier van voedsel produceren met minder mest en minder gif.
- Ondanks dat we in 2024 onze belangrijkste doelen niet hebben kunnen realiseren voor boerenlandvogels door de rigoureuze maatregelen uit de politiek, kunnen we toch resultaten met impact laten zien. Heel belangrijk nieuws kwam er bijvoorbeeld uit Brussel. De Europese Commissie startte in 2024 een inbreukprocedure tegen Nederland. Nederland moet aantonen dat het zijn internationale verantwoordelijkheid voor weidevogels zoals de grutto serieuzer neemt. Een en ander is het gevolg van een klacht van Vogelbescherming die we al in 2016 (!) bij de Europese Commissie indienden. Deze inbreukprocedure geeft hoop en draagt belangrijk bij aan de druk op de politiek om van Nederland weer een natuurlijker en gezonder land te maken.
- In 2024 zagen we ook dat het concept van Vogelbescherming rondom 'Basiskwaliteit Natuur' steeds breder werd omarmd. Vanuit de rijksoverheid kregen gemeenten bijvoorbeeld handvatten aangereikt om beleid in uitvoering te nemen. Hier kunnen vooral akker- en ervogels van gaan profiteren.
- Belangrijk is het om parels voor weidevogels en 'natuurlijk boeren' veilig te stellen door dure landbouwgrond aan te kopen en die onder voorwaarde van duurzaam gebruik te verpachten. Verschillende organisaties zijn daar mee bezig in Nederland. Zo redden we wat er te redden valt én laten we zien dat het anders kan.

- Vogelbescherming is op dit front actief als adviseur van het Rijke Weide Vogelfonds dat in 2024 weer een aankoop kon doen van 10 hectare in Friesland, een echte weidevogelparel. Deze grond wordt dan verpacht door het fonds onder voorwaarde van beheer dat goed is voor vogels.
- In 2024 heeft Vogelbescherming opnieuw steun verleend aan zuivelmerken die op zo'n manier produceren dat vogels kunnen overleven op meer natuurlijke weides én dat de betrokken boerenbedrijven voldoende kunnen verdienen, zodat het allemaal uit kan. Die merken zijn veelal succesvol. In 2024 kon Boeren van Amstel een (echte) Amsterdams kaas op de markt brengen en was de omzet van Rouveen sterk gestegen doordat Lidl een verkoopkanaal werd. Op deze manier kunnen consumenten als ze zuivel willen gebruiken ook kiezen voor 'vogelvriendelijke zuivel'. Het begon ooit met de 'Red de Rijke Weide'-kaas, maar deze manier van zuivel produceren is nu mede dankzij Vogelbescherming steeds normaler.

Verwachting

Natuur op het Nederlandse platteland staat zwaar onder druk. Al vele jaren. We exporteren veel land- en tuinbouwproducten, maar blijven zelf achter met te veel stikstof, te veel mest, te veel gif en een forse bijdrage aan de klimaatverandering. De krachten vanuit de agro-industrie om de huidige verdienmodellen – goedkope bulk voor vooral het buitenland – in stand te houden, boekten in 2024 met de verkiezingswinst van de BBB een enorme overwinning. Toch moet het roer om. De toestand van de natuur in grote delen van het Nederlandse platteland is nog steeds verslechterd. Ook de gezondheid van omwonenden is in het geding. Gerechtelijke uitspraken en EU-regels gaan ook niet weg, zoals onder meer de Natuurherstelverordening, net zomin als de druk vanuit de samenleving. Tegelijk verkeren veel boerenbedrijven nog steeds in grote onzekerheid. We verwachten de komende tijd dus toch maatregelen vanuit de politiek. Het is aan Vogelbescherming en de andere groene organisaties te bewaken dat er dan ook effectieve maatregelen worden getroffen. Ons land heeft een lange geschiedenis van miljoenenuitgaven aan niet-effectieve maatregelen om biodiversiteit op het platteland te verbeteren.

4.3 Natuur

Doelen tot 2025

- Vergroten areaal natuur, kwalitatief en kwantitatief.
- Vergroten aantal visserijvrije zones en een gezond voedselweb.
- Geen verstoring in Wadden, Zuidwestelijke Delta en IJsselmeer.

Gerealiseerd in 2024

- Dankzij een geweldige inspanning is het in 2024 gelukt om het overgrote deel van de benodigde financiering voor Wij & Wadvogels, fase 2 bij elkaar te krijgen. Via Wij & Wadvogels zorgen we samen met terreinbeheerders en andere (natuur)organisaties voor natuurherstel van belangrijke plekken voor vogels op de Wadden, het monitoren van de resultaten en het tegengaan van de verstoring van vogels.
- Helaas trok de provincie Fryslân haar steun in voor het project Holwerd aan Zee dat daardoor tot stilstand kwam, ondanks brede steun in de regio en van tal van maatschappelijke partners zoals Vogelbescherming. Hierdoor zal er geen getijdenmeer komen in Holwerd met naar verwachting een grote aantrekkingskracht op vogels.
- In de Zuidwestelijke Delta is verder gewerkt aan het concretiseren van natuurherstelmaatregelen. Steeds meer overheidsorganisaties sluiten zich intussen aan bij het Netwerk Actieplan Deltanatuur. Belangrijk speerpunt is het redden van strandbroeders als de strandplevier. 2024 liet een goed broedseizoen zien voor deze soort. Dankzij onze vrijwillige strandwachten die verstoring helpen tegen te gaan, lukt het steeds beter deze soorten die op de drukke Nederlandse stranden proberen te overleven, een toekomst in ons land te geven.
- Een belangrijk resultaat werd geboekt in het IJsselmeergebied. Er ging een streep door het plan om 4.000 hectare zonne-atollen in het Natura 2000-gebied te leggen, zeer slecht voor bijvoorbeeld toppereenden. Vogelbescherming lobbyde hier sterk voor samen met andere natuurorganisaties en schreef mee aan een veel beter plan waarbij duurzame energieopwekking niet ten koste gaat van de natuur. Daarnaast ging na vele jaren planvorming de schop in de grond voor een overgangszone tussen het achterland en het IJsselmeer bij Mokkebank in plaats van een harde dijk. Dat geeft ruimte aan vissen en (riet)vogels.
- Veel bij de Noordzee betrokken partijen hebben het Noordzeeakkoord uit 2021 ondertekend. Vogelbescherming was daarbij een belangrijke speler.

In het akkoord zijn afspraken vastgelegd over een betere bescherming van het Nederlandse deel van de Noordzee en verantwoord gebruik ervan. Eerder kreeg daardoor de Bruine Bank dankzij Vogelbescherming een Natura 2000-status, waardoor met name alk en zeekoet een betere bescherming kregen. Het Noordzeeakkoord loopt in 2030 af. Om een voorzet te geven voor een doorstart, heeft Vogelbescherming samen met andere natuurorganisaties in 2024 een Noordzeevisie 2040 opgesteld als instrument om andere partijen te inspireren en te overtuigen dat het anders moet, want het gaat nog niet goed met de Noordzee-natuur, vooral door de veelheid aan economische activiteiten die er plaatsvinden en plannen voor energieopwekking in het gebied.

Verwachting

Door de veranderende politieke wind in Nederland verwachten we op de korte termijn (nog) meer politieke weerstand als het belang van de natuur ter sprake komt en bij bijvoorbeeld de bescherming van Natura 2000-gebieden. Daarom is het belangrijk dat we als belangenbehartigers voor de natuur ons goed organiseren en vindingrijke oplossingen presenteren die voor iedereen houtsnijden. Eén zo'n oplossing is 'duurzaam dubbelgebruik', iets wat klimaatbuffers goed demonstren. Zo gaan op tal van plekken nu al waterveiligheid hand in hand met natuurontwikkeling. Daarnaast zullen we indien nodig niet schromen juridische procedures in gang te zetten, volgens het juridisch afwegingskader dat Vogelbescherming daarvoor heeft opgesteld.

4.4 Stedelijk gebied

Doelen tot 2025

- Tuineigenaren vinden vogelvriendelijke tuinen belangrijk.
- Natuurinclusief bouwen wordt opgenomen in regelgeving.
- Aandacht voor natuur en vogels in gemeentelijke omgevingsvisies.

Gerealiseerd in 2024

- Natuurinclusief bouwen begint steeds meer gemeengoed te worden. Het is een beweging die niet meer te stoppen is. In 2024 kwam de forse tegenslag dat er geen nestkasten voor huismussen en gierzwaluwen standaard worden mee gemetseld bij nieuwbouw en grootschalige renovaties. Het verzet tegen het schrappen van die maatregel door minister Mona Keijzer drie weken voor het ingaan ervan gaf dat goed weer. Zowel natuurorganisaties als bouwbe-

- drijven lieten zich horen, net als particulieren die hun handtekening zetten onder de petitie #muszoekthuis.
- Tijdens het verslagjaar ondertekenden we ook een nieuw samenwerkingsverband met bouwbedrijf Heijmans om samen vogelvriendelijke wijken te gaan ontwikkelen. Vogelbescherming heeft al meer van dergelijke overeenkomsten en koestert die omdat we zo duidelijk kunnen maken dat er geen tegenstelling bestaat tussen enerzijds het lenigen van woningnood en anderzijds gezond wonen voor zowel mensen als niet-menselijke bewoners van de bebouwde kom.
 - In 2023 werden gelden toegekend uit het Europese fonds 'Interreg Vlaanderen-Nederland' om met Vlaamse en Nederlandse partijen het natuurinclusief bouwen verder te brengen. Dit project loopt drie jaar, onder de naam 'Natuur-inbouw'. In 2024 gingen op vijftig plekken in Vlaanderen en Nederland concrete projecten van start, waar stadsvogels als spreeuwen, huismussen en gierzwaluwen van kunnen profiteren.
 - In 2024 werkte Vogelbescherming aan een plan richting gemeenten om 'beter' groen in de openbare ruimte te plaatsen en daar ook onderhoud op af te stemmen. Als gemeenten vaker kiezen voor inheemse struiken en planten, dan kan dat een belangrijk verschil maken voor de vogels van het stedelijk gebied die afhankelijk zijn van struiken en planten (heggenmus, winterkoning, huismus). Juist deze soorten hebben het nu moeilijk, zo toonde onderzoek van Sovon in opdracht van Vogelbescherming in 2024 aan.

Verwachting

Op veel plekken in Nederland is goede wil aanwezig om beter te zorgen voor de natuur in de bebouwde kom. Maar er zijn ook tegengestelde bewegingen, zoals de aanhoudende schutting- en tegeltuintrend. Zulke tuinen staan niet alleen vogelgeluk maar ook menselijk welbevinden in de weg. Onderzoek toont steeds meer aan dat we groen nodig hebben voor zowel onze fysieke als onze mentale gezondheid. Daarom hopen we dat het huidige kabinet snel op zijn schreden terugkeert en zich ook gaat inzetten voor het belang van groene steden en wijken. Dat is des te belangrijker gezien de enorme bouwopgave in ons land. Als je 'groen' en natuur in een vroeg stadium van de planvorming meeneemt, hoeft dat niet ten koste te gaan van de gewenste bouwsnelheid. Vogelbescherming zal daar op alle niveaus voor blijven pleiten. ➤

4.5 Internationaal

Doelen tot 2030

- Leefgebieden voor landvogels in West-Afrika zijn verbeterd in 10 gebieden in of rondom key biodiversity areas door herstel van natuurlijke vegetatie, inclusief ‘vogelbomen’ en gezondere ondergroei over miljoenen hectaren.
- De kustgebieden in de Saloum, de Senegal-rivierdelta in Mauritanië en Senegal, de Bijagós in Guinee-Bissau en twee kustgebieden in Marokko zijn beschermd en kusttrekvogels kunnen hun jaarlijkse cyclus langs de flyway succesvol voltooien.
- Op de Nederlands Caribische eilanden zijn de populaties van soorten met een beperkt verspreidingsgebied, kust-, zee- en trekvogels stabiel of aan het verbeteren.

Gerealiseerd in 2024

- De twee belangrijkste pijlers van ons internationale werk zijn enerzijds het versterken van BirdLife Partners en het BirdLife International-netwerk én anderzijds een betere bescherming van vogels langs de vogeltrekroute waar Nederland ook aan ligt: de East Atlantic Flyway. Vaak in combinatie met elkaar. Een goed voorbeeld hiervan is onze steun aan SPEA, de Portugese BirdLife Partner. Vogelbescherming heeft tijdens moeilijke tijden een bijdrage geleverd aan de continuïteit van SPEA en we hebben hun acties ondersteund tegen een groot nieuw vliegveld bij Montijo, in de monding van de Taag, zoals een rechtszaak samen met andere Portugese natuurorganisaties. In 2024 kwam het goede nieuws dat de Portugese overheid voor de ontstane druk is gezwicht en definitief afziet van Montijo als locatie.
- Meerdere Afrikaanse BirdLife Partners profiteren van onze kleine subsidies voor de bescherming van kustvogels langs de East Atlantic Flyway, met projecten in Ghana, Ivoorkust, Zuid-Afrika en Guinee-Bissau. Zo kunnen ze projecten in gang zetten en daarna andere externe fondsen aantrekken.
- Door de samenwerking met BirdLife kunnen we onze impact vergroten en daarom vinden we het belangrijk om het BirdLife-netwerk te versterken door capaciteitsopbouw en samenwerking, vooral langs de Oost-Atlantische trekroute in Afrika. Wij ondersteunen organisaties in Marokko (GREPOM), Mauritanië (Nature Mauritanie), Guinee-Bissau (ODZH) en Burkina Faso (Naturama). Daarnaast hebben we de collega’s van Ivoorkust (SOS Forêts) geholpen bij het maken van een nieuw strategisch plan. Ook leverden we een bijdrage aan een verdere

- samenwerking tussen alle BirdLife Partners in Noord-Afrika (Mauritanië, Marokko, Tunesië, Egypte).
- Op de Nederlands Caribische eilanden steunden we lokale organisaties om vogels te beschermen en beter te monitoren, op basis van hun wensen en noden. Onder andere sterns, de roodsnavelkeerkringvogel, de holenuil en de grote kwartelduif zullen daarvan profiteren. Ook hebben we op de eilanden bijgedragen aan draagvlakprojecten voor het beschermen van vogels en het verspreiden van informatie over wat bewoners zelf kunnen doen.

Verwachting

We zien dat Vogelbescherming binnen de BirdLife-familie vooral in Afrika een belangrijke rol als katalysator vervult. Hoe beter we onze inspanningen laten aansluiten op de BirdLife-strategie, hoe meer impact we daarmee kunnen bereiken. Voor ons internationale werk is de toekenning van (grote) fondsaanvragen essentieel. Als onze aanvraag bij een Duits klimaatfonds zal worden gehonoreerd, kunnen we belangrijke stappen maken in de kustzone van West-Afrika. De inspanningen voor het West-Afrikaanse binnenland staan onder druk door de toenemende verslechtering van de veiligheid in de hele Sahel. Voorlopig gaan onze lokale partners door met het beschermingswerk. De samenwerking met de ‘Great Green Wall’ blijft de komende jaren belangrijk als sleutel naar opschaling van het behoud en herstel van vogelhabitats in de droge gebieden.

4.6 Activeren Samenleving

Doelen tot 2025

- Natuur/biodiversiteit klimt naar de top-5 van urgente onderwerpen in de samenleving.
- Vogelvriendelijke producten hebben een zichtbare positie in het schap, hogere verkoop.
- Een groeiend aantal mensen spreekt politiek en bedrijfsleven aan op verantwoordelijkheid voor vogels en natuur.
- Een groeiend aantal mensen steunt Vogelbescherming met geld (150.000 met gemiddeld 42,50 euro) en tijd.
- Meer mensen kennen handelingsperspectieven en doen mee met ‘vogels beschermen’.

Gerealiseerd in 2024

- Natuur/biodiversiteit is niet gestegen naar de top-5 van urgente onderwerpen in de samenleving. Na de inflatiecrisis en de beeldbepalende oorlogen in de wereld is de aandacht voor natuur, die opleefde tijdens de coronajaren, weer weggezaakt.
- Het aantal zuivelmerken dat rekening houdt met

- weidevogels groeit nog steeds. In 2023 kreeg het keurmerk ‘On the way to PlanetProof’ een terechte tik op de vingers van de Reclame Code Commissie. Vogelbescherming steunde de klacht van onder meer Pieter Winsemius bij de commissie. Intussen paste de Stichting Milieukeur de eisen aan en is er meer aandacht voor weidevogels bij dit keurmerk.
- In 2024 werden door Pesticide Action Netwerk (PAN) negen soorten vogelvoer getest op restanten van bestrijdingsmiddelen. Alleen ons biologisch vogelvoer kwam goed uit de test. Met de verkoop van ons andere voer zijn we via onze eigen kanalen gestopt. In 2025 bepaalt Vogelbescherming hoe hiermee verder te gaan.
- Doelstelling ledenaantal is bereikt met 155.400 betalende leden. Doelstelling rondom gemiddelde bijdrage per lid werd in 2023 gehaald met 48,10 euro en in 2024 met 48,20.
- Een plan werd geschreven voor het project ‘80.000 jonge gezinnen bereiken’. De uitvoering ervan werd stopgezet om in 2025 meer focus aan te kunnen brengen in onze uitingen en de aandacht te richten op meer kansrijke doelgroepen in onze achterban.
- We hebben ook in 2024 vele honderdduizenden mensen bereikt via onze digitale communicatie (website, nieuwsbrief, sociale media).
- Het aantal politiek geïnteresseerden in de achterban groeit. In 2024 volgde een extra inspanning op dit vlak door deze supporters te vragen onze petitie #muszoekthuis te ondertekenen. In 2025 zal deze petitie worden aangeboden aan de minister.
- In 2024 kreeg ons project Groene Bondgenoten een vervolg. Daarmee rusten we samen met andere natuurorganisaties groene vrijwilligers beter toe om lokaal samen te werken en zich gezamenlijk in te zetten voor een Basiskwaliteit Natuur. Zo werken we aan een beweging van gelijkstemden in ons land die zich actief inzetten voor vogels en natuur.
- In 2024 vierden we met succes ons 125-jarig bestaan ‘in kleine kring’ door middel van ledenbijeenkomsten en een vrijwilligersdag. Veel meer ‘feestgedruis’ leek ons gezien de staat van de natuur niet gewenst. Onder meer via een speciale editie van het blad Vogels stonden we met trots stil bij wat er is bereikt de afgelopen 125 jaar.

Verwachting

Gezien de grote ambities van Vogelbescherming willen we de komende jaren als Vereniging groeien, zowel wat betreft onze inkomsten (meer donaties, meer leden), als wat betreft het aantal mensen dat zich inzet met ‘tijd’. Belangrijke randvoorwaarden daarvoor zijn zowel het hebben van een scherp(er) profiel als een solide

ICT-ondersteuning. Aan beide zaken zullen we de komende jaren nader invulling geven. Ook gaan we via de campagne ‘Luister naar de vogels, anders horen we ze misschien nooit meer’ duidelijker maken hoe urgent het is om vogels te beschermen bij grote groepen in de samenleving die ons nog niet zo goed kennen. Daarnaast zullen we vooral via het project Groene Bondgenoten werken aan een bewegingsopbouw van mensen die zich actief voor vogels in hun eigen omgeving willen inzetten.

5

**FINANCIEEL
BELEID**

5 Financieel beleid

5.1 Analyse baten en lasten

Het saldo van baten en lasten in 2024 is 2,1 miljoen euro positief. Dit is 3,3 miljoen euro hoger dan het begrote verlies van 1,2 miljoen euro. Een korte toelichting op de resultaten in 2024:

- De baten van totaal 20,1 miljoen euro liggen onder de begroting van 23,4 miljoen euro. Opvallende zaken in de baten zijn:
 - De contributies en donaties van 8,0 miljoen euro zijn 0,1 miljoen euro lager dan begroot. In geheel 2024 is het aantal leden met 1,8% gedaald.
 - Met 3,9 miljoen euro zijn de baten uit nalatenschappen hoger dan de begrote 2,5 miljoen euro. En 1,0 miljoen euro hoger dan in 2023. In totaal zijn er 102 nalatenschappen ontvangen.
 - De externe financiering van onze projecten is met 4,6 miljoen euro hoger dan in 2023. In de begroting was 8,9 miljoen euro opgenomen. Ten opzichte van de begroting was de opbrengst lager, doordat een aantal grote fysieke projecten doorgeschoven zijn naar 2025. Dit had met name te maken met moeizame vergunningstrajecten.
 - De opbrengst van bedrijven en overige organisaties van 0,9 miljoen euro is gelijk aan de begrote baten.
 - De opbrengsten als tegenprestatie van leveringen en diensten van 0,9 miljoen euro is 0,2 miljoen euro lager dan begroot. Dit had vooral te maken met een minimale opbrengst van online vogelcursussen. De plannen hiervoor zijn in de loop van 2024 bijgesteld. De gerealiseerde marge op de verkoop van artikelen in onze winkel bedraagt 0,5 miljoen euro. Dit is 0,1 miljoen euro lager dan begroot.
- De totale lasten zijn met 18,6 miljoen euro 6,3 miljoen euro lager dan begroot.
 - De uitgaven bij de afdeling Bescherming vielen lager uit. Veel projecten zijn succesvol gerealiseerd, maar een aantal grotere projecten zijn doorgeschoven naar 2025.
 - De lasten voor beheer en administratie zijn 0,4 miljoen euro lager dan in 2023 en bedragen 1,9 miljoen euro. Deze kostendaling heeft deels te maken met een tijdelijke besparing op ICT-kosten. Er is minder uitgegeven aan onderhoud en beheer van systemen.
 - De wervingskosten zijn ook een stuk lager dan begroot, doordat de ontwikkeling van een nieuw

CRM-systeem meer tijd in beslag neemt dan gepland. Daarnaast zijn ook de formatielasten van bedrijfsvoering lager geweest dan in 2023. Dit heeft vooral te maken met een stabiele bezetting, waardoor er, in tegenstelling tot 2023, geen tijdelijke inhuur nodig was.

- De financiële baten en lasten zijn per saldo 0,5 miljoen euro positief. Begroot was een financieel resultaat van 0,3 miljoen euro.
 - Door vertraging van een aantal grote projecten waren vooruitontvangen bedragen langer beschikbaar dan verwacht. Er zijn extra financiële baten gerealiseerd door gebruik te maken van korte termijn spaardeposito's. Voor de resultaatverdeling, zie paragraaf 2.2 van de Jaarrekening.

5.2. Investeringsen

Alleen uitgaven die een duidelijke economische levensduur van meer dan een jaar hebben, worden geactiveerd. De overige uitgaven worden direct als kosten verantwoord. Materiële investeringen in ICT, het pand en de inventaris waren hoger dan in 2023. Het totale geïnvesteerde bedrag is 464.000 euro, waarvan 343.000 euro immateriële activa betreft. Dit is een investering in het project Engagement for Impact, waarvan het eerste deelproject in oktober 2024 in gebruik is genomen.

5.3 Liquiditeit en solvabiliteit

Vogelbescherming beschikt over een gezonde liquiditeitspositie en is voldoende solvabel. De current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden) is 1,6 (2023: 1,7). Een current ratio hoger dan 1,5 wordt als gezond beschouwd.

De solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen) is 0,45 (2023: 0,47). Dit is hoger dan de 0,35 die Vogelbescherming als minimum aanhoudt. De solvabiliteit is hoog, mede door het aanhouden van een continuïteitsreserve, conform de Handreiking Verantwoord Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland (GDN), om de continuïteit van de werkorganisatie te kunnen waarborgen.

Uit de balans blijkt, dat Vogelbescherming ultimo 2024 beschikt over 33,7 miljoen euro aan liquide middelen. Van een groot deel van deze uitgaven is door derden

bepaald waar deze de komende jaren aan uitgegeven moeten worden:

- 3,1 miljoen euro ligt vast in bestemmingsfondsen. Dit betreft vooruitontvangen baten, waar door de gevers een vast doel aan is gekoppeld.
- De continuïteitsreserve van 7,5 miljoen euro wordt liquide aangehouden.
- 19,3 miljoen euro is vooruitontvangen van financiers, te besteden aan specifieke projecten. Een groot aandeel hierin vormt het bedrag dat vooruit is ontvangen voor het project Holwerd aan Zee met 14,0 miljoen euro. In 2024 is besloten dat dit project definitief niet doorgaat. In overleg met de Postcode Loterij is het plan 'Ruimte voor vogels' uitgewerkt voor de besteding van het overgebleven budget. Voor het project Wij & Wadvogels, fase 2 is 4,6 miljoen euro vooruitontvangen van financiers en voor het project Groene Bondgenoten bedraagt het vooruitontvangen bedrag 0,6 miljoen euro. Voor overige projecten is 0,3 miljoen euro vooruitontvangen.

5.4 Besteed aan de doelstellingen

In 2024 is 79% van de lasten besteed aan de doelstelling, hetgeen ruim boven de 3-jaars norm van het CBF (70%) ligt. Onze interne norm is 80%; we willen immers zo veel mogelijk aan onze impact besteden. Met 79% liggen we dus 1% onder onze eigen norm. Dit is 3% hoger dan in 2023. Gelet op het feit dat enkele grote projecten zijn doorgeschoven naar 2025, zijn we tevreden over de doelbesteding in 2024.

5.5 Besteed aan fondsenwerving

In totaal bedraagt het 'percentage kosten fondsenwerving' 10% van de totale baten, hetgeen lager is dan de 14% in 2023. Ondanks dat de tot 2017 door het Centraal Bureau Fondsenwerving gehanteerde norm van 25% maximale kosten is afgeschaft, blijft Vogelbescherming scherp toezien op de verhouding tussen de wervingskosten en de inkomsten uit werving. In paragraaf 2.7.9 van de Jaarrekening wordt de besteding nader toegelicht.

Fondsenwervende acties gaan altijd samen met het verstrekken van voorlichting over de desbetreffende fondsenwerving. De kosten voor ledenwerving en

-binding beogen een grotere betrokkenheid bij de missie van Vogelbescherming te krijgen. De kosten voor fondsenwervende acties, ledenwerving en -binding worden voor 75% toegerekend aan de kosten eigen fondsenwerving. Via mailingacties aan de leden worden de fondsen geworven. Aan de besteding ligt een projectplan ten grondslag en de binnenkomende gelden worden in een bestemmingsfonds opgenomen. Het beleid is erop gericht dat de besteding binnen drie jaar na het jaar van ontvangst is afgerond. De opbouw van de bestemmingsfondsen is te vinden in paragraaf 2.5.7 van de Jaarrekening.

5.6 Besteed aan beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie bedragen 10% van de totale lasten, wat 2% lager is dan in 2023. Kosten beheer en administratie betreft voor het merendeel vaste kosten. Voor een blijvende gezonde balans in de organisatie is het van belang om de bestedingen aan de doelstelling op een hoog niveau te houden.

5.7 Omvang en functie van reserves en fondsen

Voor de opbouw van de reserves en fondsen, zie paragraaf 2.5.7 van de Jaarrekening. ➤

5.8 Ledenwerving en fondsenwerving

Ledenwerving

Het gaat niet goed met veel vogelsoorten in Nederland. Ons werk is méér nodig dan ooit tevoren. De maatschappelijke context waarin we ons werk de komende jaren gaan doen, maakt de uitdaging nog groter. Om méér impact voor vogels te realiseren, zijn focus en acceleratie in beschermingswerk dus noodzakelijk. Net zoals het bouwen van een stevig draagvlak in de samenleving voor dat beschermingswerk. Vogelbescherming heeft een unieke positie en verbindende rol in de natuurbescherming. Al vele jaren zien we dat onze kracht voor een belangrijk deel bepaald wordt door onze onafhankelijkheid. Deze onafhankelijke positie hebben we dankzij onze leden en donateurs. Om leden te werven, zoeken we steeds de juiste toon waarop we mensen doordringen van de urgentie van vogels beschermen. Een toon waarmee we hen niet afschrikken, maar juist een goed gevoel geven, omdat zij door ons te steunen bijdragen aan oplossingen voor vogels. Zo bouwen wij aan duurzame relaties met onze leden, om zo de missie van onze organisatie te kunnen realiseren.

Aantal leden	1-1-2024	31-12-2024	Erbij	Eraf
Gewoon lid	141671	139512	5826	7985
Vaste donateur	1891	1775	6	122
Lid voor het leven	916	879	4	41
65+ lid	5575	4723	0	852
Actielid	384	779	1097	702
Jeugdlid	2656	2533	448	571
Periodieke schenking	2307	2476	422	253
	155400	152677		

Contributies

De leden van Vogelbescherming vormen samen de ruggengraat van Vogelbescherming. Dankzij hun – vaak decennialange – steun kan de Vereniging haar kerntaak vervullen: vogels beschermen. Om te benadrukken hoe bijzonder dat is en onze waardering uit te spreken, hebben medewerkers van Vogelbescherming op 3 momenten in het jaar leden telefonisch bedankt. Hoewel we natuurlijk het liefst alle 150.000 leden persoonlijk zouden bedanken hebben we op deze manier ruim 1.500 leden gesproken. De opbrengsten uit contributies lieten in 2024 een

Fondsenwervingsstrategie

Om onze ambities voor het behoud van vogels en natuur waar te maken, is een fondsenwervingsstrategie voor een lange termijn noodzakelijk. Het fundament blijft de steun van onze leden. Dankzij hun jaarlijkse contributie kunnen belangrijke projecten gerealiseerd worden en wordt de basis gelegd voor het werk van Vogelbescherming. Vogelbescherming mikt op diverse bronnen van inkomsten om op onafhankelijke wijze vogels te kunnen blijven beschermen. Naast bijdragen van particulieren en fondsen ontvangen we ook geld van bedrijven en voor specifieke projecten ook van overheden.

groei van 5,8% zien. Groei die te danken is aan een periodieke contributieverhoging maar vooral aan de ruimhartige (extra) bijdragen van de bestaande achterban. Dit weerspiegelt dat leden zich nog meer realiseren dat we juist nu moeten knokken voor wat belangrijk is en dat vogels een indicator zijn van de kwaliteit van onze eigen leefomgeving.

Gedurende 2024 hebben alle leden een nieuwe, duurzame ledenpas ontvangen, gemaakt van olifantsgras. Een pas die meerdere jaren mee kan gaan en die jaarlijkse vernieuwing overbodig maakt.

Extra giften

Vogels beschermen is mensenwerk en er is geld voor nodig. Vogelbescherming mag zich verheugen in een achterban die bereid is voor speciale projecten of bepaalde soorten een extra gift te doen. In 2024 vroegen we om een extra bijdrage voor het Actieplan Deltanatuur. Ook vroegen we onze leden om te geven voor de torenvalk, een van de symbolen van ons buitengebied. Als laatste vroegen we in december een bijdrage voor Birds, Bees & Business, het succesvolle project in de Sahel regio dat trekvogels voedsel en beschutting biedt en lokale bewoners van een inkomen voorziet. Ook stonden we stil bij het 125-jarig bestaan van Vogelbescherming met een speciaal verzoek.

In totaal ontvingen wij bijna 30.000 (extra) giften van meer dan 20.000 mensen, niet alleen voor bovenstaande projecten, maar ook via spontane giften. Totaal doneerden zij 1,3 miljoen euro voor de vogels. Ook namen veel mensen de moeite voor inzamelingen bij verjaardagen, afscheidsbijeenkomsten en jubilea. Samen brachten zij zo 31.500 euro voor vogels bij elkaar.

Daarnaast doneerden de bezoekers van de webshop bij hun aankoop 21.000 euro.

Campagnes en evenementen

Voor fondsenwerving richten we ons niet alleen op leden, maar ook op andere mensen die interesse tonen in campagnes en evenementen zoals de Tuinvogeltelling, Beleef de Lente en vogelcursussen. Een eenmalige donatie past veel deelnemers beter dan een lidmaatschap. Fondsenwerving is er steeds meer op gericht om mensen te benaderen op basis van hun specifieke interesses. Met de komst van doneren via Tikkie is de drempel om te geven lager. Samen waren deze campagnes en activiteiten goed voor een totaal van 1.900 giften.

Grote giften

In 2024 ontving Vogelbescherming 217 giften van 1.000 euro of meer, een flinke toename vergeleken bij 141 grote giften in het jaar ervoor. We zijn erg dankbaar voor zo veel steun van alle trouwe en nieuwe grote gevers.

Sommige grote gevers kozen in overleg met Vogelbescherming een specifieke bestemming voor hun gift. Dit jaar gingen veel giften naar de vogels in de Zuidwestelijke Delta, een gebied waaraan Vogelbescherming ook in komende jaren extra aandacht zal besteden. Erg blij waren we daarnaast met giften voor onderzoek en juridische zaken, twee belangrijke pijlers van ons werk.

Zoals elk jaar was er veel steun voor de boerenlandvogels, en ook de trekvogels (internationale projecten) werden goed bedeed. Mooie giften waren er bovendien voor stadsvogels en voor kwetsbare soorten zoals het paapje, tapuit en porseleinhoen. Verder mochten we ruim twee derde van alle grote giften naar eigen inzicht besteden.

Fondsen, stichtingen en overheden

Institutionele fondsenwerving is een belangrijke pijler in de fondsenwervingsstrategie van Vogelbescherming. Zo kunnen we belangrijk werk voor vogels en natuur uitvoeren. Van diverse overheden ontvangen we daarnaast subsidies voor onderdelen van ons werk. Ook krijgt Vogelbescherming financiële steun van diverse fondsen en stichtingen.

In 2024 was er veel steun voor de vogels in de Zuidwestelijke Delta. De Alblas Foundation droeg bij aan de aanleg van nieuw broedgebied en Stichting Auxilium MarMar maakte lobbywerk mogelijk voor uitvoering van het Actieplan Deltanatuur 2050.

Stichting Haagvalken financiert enkele grote inrichtingsprojecten: in de Dintelse Gorzen en bij Ellewoutsdijk. Stichting Phillis steunde twee projecten in de omgeving van Nijmegen.

Meerjarige projecten die al eerder van start gingen, konden worden voortgezet dankzij bijdragen van Ars Donandi + Tringa fonds, Ars Donandi + Russell-ter Brugge fonds, Barbara Eveline Keuning Stichting, Stichting Edwin Bouw Fonds, Fonds 1999, Fred Foundation, Jaap van Duijn Vogelfonds en Otter Fonds. Spontane donaties ontvingen we van Stichting Bel Air II, Pieter de Joode Stichting, Stichting Doelwijk, Stichting Mazzel, Stichting Pelgrimshoeve, Stichting Steunfonds Overgooi en Stichting Teuntjeanna.

In het meerjarige samenwerkingsprogramma ‘Wij & Wadvogels’ werken Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming Nederland en de Waddenvereniging al sinds 2019 samen aan het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied. Dit doen we aan de hand van drie sporen: fysieke projecten, communicatieprojecten gericht op het tegengaan van menselijke verstoring en onderzoeks- en monitoringsprojecten. ‘Wij & Wadvogels’ wordt mogelijk gemaakt door het Waddenfonds, het ministerie van LNV en de drie Waddenprovincies. In 2024 ontvingen we (aanvullende) subsidies vanuit het Waddenfonds (voor monitoring en onderzoek naar de scholekster) en ►

het ministerie van LVVN (3,1 miljoen), grotendeels voor het tegengaan van predatie van broedkolonies op kwelders en binnendijkse gebieden. Hiermee is de begroting van Wij & Wadvogels voldoende gedekt om tot eind 2027 de deelprojecten uit te kunnen voeren.

Nationale Postcode Loterij

Dankzij de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij ontvangt Vogelbescherming elk jaar een bijdrage. In 2024 ging het om maar liefst 1,8 miljoen euro. Deze steun is onmisbaar: het stelt ons in staat om onafhankelijk op te treden en ons werk voor vogels krachtig en effectief voort te zetten.

Neem de grutto, onze nationale vogel. In het voorjaar broedt hij op boerenland, waar we samen met natuurinclusieve boeren zorgen voor een veilige omgeving. Na het broedseizoen vertrekt de grutto naar natte natuurgebieden in Nederland, om daar op krachten te komen voor zijn reis naar Afrika. Ook deze gebieden beschermen we, in samenwerking met vrijwilligers, terreinbeheerders en door te waken over wettelijke bescherming. En daar stopt het niet. Vogels als de grutto leggen duizenden kilometers af. Om hen ook onderweg te helpen, werken we samen met lokale partners langs de hele trekroute: van Nederland tot diep in Afrika. Die internationale samenwerking werpt zijn vruchten af, net zoals onze vasthoudendheid dichterbij huis. Zo hebben we jarenlang gepleit voor natuurherstel in de Westerschelde. Dankzij onze onafhankelijke positie – mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij – is dat gelukt: de Hedwigepolder is getransformeerd tot een waardevol getijdengebied waar vogels massaal op afkomen.

Ook in stedelijke gebieden maken we het verschil. Huis-
mussen, spreeuwen en huiszwaluwen vinden steeds moeilijker een plek. Met de vrij besteedbare financiële steun van de loterij hebben we een speciaal team opgezet dat zich richt op de stad. We ontwikkelden kennis, inspireerden miljoenen mensen om hun tuin vogelvriendelijk te maken, en zetten natuurinclusief bouwen stevig op de kaart.

Bovendien konden we dankzij extra bijdragen bijzondere projecten realiseren: van weidevogelbescherming op Terschelling en natuurherstel rond het IJsselmeer tot duurzame methodes in de Sahel, waarmee zowel vogels als lokale gemeenschappen floreren. En met het programma Groene Bondgenoten geven we vrijwilligers door het hele land de middelen om hun eigen omgeving vogelrijker te maken.

De steun van de Nationale Postcode Loterij stelt ons in staat om te blijven vernieuwen, kansen te grijpen én waar te maken. Voor vogels, voor natuur en voor ons allemaal.

Periodiek schenken

Het aantal relaties dat steun aan de vogels voor langere tijd vastlegt in een periodieke schenking is met 3% gegroeid naar meer dan 2.500. Deze mensen verbinden zich met een gemiddeld jaarbedrag van 264 euro voor langere tijd aan het welzijn van vogels.

Nalatenschappen

Op 13 september onthulde Karsten Schipperheijn, directeur van Vogelbescherming, de ‘erezworm’, een kunstwerk waarmee we de mensen gedenken die via hun testament een gift nalieten aan de vogels. De erezworm in de hal van het kantoor maakt tastbaar hoeveel mensen de vogels op deze prachtige manier steunen. Elke vogel in de zwerm draagt de naam van iemand die heeft nagelaten aan de vogels. En elke vogel staat voor een eigen verhaal van liefde, verwondering en passie voor vogels. Elk jaar zal hij een stukje groter worden en dieper ons gebouw in vliegen.

Veel mensen nemen een legaat voor de vogels op in hun testament of benoemen Vogelbescherming tot hun erfgenaam. In 2024 ontving Vogelbescherming 102 (2023: 72) nalatenschappen. Het totale bedrag aan toegezegde nalatenschappen was eind 2024 ruim 2,9 miljoen euro. De totale opbrengst uit nalatenschappen bedroeg in 2024 3,9 miljoen euro. Vogelbescherming was in 6 dossiers (als executeur) betrokken bij de afwikkeling.

We zijn al deze erflaters dankbaar voor hun grote betrokkenheid en houden hen vol dank in onze herinnering.

Bedrijven

Vogelbescherming is afhankelijk van donaties om haar ambitie voor een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur te realiseren. Dat doen we nooit alleen, maar altijd samen met mensen die hetzelfde doel nastreven. Het is mooi als bedrijven daar ook financieel aan bijdragen.

Vogelbescherming ziet dat er bij nieuwbouw en renovatie van huizen, inrichting van bedrijven- en industrieterreinen eenvoudig meer winst te behalen valt voor vogels als we anders, meer natuurinclusief bouwen. Dan moeten we ideeën en ervaringen omzetten in concrete producten en diensten voor de bouwsector. Daarvoor sloten we afgelopen jaar een contract af met Vivara Pro en Unitura met als doel natuurinclusief ontwikkelen en bouwen eenvoudig te maken waarmee we de leefomgeving van vogels, vlinders en bijen vergroten.

Al meer dan 50 jaar verkopen we als Vogelbescherming verrekijkers en telescopen in onze winkel in Zeist en al meer dan 15 jaar verkopen we ook ons eigen merk optiek. Dat doen we samen met onze partner Kite Optics. Het afgelopen jaar zijn er meer verkooppunten bijgekomen. Zo verkopen de bezoekerscentra van Natuurmonumenten nu alleen Vogelbescherming-verrekijkers. Samen met Kite Optics werkten we hard aan de introductie van nieuwe stabilisatiekijkers, een ware revolutie in het kijken naar vogels.

Al meer dan 25 jaar is CJ WildBird Foods een belangrijke partner van Vogelbescherming. Samen ontwikkelen we hoogwaardige producten voor vogels met ons logo, die overal in Nederland worden verkocht. Zo is Vogelbescherming extra zichtbaar. We willen het iedereen nóg makkelijker maken om tuin of balkon vogelvriendelijk in te richten. Dit jaar ging er extra aandacht uit naar biologische planten en vogelvoer, deels als gevolg van de publiciteit rondom restanten van bestrijdingsmiddelen in vogelvoer, zie daarvoor ook het hoofdstuk Activeren Samenleving van het Impactverslag.

We werken samen met bedrijven als Vesteda, Synchroon, Heijmans en Ballast Nedam Development aan natuurinclusief bouwen. Zij plaatsen bij bouw en renovatie direct nestkasten voor gierzwaluwen en huis-
mussen. Daarnaast is er aandacht voor (het juiste) groen in de directe omgeving van de huizen en gezamenlijk maken we bewoners bewust van wat ze zelf kunnen doen in hun tuin.

Verder werkten we samen met Kosmos Uitgevers en Bekking & Blitz.

Winkel en webshop

De winkel van Vogelbescherming is meer dan een winkel alleen. Het is een soort huiskamer van onze Vereniging. Als lid moet je hier een keer geweest zijn. Je vindt er inspiratie en veel producten waarin de passie voor vogels centraal staat. Onze winkel is uniek, sfeervol en je ontmoet er andere liefhebbers en leden van Vogelbescherming. In 2024 hebben we ruim 10.000 mooie ontmoetingen gehad. De omzet van 1,6 miljoen euro zien we dan ook als een blijk van waardering en vertrouwen.

De webshop hebben we uitbesteed aan CJ WildBird Foods. Want in deze snelle tijd vraagt dat om expertise en investeringen die Vogelbescherming niet kan bieden. De omzet in 2024 steeg naar bijna 1,8 miljoen euro.

6

GOVERNANCE

6 Governance

6.1 Vereniging

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, meestal ingekort tot Vogelbescherming Nederland of alleen Vogelbescherming, werd opgericht op 1 januari 1899 en zetelt in Zeist.

Vogelbescherming heeft een ANBI-status en is een door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) erkende organisatie. Het CBF beoordeelt het bestuur en beleid van goededoelenorganisaties, hoe zij geld werven en besteden en daarover verantwoording afleggen. Jaarlijks vindt deze toetsing plaats aan de hand van een zelftoets, en eens in de drie jaar vindt een uitgebreide hertoetsing plaats. In 2023 heeft de uitgebreide hertoetsing plaatsgevonden met een positief resultaat. Daarnaast is Vogelbescherming lid van de branchevereniging voor goede doelen: Goede Doelen Nederland.

Vogelbescherming legt in haar Jaarverslag financiële- en beleidsverantwoording af, waarbij zij rekening houdt met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland, de Richtlijn Jaarverslaggeving 650 voor fondsenwervende instellingen (RJ 650) en de richtlijnen van het CBF, waarin principes van de Code Goed Bestuur voor goede doelen opgenomen zijn.

Scheiding tussen bestuur, uitvoering en toezicht

Om de verantwoordelijkheid van het besturen en het toezichthouden goed te scheiden, werkt Vogelbescherming volgens een Raad van Toezicht-model. Het besturen van de Vereniging ligt in handen van het Bestuur (directeur-bestuurder), waarbij voor een aantal in de statuten vastgelegde onderwerpen voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht nodig is. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de organisatie. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht een adviserende functie. Een Auditcommissie, bestaande uit drie leden van de Raad van Toezicht, adviseert de Raad van Toezicht over de Jaarrekening, begroting, risicobeheersing, het beleggingsbeleid en belangrijke kapitaalinvesteringen van de Vereniging. De Raad van Toezicht en het Bestuur leggen verantwoording af aan de Ledenraad.

Belangenverstrengeling

Er zijn in 2024 geen meldingen geweest van belangenverstrengeling bij de bestuurder, noch van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant speelden of spelen die van materiële betekenis zijn voor Vogelbescherming en/of desbetreffende bestuurder, toezichthouders en/of externe accountant.

6.2 Bestuur

6.2.1 Bestuur en Managementteam

Het Bestuur van Vogelbescherming wordt gevormd door de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder heeft de algemene leiding over de Vereniging en vertegenwoordigt de Vereniging. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering daarvan en laat zich hierin bijstaan door het Managementteam (MT), bestaande uit de afdelingshoofden Bescherming, Bedrijfsvoering en Communicatie. Het Bestuur en het MT bespreken vier keer per maand inhoudelijke, strategische, organisatorische en operationele onderwerpen. Dit overleg wordt voorgezeten door de directeur-bestuurder.

De directeur-bestuurder vertegenwoordigt Vogelbescherming bij politiek en bestuurders, in overleg en onderhandelingsituaties met overheden en maatschappelijke organisaties. De directeur-bestuurder wordt beloond volgens het bezoldigingsbesluit zoals dat door de Raad van Toezicht is vastgesteld. Dit bezoldigingsbesluit volgt de richtlijn van Goede Doelen Nederland. De feitelijke weergave is opgenomen in de Jaarrekening volgens richtlijnen van het CBF. Vogelbescherming kent geen vaste onkostenvergoeding. Onkosten worden vergoed op basis van gemaakte kosten, voor zover deze vallen onder de diverse regelingen (regeling reis- en verblijfkosten dienstreizen, regeling telefoonkosten, regeling studiekosten en faciliteiten per functiegroep).

6.2.2 Samenstelling Bestuur en Managementteam per 31 december 2024

Bestuur

Directeur-bestuurder

De heer K. Schipperheijn, met ingang van 1 maart 2024 (*De heer F. Italianer vervulde tot 1 maart 2024 de rol van interim-directeur-bestuurder*)
Nevenfunctie(s): directeur-eigenaar KIESmanagement BV

Managementteam

Hoofd afdeling Bedrijfsvoering

Mevrouw E.J.M. Hondeveld
Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Bescherming

Mevrouw M. Tentij
Nevenfunctie(s): geen

Hoofd afdeling Communicatie

Mevrouw M. Mourits
Nevenfunctie(s): geen

6.3 Ledenraad

6.3.1 Werkwijze

De Ledenraad vertegenwoordigt de leden. De Ledenraad bestaat uit minimaal 35 en maximaal 40 leden. De Ledenraad controleert het beleid van het Bestuur en de Raad van Toezicht. De Ledenraad benoemt de nieuwe leden van de Raad van Toezicht op voordracht van de Raad van Toezicht. De Ledenraad bepaalt mede het beleid van de Vereniging. Dat gebeurt door vaststelling van het Strategisch Meerjarenplan. Lidmaatschap van de Ledenraad is onbezoldigd.

In 2024 zijn elf vacatures in de Ledenraad ingevuld. Deelname aan de Ledenraad is voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid om eenmaal voor een aansluitende periode van vier jaar herkozen te worden. Ledenraadsleden worden door de leden van Vogelbescherming gekozen. De vacatures worden vervuld op basis van het hoogste aantal stemmen. Kandidaten die te weinig stemmen hebben gekregen, wordt gevraagd of zij in portefeuille gehouden mogen worden voor het vervullen van eventueel tussentijds ontstane vacatures.

De Ledenraad kent een vergadercyclus van drie vergaderingen per jaar. De directeur-bestuurder is bij alle vergaderingen aanwezig. De leden van de Raad van Toezicht worden bij twee vergaderingen uitgenodigd,

waarbij de Ledenraad en Raad van Toezicht met elkaar van gedachten kunnen wisselen en de Raad van Toezicht toelichting kan geven over bepaalde genomen besluiten.

De Ledenraad werkt met vier vaste commissies met een eigen thema: bescherming (uitvoering, praktische bescherming), externe positie (actualiteit, beleid en politiek), samenleving & achterban (inbedding en communicatie) en impact & financiën (impact en keuzes, inclusief kascontrolecommissie). Zij bereiden vanuit hun eigen aandachtsveld de vergaderingen voor. Elk lid van de Ledenraad heeft zitting in een van deze commissies.

6.3.2 Verslag Ledenraad in 2024

Jaarrekening 2023

De Ledenraad heeft de Jaarrekening 2023 vastgesteld. Vervolgens heeft de Ledenraad het Bestuur en de Raad van Toezicht decharge verleend voor het gevoerde beleid en het toezicht over 2023.

Bestuursverslag 2023

Aan de hand van het Bestuursverslag 2023 heeft de Ledenraad het gevoerde beleid van 2023 besproken.

Basisbegroting 2025

Bespreking van en advisering aan Bestuur en Raad van Toezicht met betrekking tot de basisbegroting heeft plaatsgevonden.

Evaluatie werkwijze Ledenraad

Het werken met de in 2022 aangepaste indeling van de commissies bevalt goed en behoeft geen aanpassing. Bekeken is hoe de klankbordrol van de Ledenraad nog beter uit de verf kan komen. Afgesproken is dat allereerst de commissievergaderingen daarvoor worden ingezet, zodat elke commissie vanuit de expertise van de commissieleden inbreng kan leveren. Daarnaast zal de Ledenraad frequenter betrokken worden als klankbord, onder andere door middel van online bijeenkomsten.

Voortgangsrapportages en actuele zaken

De Ledenraad wordt periodiek op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen de Vereniging en krijgt bij elke vergadering een overzicht van actuele beleidskeuzes.

Presentaties

Door middel van presentaties wordt de Ledenraad bijgepraat over onderwerpen waar de professionele organisatie van Vogelbescherming zich mee bezig-houdt. Dit jaar is tijdens de reguliere vergadering een presentatie gegeven over het programma Engagement for Impact over de doelgroepbenadering van Vogelbe-scherming ondersteund door geautomatiseerde werkprocessen. Daarnaast zijn dit jaar de volgende online presentaties gegeven: in februari over akkervo-gels en zomertortel en in november over de samenwer-king met vogelwerkgroepen en vrijwilligers.

Vraag en advies

Ten aanzien van de onderwerpen waar Vogelbescher-ming zich mee bezighoudt, kan Vogelbescherming vragen bij de Ledenraad neerleggen.

Themamiddagen: Strategisch Meerjarenplan

Aansluitend aan de ochtendvergaderingen van juni en oktober wordt tijdens de middag in een interactieve setting een bepaald thema verder uitgewerkt. In beide middagen stond de bespreking van het nieuwe Strate-gisch Meerjarenplan centraal. Hierin werd de Ledenraad meegenomen in de stand van zaken, maar werd vooral ook op een interactieve manier de Ledenraad om input en meedenken gevraagd.

Verkiezing vicevoorzitter Ledenraad

De Ledenraad kiest uit zijn midden zelf een voorzitter en een vicevoorzitter. In de vergadering van oktober is de heer Burger unaniem gekozen als vicevoorzitter voor een periode van twee jaar.

- Een greep uit de overige onderwerpen van de Leden-raad in 2024:
- Terugkoppeling zelfevaluatie Raad van Toezicht.
 - Contributieverhoging 2025.
 - Benoeming accountant tot en met boekjaar 2027.
 - Vogelvoer.

6.3.3 Ledenraadsleden

Per 31 december 2024 bedroeg het aantal ledenraads-leden 49. Een overzicht van de ledenraadsleden:

Commissie bescherming (10)

Arda van der Lee (voorzitter)	(2028 einde 2e termijn)
Paul Schaap	(2025 einde 2e termijn)
Johan Mooij	(2025 einde 2e termijn)
Sibren Zwama	(2026 einde 1e termijn)
Frank Dijkstra	(2026 einde 1e termijn)
Ard Wagenaar	(2026 einde 1e termijn)
Hans Westerlaken	(2026 einde 1e termijn)
Annika Nugteren	(2028 einde 1e termijn)
Bert Guldener	(2028 einde 1e termijn)
Sako Visser	(2028 einde 1e termijn)

Commissie externe positie (10)

Quinten Pellegrom (voorzitter)	(2025 einde 1e termijn)
Raoul Beunen	(2025 einde 1e termijn)
Jerker Spits	(2026 einde 2e termijn)
Tjeerd Burger	(2026 einde 2e termijn)
Katrien Prak	(2027 einde 2e termijn)
Suzanne van der Marel	(2027 einde 1e termijn)
Jan Hooimeijer	(2027 einde 1e termijn)
Tom Tammens	(2028 einde 1e termijn)
Joop de Jong	(2028 einde 1e termijn)
Klaas Neeteson	(2028 einde 1e termijn)

Commissie samenleving en achterban (10)

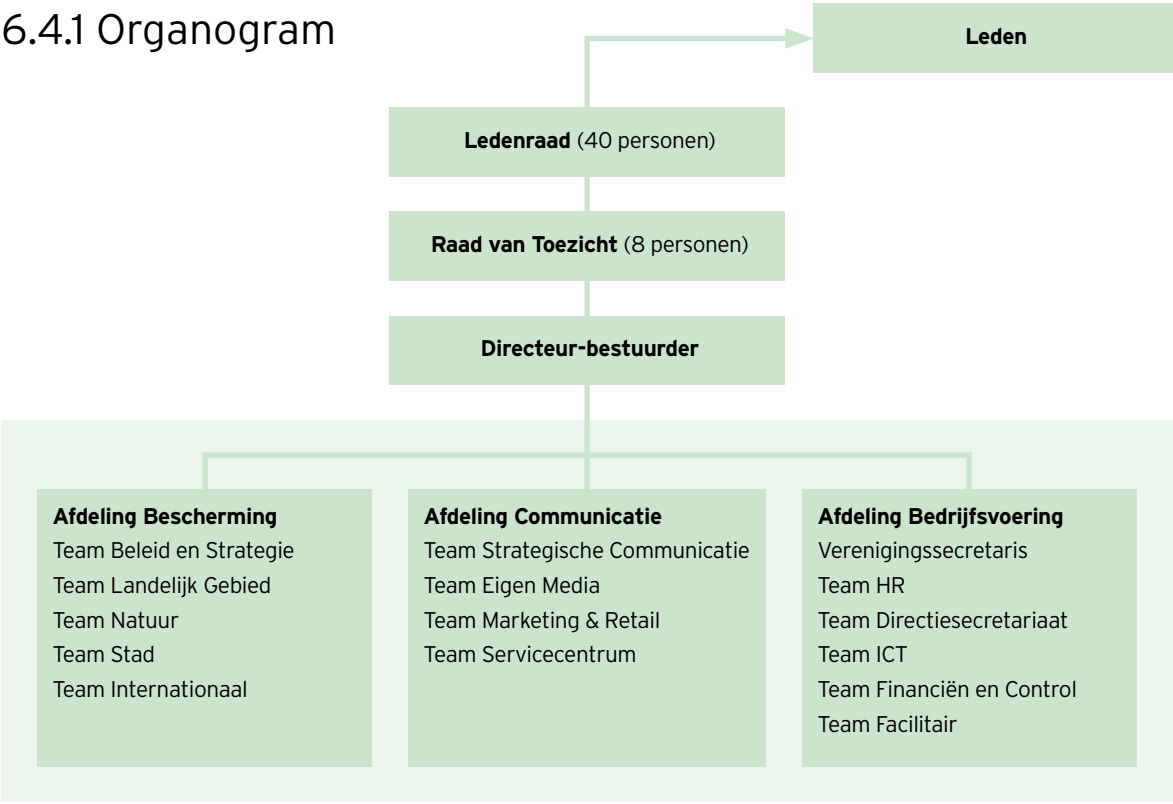
Niels Gilissen (voorzitter)	(2025 einde 2e termijn)
Marcel Ligthart	(2025 einde 2e termijn)
Jaap Graveland	(2025 einde 1e termijn)
Wieneke Buurman	(2025 einde 1e termijn)
David Simon	(2026 einde 1e termijn)
Maaïke Visser	(2026 einde 1e termijn)
Monique Hoffenaar	(2026 einde 1e termijn)
Roy Beijaert	(2027 einde 2e termijn)
Nick Stocker	(2027 einde 1e termijn)
Léon Liest	(2028 einde 1e termijn)

Commissie impact en financiën (10)

Antoinette Jans (voorzitter)	(2026 einde 1e termijn)
Wouter Rohde	(2026 einde 2e termijn)
Helen Rijkens	(2026 einde 1e termijn)
Wim Ellenbroek	(2026 einde 1e termijn)
Tom de Boer	(2027 einde 2e termijn)
Vera Bastiaans	(2027 einde 2e termijn)
Niek Dubelaar	(2027 einde 1e termijn)
Jochum Deuten	(2028 einde 1e termijn)
Eric Brockhus	(2028 einde 1e termijn)
Diederik Visser	(2028 einde 1e termijn)

6.4 Bureau

6.4.1 Organogram

6.4.2 Medewerkers

Op 31 december 2024 waren er 108 medewerkers in dienst bij Vogelbescherming (31 december 2023: 106). Daarvan waren er 71 in vaste dienst, 2 tijdelijke projectcontracten en 35 medewerkers met een contract voor bepaalde tijd. 6 van de 108 medewerkers werken fulltime. Op 31 december 2024 bedroeg het aantal fte's 83,44 (excl. vacatures). Van de 108 medewerkers waren er op 31 december 2024 63 vrouw en 45 man. De gemiddelde leeftijd bedroeg in 2024 47 jaar. De uitstroom bestond uit 20 mensen (15,13 fte), dit is inclusief 4 stagiair(e)s (3,6 fte). De instroom bestond uit 21 mensen (14,79 fte), waarvan 3 stagiair(e)s (2,8 fte). Het totale ziekteverzuim in 2024 bedroeg 7,67% (2023: 6,2%). Ingezette (preventieve) maatregelen om het verzuim te laten dalen gedurende 2024 hebben effect (zie Welzijn). Vanaf het eerste kwartaal in 2024 laat het verzuimpercentage een continue dalende lijn zien.

Medewerkerperceptieonderzoek

In 2024 heeft Vogelbescherming een medewerkerper-ceptieonderzoek gehouden onder al haar medewerkers.

Dit leverde een positief, stabiel beeld op met een algehele waardering van 7,2.

In het voorjaar van 2024 is opvolging gegeven aan het onderzoek door een managementnotitie, een OR-notitie en een presentatie aan het voltallige personeel over de uitkomsten. Binnen de teams zijn de ontwikkelpunten uit het onderzoek besproken en kreeg het MT daar weer een terugkoppeling van. Als uitvloeisel van dit proces start in 2025 een managementontwikkelings-/ leiderschapontwikkelingstraject. Daarnaast heeft een aantal teams in 2024 een Profile Dynamics-sessie gevolgd. In 2025 zullen alle teams een soortgelijke training volgen. In 2025 volgt ook weer een onderzoek naar welzijn en welbevinden van de organisatie.

Inzetbaarheidsbudget

In het kader van levensfasebewust personeelsbeleid is ook in 2024 een inzetbaarheidsbudget ter beschikking gesteld aan alle medewerkers. Dit bestaat uit een tijd- en een gelddeel. Het gelddeel is een netto vergoeding die wordt gefinancierd vanuit de werkkostenregeling en ►

bedroeg tijdens het verslagjaar 350 euro op basis van een fulltime dienstverband per medewerker.

Welzijn

Vogelbescherming continueert de samenwerking met OpenUp. In toenemende mate blijken medewerkers gebruik te maken van het platform en waarderen dat ook. Na een onrustbarende stijging van het verzuimcijfer bij Vogelbescherming heeft Vogelbescherming een verzuimcoördinator ingehuurd, waardoor eind 2024 (december) het ziekteverzuim is gedaald naar 7,68% ten opzichte van 11,10% in maart 2024. Vooral het aandeel langdurig verzuim daalde.

Veiligheid en integriteit

- Vogelbescherming beschikt over de volgende personele codes voor veiligheid en integriteit:
- Gedragscode privacy en informatieveiligheid
 - Gedragscode integriteit
 - Regeling vertrouwenspersoon
 - Meldprocedure
 - Onderzoeksprotocol
 - Bezwaarprocedure functieprofiel

Meldpunt Integriteit

Sinds 2022 hebben we een Meldpunt Integriteit waar medewerkers, vrijwilligers en derden terecht kunnen om een melding te maken. In 2024 zijn er geen meldingen binnengekomen bij het Meldpunt. Andere goede doelen krijgen tientallen of honderden meldingen per jaar binnen. In 2025 willen we onderzoeken wat de redenen zijn voor het uitblijven van meldingen bij Vogelbescherming.

In 2024 heeft er één persoon bij onze interne vertrouwenspersoon aangeklopt (categorie arbeidsconflict), en één persoon bij onze externe vertrouwenspersoon (categorie ongewenste omgangsvormen). In het najaar 2024 is er een nieuwe externe vertrouwenspersoon gestart. In het najaar van 2023 en begin 2024 volgden alle medewerkers van Vogelbescherming een integriteitsworkshop. Alle nieuwe medewerkers die sinds 2024 binnenkomen, krijgen een workshop ‘morele oordeelsvorming’.

Klachten

Vogelbescherming heeft afgelopen jaar tweehonderd klachten ontvangen over een grote diversiteit aan onderwerpen. Enkele onderwerpen zijn hier uitgelicht. Vogelbescherming onderzoekt de mogelijkheden om over te stappen van ING naar een meer duurzame bank voor het ontvangen van contributies en donaties.

Volgens elf mensen had dit al gebeurd moeten zijn, voor één persoon hiervan was het reden het lidmaatschap op te zeggen. Vijf mensen klaagden dat Vogelbescherming in communicatie nog onvoldoende rekening houdt met mensen die genderneutraal willen worden aangesproken. In 2024 heeft Vogelbescherming een contributieverhoging doorgevoerd. 28 leden vonden dat daarover onvoldoende was gecommuniceerd en er geen toestemming was gevraagd. Voor twee leden was het reden het lidmaatschap te beëindigen. Het onderzoek van PAN naar residuen van bestrijdingsmiddelen in vogelvoer leverden vijf klachten op waarvan vier opzeggingen.

6.4.3 OR

In februari 2024 heeft de Ondernemingsraad van Vogelbescherming in een aparte bijeenkomst kennisgemaakt met de nieuwe directeur-bestuurder. Hierna volgden vier formele overlegvergaderingen en er vond een informele ontmoeting plaats met een delegatie van de Raad van Toezicht. In het begin van het jaar is een tweedaagse training door de voltallige Ondernemingsraad gevolgd. Hierna heeft de raad zijn jaarplan vastgesteld. In 2024 hebben twee leden de raad verlaten en hebben zich twee leden niet herkiesbaar gesteld voor een volgende termijn, waaronder de voorzitter Ruud van Beusekom. In december liep de termijn van de overige leden af. De overige vier leden hebben zich herkiesbaar gesteld. In december hebben verkiezingen plaatsgevonden met tien kandidaten. Sindsdien is de Ondernemingsraad met acht leden weer op sterkte. Voorzitter is Joram Schollaardt, vicevoorzitter is Stijn Smulders.

6.4.4 Privacy en informatieveiligheid

In 2024 zijn we doorgegaan met een traject, in samenwerking met cybersecurity partner Suricat, om Vogelbescherming medewerkers bewuster te maken van de bedreigingen op het gebied van cybersecurity en informatieveiligheid. Als onderdeel hiervan zijn meerdere phishing-simulaties gehouden. Ook heeft er een zogeheten Risico Inventarisatie en -Evaluatie plaatsgevonden door The Trusted Third Party.

Naar aanleiding hiervan is Vogelbescherming in 2024 gestart met het opstellen van een integraal informatiebeveiligingsbeleid en het nemen van een aantal maatregelen op dit gebied. Ook de privacymaatregelen zijn verder verbeterd, onder meer door het doorvoeren van de cookiebot op al onze websites.

6.4.5 Vrijwilligers

Voor de bescherming van vogels in steden, dorpen, wetlands, delta's en tuinen werkt Vogelbescherming samen met vrijwilligers en vogelwerkgroepen. Zij zijn de ogen, oren en mond van Vogelbescherming op lokaal niveau. Dankzij hen zijn er op vele plekken in Nederland belangrijke initiatieven gestart voor een vogelvriendelijkere en groene leefomgeving.

Via het project Groene Bondgenoten faciliteert Vogelbescherming samen met andere natuurorganisaties een betere samenwerking tussen ‘groene’ vrijwilligers van verschillende organisaties en stellen we ze in staat om op lokaal niveau nog beter voor de natuur op te komen. Zo versterken we de groene beweging in ons land.

Onze vrijwillige excursieleiders en Beleef de Lente-vrijwilligers zijn verder weer heel actief geweest om hun kennis te delen en mensen bewust te maken van de prachtige vogelwereld. Vogelbescherming kan niet bestaan zonder de inzet en deskundigheid van onze Raad van Toezicht- en Ledenraadsleden en onze ‘huiskamer’/winkel wordt dagelijks door vrijwilligers bemand, een geweldige prestatie. Trouwe promotievrijwilligers leggen ons tijdschrift Vogels neer bij bibliotheken, wachtkamers etc. en zorgen zo voor een nog grotere verspreiding. Elke vrijwilliger heeft een eigen contactpersoon binnen Vogelbescherming voor optimale samenwerking, want

zonder de hulp van vrijwilligers zou Vogelbescherming niet zo'n grote impact kunnen maken. In 2024 hebben we voor alle vrijwilligers van Vogelbescherming een aantrekkelijk programma georganiseerd rondom het thema 'luister naar de vogels', om zo ons 125-jarig bestaan kracht bij te zetten.

Een overzicht van het aantal vrijwilligers in 2024*:

Algemene vrijwilligers	3
Beleef de Lente	130
Excursieleiders	74
Ledenraad	50
Raad van Toezicht	9
Sprekers	8
Stadsvogeladviseurs	49
Tijdelijke vrijwilligers	2
Tijdschriften	34
Tuinonderhoud	7
Tuinvogelconsulent	117
WetlandWachten	102
Winkelvrijwilligers	18
Totaal	603

** Hier is het aantal mensen weergegeven dat in het verslagjaar een vrijwilligersfunctie had. Er is een verschil tussen het aantal vrijwilligers en het aantal functies, omdat een aantal vrijwilligers meerdere functies bekleedt en er mensen zijn gestopt en gestart met het vervullen van een functie gedurende het verslagjaar. Het aantal vrijwilligers op peildatum 31-12-2024 bedraagt 560.*

6.4.6 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

In de missie van Vogelbescherming ligt Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) al besloten. Daarnaast werken we ook als organisatie aan verduurzaming, op het gebied van medewerkers, gebouw, voorzieningen en het gebruik van onze middelen om onze doelen te verwezenlijken.

In 2024 hebben we een aantal nieuwe initiatieven genomen om de duurzaamheid binnen Vogelbescherming verder te verbeteren, zowel quick wins als langetermijnmogelijkheden. Zo zijn we bezig met het opbouwen van een netwerk op het gebied van MVO met partnerorganisaties zoals Natuurmonumenten zodat we onze kennis en ervaring met elkaar kunnen delen. Ondertussen gaan we door met zaken als het terugdringen van het energieverbruik, onder andere door energiezuinige ledverlichting en door energiemonitoring te installeren in ons kantoor. Op het gebied van inkoop werken we nauw samen met leveranciers om duurzame initiatieven te zoeken en waar mogelijk op in te springen. Zo maakt Wilder Land thee nu een vast onderdeel uit van ons assortiment.

Wilder Land thee is een kruidenthee afkomstig uit Nederlandse bloemen- en kruidenvelden, door boeren langs akkers en weilanden gezaaid en beheerd, ter verbetering van de biodiversiteit. Daarnaast overlegden we met ons schoonmaakbedrijf over het vervangen van traditionele schoonmaakmiddelen door milieuvriendelijke varianten en kijken we eveneens naar milieuvriendelijke varianten van toilet- en handdoekpapier en composteerbare afvalzakken.

Aan de hand van een checklist maken we verder keuzes op het gebied van circulair werken, bouwkundige aanpassingen en duurzame inzetbaarheid. Door de pandemie van de afgelopen jaren zijn de voorkeuren van medewerkers op dat laatste vlak wezenlijk veranderd. Om aantrekkelijk te blijven als werkgever is in 2024 begonnen met het aanpassen van de werkomgeving. Zo zullen we werkplekken moderniseren en aanpassen aan de wensen van medewerkers en meer samenwerk- én concentratiewerkplekken creëren, zodat we beter aansluiten op de hedendaagse hybride werkstijlen. Verdere verdieping vindt de komende jaren plaats langs de lijn van de aandachtsgebieden uit het Strategisch Meerjarenplan, volgens het volgende schema:

Ad II) Ons inkoopbeleid kenmerkt zich door de inkoop van producten en diensten met een maximale duurzame waarde. Naast de prijs wordt de impact op mens en milieu meegewogen bij de aanschaf, net als de wijze waarop onze inkoop kan bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen van Vogelbescherming. Bij nieuwe en bestaande contracten kijken we naar milieucriteria (bijvoorbeeld energiezuinige apparatuur, transportkosten, verpakkingsmaterialen, schoonmaakmiddelen), dierenwelzijn en ‘social return’. We zijn er nog niet, maar zetten ons in om de uitvoering van het beleid verder te verbeteren.

	Binnen de organisatie	Buiten de organisatie
Vanuit sociale principes (MVO)	I Duurzaam HR-beleid waarbij het op alle gebieden gaat om gelijke behandeling van (potentiële) medewerkers, duurzame inzetbaarheid, gezondheid, veiligheid, social return en duurzaam vrijwilligersbeleid. Waar mogelijk sturen op diversiteit.	II Leveranciersbeoordeling op sociale aspecten (bijvoorbeeld social return) en ketenverantwoordelijkheid bij productie in andere landen. Partnerbeoordeling op sociale aspecten.
Vanuit ecologische principes (DO)	III Vliegreizen, woon-/werk- en zakelijk verkeer, catering, afvalverwerking, gebruik van verbruiks- en gebruiksmiddelen, gebouw, communicatiemiddelen en verpakkingsmaterialen, CO ₂ -neutraliteit.	IV Leveranciersbeoordeling op ecologische en milieu-/klimaataspecten. Partnerbeoordeling op ecologische aspecten.

Ad I) Op het gebied van medewerkersbeleid biedt Vogelbescherming ook ruimte aan stagiair(e)s van velerlei opleidingen om zich bij ons te bekwamen en hebben we werkervaringsplaatsen. Op die manier vergroten we de kansen op de arbeidsmarkt voor betrokkenen en draagt Vogelbescherming bij aan de ontwikkeling van studenten in de praktijk- en opleidingsprogramma's van onderwijsinstellingen. Zo is Vogelbescherming sinds 2023 erkend praktijkopleider-leerbedrijf voor het mbo-onderwijs op het gebied van facilitaire dienstverlening.

COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

7 Communicatie met belanghebbenden

Vogelbescherming richt zich in haar communicatie met belanghebbenden tot een reeks verschillende doelgroepen. Daarin heeft Vogelbescherming als kennisinstelling en belangenbehartiger veelal een adviserende rol. Die adviezen hebben een brede inhoudelijke range, van oplossingen voor omvangrijke maatschappelijke problemen en complexe juridische vraagstukken tot hoe je op een ideale wijze een nestkast ophangt, of hoe je eigen tuin vogelvriendelijk in te richten. We bedienen alle stakeholders op maat, van minister tot vogelliefhebber. Hieronder een beknopte weergave van welke groepen we bedienen in de samenleving en hoe we dat doen.

1. Brede publiek

Het brede publiek, en speciale doelgroepen daarbinnen, willen we op aantrekkelijke manieren informeren over én motiveren voor vogels, hun bescherming en wat wij daarvoor doen. Dat doen we onder meer via onze website, sociale media, persberichten, evenementen en campagnes.

2. Supporters (leden, vrijwilligers, online volgers en vrienden)

Deze directe achterban bedienen we over dezelfde onderwerpen als het brede publiek met een breed palet aan communicatiemiddelen, van het gewaardeerde magazine Vogels tot aan de sociale media, een digitale nieuwsbrief en een speciaal extranet voor vrijwilligers. In 2024 is met verhoogde inzet verder gewerkt aan zoveel mogelijk 'communicatie op maat' als het gaat om onze digitale uitingen.

3. Medewerkers

Medewerkers krijgen informatie tijdens werkoverleggen, een wekelijkse stand-up, tweewekelijkse medewerkersbijeenkomsten, inspiratiedagen/heisessies en via intranet.

4. Professionele doelgroepen

Vogelbescherming behartigt de belangen van vogels. Bij professionele doelgroepen doen we dat zo direct mogelijk via een-op-een contacten, bijeenkomsten, symposia of via op maat gesneden communicatiemiddelen, zoals factsheets, brochures en bijvoorbeeld online via bouwnatuurinclusief.nl (gemeenten, corporaties, ontwikkelaars etc.) en voor leerkrachten via platform LessonUp.

5. Financiers

Fondsen, sponsors, overheden, vermogende particulieren en andere gevers benaderen we zo direct mogelijk met evaluaties, tussentijdse verslagen en verzoeken om steun, uitgaande van hun wensen en mogelijkheden.

8

VOGELBESCHERMING IN 2020-2025

8 Vogelbescherming in 2020-2025

8.1. Inleiding

Vogelbescherming heeft tot 2025 gewerkt volgens het Strategisch Meerjarenplan 2020-2025. Hier blikken we terug op wat we hebben bereikt met onze beschermingsinzet tijdens de looptijd van vijf jaar en wat er nog te wensen over blijft. Het is geen volledig overzicht maar behelst enkele hoofdlijnen.

In 2023 heeft Vogelbescherming een zogeheten midterm review uitgevoerd, een interne zelfevaluatie, waarvan de opbrengsten belangrijke uitgangspunten vormen voor ons nieuwe Strategisch Meerjarenplan, dat vanaf 2025 zal gelden met een looptijd van tien jaar, waarbij elke drie jaar wordt geëvalueerd. In het voorjaar van 2025 publiceert Vogelbescherming een publieksversie van het nieuwe plan.

8.2 Landelijk gebied

Na decennia van produceren volgens het model ‘hoge opbrengsten tegen lage kosten voor boerenbedrijven’ staat de natuur in het Nederlandse landelijk gebied er beroerd voor. Bijna was het gelukt, mede dankzij de aanhoudende lobby van natuurorganisaties, maar uiteraard ook door EU-beleid en gerechtelijke uitspraken om aan deze onhoudbare situatie in Nederland met te veel stikstofuitstoot, te veel gif en te veel mest een einde te maken. Naar aanleiding van de gewonnen rechtszaak door MOB (Mobilisation for the Environment) over stikstof in 2019, lagen er miljarden klaar en een integraal plan. Dat had de omslag kunnen zijn naar een natuurvriendelijke landbouw, maar pakte vooralsnog rampzalig uit met een ‘boerenopstand’, wat leidde tot een impasse en later een grote verkiezingswinst voor een partij met een compleet andere visie, namelijk doorgaan zoals het gaat met veel export tegen lage tarieven waarbij Nederland blijft zitten met de mest en de bestrijdingsmiddelen. Ook al waren we dus dicht bij de hoognodige landbouwtransitie, vooralsnog staat die in de ijskast. Mocht er tóch een politieke ommezwaai komen, dan kan worden teruggegrepen op kennis en beleid waarvoor Vogelbescherming zich de afgelopen jaren met succes heeft ingezet, zoals het Aanvalsplan Grutto dat van start ging met als oogmerk voldoende hectaren goed beheerd weidelandschap te realiseren. Helaas kwam het niet verder dan de eerste fase. Spijtig, want boeren hebben nu eenmaal een langetermijnperspectief nodig. Maar het plan ligt er mede dankzij Vogelbescherming.

De inbreukprocedure uit 2024 kan een heel belangrijk instrument blijken te zijn om het huidige of het nieuwe kabinet de goede richting op te krijgen voor zowel de natuur als de boeren die het anders willen. Dankzij een klacht van Vogelbescherming startte de Europese Commissie deze procedure tegen Nederland: ons land zorgt niet goed voor weidevogels zoals de grutto, ondanks internationale verdragen. Nederland zal moeten aantonen dat het wat anders gaat doen dan het deed om wel aan alle verplichtingen te voldoen.

Vogelbescherming heeft de afgelopen jaren ook een overtuigend pleidooi gehouden voor de aankoop van grond door de rijksoverheid, zodat er ruilmogelijkheden ontstaan en grote gebieden kunnen komen waar grutto’s en andere soorten nog wel kunnen overleven. Dit idee is in de beleidsmolen van het ministerie verankerd geraakt en biedt kansen voor de toekomst.

Een vergelijkbaar maar nog groter lobbysucces is dat van het concept Basiskwaliteit Natuur. Uitgedacht door Vogelbescherming en samen met vele partijen waaronder SoortenNL en Naturalis ‘groot’ gemaakt. Het concept Basiskwaliteit Natuur is onderdeel geworden van het Rijk en er zijn inmiddels concrete pilots gestart in gemeenten. De weg is nog lang, maar de route zeer veelbelovend voor vogels in akkergebieden en op en rond erven.

Vogelbescherming is de aanstichter geweest van ‘vogelvriendelijke zuivel’, al in 2013 met goed verkochte Red de Rijke Weide-kaas. In de afgelopen vijf jaar zijn er vele merken en inspirerende voorbeelden bij gekomen. Belangrijk op dit vlak is ook dat goed weidevogelbeheer dankzij Vogelbescherming onderdeel is geworden van het Beter Leven keurmerk en dat het On the way to PlanetProof-keurmerk dankzij een door ons gesteunde klacht bij de Reclame Code Commissie per 2025 ook daadwerkelijk iets voorstelt.

De landbouwpolitiek in Nederland van de afgelopen decennia heeft ertoe geleid dat er nog op een beperkt aantal plekken bolwerken van weidevogels te vinden zijn. Helaas weten roofdieren deze plekken ook te vinden. Daardoor lijkt het alsof predatie dé oorzaak is dat weidevogels achteruitgaan. In veel gevallen is dit verschijnsel inderdaad de directe en heel zichtbare doodsoorzaak van weidevogels, maar niet de achterliggende reden. De discussie over dit onderwerp, waarbij de emoties vaak hoog oplopen, neemt wat Vogelbe-

scherming betreft nogal eens een verkeerde afslag: zoals het willen uitroeien van alle roofdieren ten faveure van de weidevogels, of, als dieptepunt, het gaan fokken van grutto’s om zo de verliezen tegen te gaan. Pak je het onderliggende probleem niet aan, met veel meer duurzaam beheerde weidegrond en een langjarig ondersteund verdienmodel voor de betrokken boeren, dan blijft dit dweilen met de kraan open. Het is Vogelbescherming niet goed gelukt de afgelopen vijf jaar om de discussie hierover te kanaliseren. De komende jaren zal het nog vaak op de agenda terugkomen.

Wat betreft akkervogels heeft Vogelbescherming zich de afgelopen vijf jaar vooral sterk gemaakt voor kennisontwikkeling op velerlei vlak, zoals over welke maatregelen effectief zijn om deze soorten te helpen. Zo verscheen er een beschermingsplan voor de sterk bedreigde blauwe kiekendief en waren er pilotprojecten voor zomertortel en patrijs. Op Europees niveau gaat het met de zomertortel ondertussen wat beter omdat de enorme jacht op deze soort aan banden is gelegd. Het vertaalde zich nog niet in een toename van de Nederlandse aantallen. Het internationale patrijzenproject dat Vogelbescherming en partners wisten af te ronden in de afgelopen periode, leverde een vracht aan kennis op hoe deze geliefde vogel te beschermen en de biodiversiteit in akkergebieden te verhogen, wat ook buiten de demonstratiegebieden navolging kreeg.

8.3 Natuur

Nederland is door z’n ligging een ongelofelijk belangrijk land voor trekvogels, die met miljoenen jaarlijks tijdens hun trektochten afkomen op onze delta om te rusten, te broeden en te eten. Daar moet Nederland goed voor zorgen. Ondanks dat het op papier vaak goed geregeld is met de bescherming, gaat er veel mis. Dat heeft enerzijds te maken met zogenaamd ‘economisch medegebruik’: in beschermd natuurgebieden mag vaak van alles om geld mee te verdienen, ook voor de natuur zeer schadelijke activiteiten. Anderzijds zijn de landbouwactiviteiten rondom natuurgebieden ook van invloed. Gif en stikstof waaien natuurgebieden in en water wordt eraan onttrokken. Dus, er is volop werk aan de winkel voor organisaties zoals Vogelbescherming, veelal bestaande uit het ‘herinneren’ van overheden aan eigen regels.

Soms kan het lang duren voordat we een succes kunnen laten zien. In de afgelopen periode was het zover: eindelijk liep er water de Hedwigepolder in en kon het natuurherstel daar beginnen. De vogels sloegen

meteen toe en wisten het nieuwe getijdengebied op overtuigende wijze te vinden. Er gingen vele jaren van gesteggel aan vooraf, nu was het zover en kwam Nederland z’n internationale afspraken na. In de Westerschelde blijft nog genoeg te doen de komende jaren en daar is Vogelbescherming volop mee bezig. Het is ons daarbij gelukt om veel betrokken partijen te verenigen achter een plan voor de lange termijn dat nu stapsgewijs concreet wordt uitgewerkt en waar pionierssoorten al van profiteren.

De afspraken uit het Noordzeeakkoord vormen een grote en belangrijke verdienste van Vogelbescherming om de Nederlandse natuur beter te beschermen. Als gevolg daarvan zullen onder meer diverse zeevogelsoorten een betere bescherming krijgen, blijven bepaalde plekken die belangrijk zijn voor trekvogels (vooralsnog) gevrijwaard van windmolenparken én is de Bruine Bank aangewezen als beschermd Natura 2000-gebied, een gebied ter grootte van het IJsselmeer.

In het Waddengebied – een van de belangrijkste plekken ter wereld voor trekvogels – weet Vogelbescherming een groep overheids- en natuurorganisaties te verenigen onder de noemer Wij & Wadvogels als opvolger van Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen. In de kern komen deze programma’s neer op het verbeteren van natuurgebieden/hoogwatervluchtplaatsen zodat vogels daar beter kunnen overleven en het tegengaan van verstoring van vogels door recreanten. Het zijn maatregelen waarmee we negatieve ontwikkelingen in het gebied enigszins tegengaan, zoals rondom klimaatverandering, visserij, mijnbouw en energieopwekking. Waar mogelijk zijn we de afgelopen jaren ook tegen zulke grotere ontwikkelingen in het geweer gekomen, vaak samen met de andere natuurorganisaties. Zie ook het kader over ‘Visserij’.

In het IJsselmeergebied hebben we afgelopen jaren op allerlei fronten gewerkt aan een verbetering van de natuurkwaliteit, want die is niet goed. Een belangrijke overwinning kwam in 2024 toen een streep ging door 4.000 hectare drijvende ‘zonne-atollen’. Belangrijk is ook dat op verschillende plekken harde dijken gaan plaatsmaken voor zachte natuurlijke oevers. Vogelbescherming is met steun van de Nationale Postcode Loterij nauw betrokken bij twee projecten die na een flink aantal jaar daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden bij de Mokkebank en Tacozijsl.

Behalve dat we ons inzetten voor grotere én betere natuurgebieden in Nederland, hebben sommige soorten ►

extra aandacht nodig. De afgelopen jaren heeft Vogelbescherming met steun van terreinbeheerders, vrijwilligers en niet in de laatste plaats onderzoekers weten te voorkomen dat een aantal soorten zouden

verdwijnen uit Nederland als broedvogel, zoals de grote karekiet, de tapuit en de strandplevier. In alle gevallen blijft waakzaamheid geboden.

Visserij & Vogelbescherming

Vogelbescherming zet zich in voor duurzame visserij, iets wat mogelijk is als het ecosysteem gezond is. Nu zijn er nog te veel negatieve effecten voor vogels: ze raken hun voedsel kwijt of belanden ongewild in netten. De afgelopen jaren hebben we ons vaak met dit onderwerp beziggehouden en daarbij resultaat geboekt. We zien bijvoorbeeld dat de vissers in het IJsselmeer steeds meer richting duurzaamheid bewegen. De visserij op spiering is gestopt. Een aantal vissoorten, zoals de snoekbaars, lijkt zich te herstellen. De grote crash in vogelpopulaties lijkt gestabiliseerd. Want die visstand heeft direct invloed op de vogelrijkdom van het IJsselmeer. De komende jaren verwachten we verdere verbetering. In de Noordzee zijn belangrijke gebieden zoals het Friese Front en de Bruine Bank recent aangewezen als beschermde gebieden voor vogels dankzij Vogelbescherming. En, heel belangrijk, zoals hiervoor al genoemd: we hebben het Noordzeeakkoord medeondertekend. Daarin is afgesproken dat de meest destructieve vormen van visserij worden verboden in een flink deel van de beschermde gebieden. Dat is nu het geval in 5% van de Noordzee, maar gaat in 2030 naar

15%. De EU pleit zelfs voor sluiting van alle beschermde gebieden voor alle vormen van bodemberoerende visserij. Overigens gaat een deel van de kotters gebruikmaken van de uitkoopregeling die de overheid heeft aangeboden, waardoor de visserijdruk de komende jaren omlaaggaat. Dat is een hoopgevende ontwikkeling richting een Noordzee die rijk is aan vissen en vogels.

In de Waddenzee is eerder al dankzij Vogelbescherming de mechanische kokkelvisserij helemaal gestopt en gaat de mosselzaadvisserij in 2029 stoppen. Maar het ministerie van LNVN – verantwoordelijk voor de vergunningen – heeft nog te weinig aandacht voor de schadelijke gevolgen die er nog steeds zijn. Daarom zijn we soms genoodzaakt om juridische procedures te starten. Op die manier hebben we vooralsnog met succes de spieringvisserij bij de Afsluitdijk een halt toegeroepen en hetzelfde geldt ook voor het gedoogbeleid ten aanzien van garnalenvisserij. De EU wil in 2030 een totale stop op de zogeheten bodemberoerende visserij. Dus geen gesleep meer met netten over de bodem. Dat zou voor vogels en alles wat leeft in de Waddenzee een zegen zijn.

8.4 Internationaal

Vogelbescherming werkt ook internationaal, alleen al omdat vogels zich niet houden aan mensengrenzen. Dat doen we als onderdeel van BirdLife International, de koepelorganisatie van vogelbeschermingsorganisaties in de gehele wereld die Vogelbescherming mee heeft helpen oprichten. Ben je lid van BirdLife, dan voldoe je aan een hele reeks kwaliteitscriteria. Er zijn op dit moment 123 Partners en daarmee is het de grootste natuurorganisatie ter wereld. In ons buitenlandse beschermingswerk leggen we de nadruk op de zogeheten Oost-Atlantische trekroute van vogels. Ons streven is dat de miljoenen vogels die zulke ongelofelijke reizen ondernemen, veilig zijn op alle

tussenstops en bij hun eindstation. Dat is niet eenvoudig. In de 49 landen die langs deze vogeltrekroute liggen, spelen veel bedreigingen. Van verkeerd geplaatste windparken of hoogspanningsinstallaties, tot jacht en stroperij, van verstedelijking tot intensieve landbouw en vervuiling. Behalve dat het gevaar dus van alle kanten komt, zijn die bedreigingen ook nog eens groot. Om onze capaciteit zo nuttig mogelijk in te zetten, vereist dat scherpe keuzes op basis van het laatste (wetenschappelijke) onderzoek. Ook het bundelen van de krachten met andere natuur- en vogelorganisaties in de landen langs deze trekroute of flyway is van essentieel belang om iets klaar te kunnen spelen. Met Vogelbescherming als katalysator werd daarom in

2015 het East Atlantic Flyway Initiative in het leven geroepen, zodat de BirdLife Partners in alle betrokken landen werken aan hetzelfde doel: bescherming van vogelpopulaties gedurende hun hele levenscyclus. Vogels hebben ruimte om te leven nodig, zowel in hun broed- en overwinteringsgebieden, als tijdens de trek op rust- en eetplekken. Tijdens de afgelopen periode is een van de belangrijkste wapenfeiten langs de ‘flyway’ het tegenhouden van een groot vliegveld in de monding van de Taag waar veel trekvogels zoals ‘onze’ grutto's rusten. In 2024 kwam het bericht dat de druk, zeker ook vanuit Nederland, heeft gewerkt. Vogelbescherming verzamelde onder meer handtekeningen en betaalde mee met de rechtszaak die onze Portugese BirdLife Partner gestart was tegen de staat.

Niet elke BirdLife Partner heeft evenveel geld te besteden. Zo zijn in veel Afrikaanse landen van ‘onze’ flyway de uitdagingen voor BirdLife Partners begrijpelijkerwijs een stuk groter. Vogelbescherming heeft daar een speerpunt van gemaakt. Door eerder al ervoor te zorgen dat natuurorganisaties in landen als Marokko en Mauritanië BirdLife Partners konden worden met voldoende capaciteit om een gezonde organisatie te zijn. Maar ook door met ze samen te werken bij omvangrijke projecten.

Los daarvan heeft Vogelbescherming in 2020 het initiatief genomen voor een ‘small grants-programma’. Afrikaanse BirdLife Partners langs de flyway kunnen projecten tot 15.000 euro indienen bij het fonds, op basis van waar zij kansen zien om trekvogels te beschermen. Partners in Marokko, Senegal, Guinee-Bissau, Ivoorkust, Nigeria en Zuid-Afrika hebben er al gebruik van gemaakt. Met de concrete resultaten die dat oplevert, kunnen ze weer andere subsidies aantrekken, zodat de impact uiteindelijk groter wordt. Tijdens de lange coronajaren heeft Vogelbescherming met kleine subsidies een sleutelrol gespeeld in het overleefden van Afrikaanse BirdLife Partners. Op die manier konden kantoren geopend blijven, salarissen doorbetaald worden en beschermingsprojecten blijven doorgaan.

Een omvangrijk project van de afgelopen jaren, Birds, Bees & Business in Burkina Faso, verliep zeer succesvol. Vele bomen werden geplant en nog meer beschermd: natuurherstel dat ervoor zorgt dat sheabomen een hogere opbrengst hebben voor vrouwengroepen, waardoor zij die nieuwe aanplant en bestaande bomen ook koesteren. Die nieuwe aanplant bestaat uiteraard uit bomen die iets goeds doen voor insecten en vogels,

zoals acaciasoorten. Ook belangrijk in het project: het uitreiken van energiezuinige ovens. Deze vorm van natuurbescherming die dus samengaat met de hulp aan mensen die in of bij die natuur wonen, maakt het succesvol. Zodanig zelfs dat de aanpak werd overgenomen door het Great Green Wall-initiatief waar een BirdLife-medewerker kon worden gestationeerd die ervoor zorgt dat bij projecten tegen verwoesting in tal van Afrikaanse landen biodiversiteit ook een belangrijke indicator is.

Uitdagingen zijn er nog genoeg in het werken langs het Afrikaanse deel van de ‘flyway’, zoals een verslechterde veiligheidssituatie en natuurlijk de uitgestrektheid van het gebied. Ook bleek het lastig om goed te monitoren hoe onze inspanningen, zoals het trainen van bewoners in duurzame landbouwmethoden, echt effect hebben op aantallen vogels. Moeilijk bleek de afgelopen jaren ook om onze inspanningen op het gebied van institutionele fondsenwerving te verzilveren. Bij een groot klimaatfonds duurde een aanvraag vijf jaar en nog is de uitslag niet binnen. Mochten we toch nog succesvol zijn, dan kunnen we een groot verschil maken voor vogels in de kustzone van West-Afrika.

Op de Nederlands Caribische eilanden wordt met geestdrift gewerkt aan een reeks kleinere projecten die wel meteen impact hebben. In onze werkwijze gaan we uit van de noden en wensen op de zes betrokken eilanden en ondersteunen we ze waar dat gewenst is. Verstoring, inkrimping van leefgebied en predatie door ratten en katten zijn belangrijke oorzaken van de achteruitgang van vogels aldaar. Vogelbescherming kon belangrijke bijdragen leveren aan de bescherming van onder meer de cayennestern, holenuil, grote kwartelduif en de roodsnavelkeerringvogel.

8.5 Stedelijk gebied

Vogelbescherming is internationaal trendsetter geweest door de bescherming van vogels in het stedelijk gebied op de agenda te zetten. Tijdens het afgelopen decennium is er in Nederland veel bereikt vanuit verschillende sporen. We werkten en werken daarvoor samen met gemeenten, bedrijven, particulieren en onderzoekers. Gedurende de periode van ons Strategisch Meerjarenplan 2020-2025 hebben we met name in de provincie Noord-Brabant succes geboekt om daar natuurinclusief bouwen in gemeentelijke plannen verankerd te krijgen. Dat begon in Tilburg en breidde zich uit naar de andere grote steden in Noord-Brabant en uiteindelijk naar alle Brabantse gemeenten met steun van de provincie. ➤

In diezelfde periode wisten we ook steeds meer bouwbedrijven en projectontwikkelaars aan onze zijde te krijgen om hele buurten vogelvriendelijk te krijgen. Ons uitgebreide communicatieprogramma gericht op het vogelvriendelijk inrichten van je tuin mag succesvol worden genoemd als het gaat om hoeveel mensen we daarmee weten te bereiken, dat gaat om honderdduizenden mensen op jaarbasis, onder meer via mijnvogel-tuin.nl. Lastig blijft het om precies de impact te meten van alle laagdrempelige adviezen die we verstrekken, maar bijvoorbeeld de lezers van het blad Vogels gaven aan ook daadwerkelijk iets te doen met onze tuintips. De strijd tegen tegel- en schuttingtuinen is nog niet gewonnen. Het Jaar van de Merel toonde ook dat het ontbreken van struiken en de vele huiskatten ervoor zorgen dat onze aandacht voor stadsvogels niet mag verslappen.

Een belangrijke en succesvolle pijler van het werk van Vogelbescherming in de stad is het vergaren én verspreiden van kennis over stadsnatuur (waarover nog veel onbekend is). Dat begon met het steunen van het MUS-project van Sovon rondom het tellen van vogels in de bebouwde kom en kreeg een vervolg met het project 'Jaarrond Tuintelling'. Naarmate de tijd vordert, krijgen de gegevens die via die site worden verzameld steeds meer waarde doordat vergelijkingen mogelijk worden. Voor professionals heeft Vogelbescherming factsheets geproduceerd die geregeld geactualiseerd worden met de laatste kennis rondom stadse soorten zoals huismus, gierzwaluw, huiszwaluw en diverse meeuwen. Op de website bouwnatuurinclusief.nl kunnen ambtenaren, architecten en 'bouwers' inspiratie opdoen. Speciaal voor ontwikkelaars schreven we mee aan een gids waardoor het voor hen gemakkelijker wordt al in een vroeg stadium het goede groen mee te nemen in planontwikkeling.

Kroon op het werk van tien jaar lobbyen richting overheden zou in 2025 het nieuwe 'Bouwbesluit' zijn geweest waardoor in vele honderdduizenden woningen neststenen al tijdens de bouw en tijdens grootschalige renovaties zouden worden meegemetseld, tegen betrekkelijk geringe meerkosten en zonder die bouw te vertragen. Helaas schrapte minister Mona Keijzer drie weken voordat de regeling zou ingaan deze maatregel van haar voorganger. Pijnlijk omdat ook de sector om één landelijke regeling had gevraagd. Mooi om te zien was dat Vogelbescherming samen met bouwbedrijven kon optrekken en onze lobby ervoor zorgde dat met een (krappe) meerderheid de minister in de Tweede Kamer werd opgeroepen de maatregel toch uit te voeren. In 2025 zal duidelijk worden of de minister toch

een gelijk speelveld creëert voor bouwbedrijven en ons pleidooi voor natuur in de stad op waarde weet te schatten.

8.6 Activeren samenleving

Vogels beschermen is mensenwerk. Daarom is het van groot belang zoveel mogelijk mensen te betrekken bij de bescherming van vogels en hun leefgebieden en daar draagvlak voor te hebben. Dat begint bij het creëren van een positief gevoel over en kennis van vogels en gaat naar bieden van 'handelingsperspectief', zoals lid worden van Vogelbescherming, het kopen van vogelvriendelijke zuivel, het planten van de juiste struik in de tuin, een vermelding in het testament of vrijwilliger worden.

Tijdens de coronajaren, 2020-2022, kreeg Vogelbescherming de wind in de zeilen. Door de stilte kwamen vogels in beeld bij veel mensen, ze hoorden ze weer in de stille steden en daar ging ook troost vanuit. Ook kwam bij velen het besef dat als we goed voor de natuur en voor dieren zorgen, ook de kans op een ontwrichtende pandemie minder wordt. Er was veel persoonlijk leed, dat na al die jaren in sommige gevallen nog steeds niet voorbij is. Ook collega's van Vogelbescherming kregen 'long-COVID'. Maar als Vereniging profiteerden we van de coronaperiode. Ons websitebezoek steeg bijvoorbeeld van twee naar zes miljoen gebruikers. Het aantal deelnemers aan de Tuinvogeltelling verdubbelde, net als het aantal Beleef de Lente-kijkers. Vele tienduizenden mensen kwamen bij Vogelbescherming terecht voor een online vogelcursus, of meldden zich aan bij onze innovatieve website MijnVogeltuin.nl waarbij je advies op maat kan krijgen over hoe je voor vogels kan zorgen die bij jou in de buurt zitten. Als gevolg van dit alles steeg ook het aantal leden naar bijna 160.000 waarna dat jarenlang stabiel bleef rond de 150.000. Mooie getallen die wel weer langzaam afvlakten in de jaren erna.

De tweede helft van de periode 2020-2025 contrasteerde sterk met de tijd ervoor. Alle voornemens om natuur beter te beschermen leken te verdampen - vliegereizen waren in no time weer op het oude niveau en niemand sprak er meer over. Het omgeslagen maatschappelijk sentiment kreeg een extra impuls door hoe de overheid omging met de stikstofcrisis en hoe daarop werd gereageerd door veel boeren en hun belangenbehartigers. Als het om draagvlak voor vogels en natuur gaat, is op het moment van schrijven - begin 2025 - zelfs minder dan ooit iets te verwachten van de politiek. In de samenleving blijven velen desondanks

met voorbeeldprojecten aantonen dat een andere maatschappij mogelijk is. Maar, eerlijk is eerlijk, ons doel om de bescherming van natuur in de top-5 te krijgen van als belangrijk ervaren issues is eerder verder weggeraakt dan dichterbij gekomen, ook door de gruwelijke oorlogen die worden uitgevochten en de nadruk die migratie krijgt.

Toch wist Vogelbescherming gedurende de afgelopen jaren een aantal keer belangrijk bij te dragen aan publieke druk door onze achterban te mobiliseren. Veel impact zal de Natuurherstelverordening gaan hebben de komende jaren. Het duurde jaren voordat deze EU-regels werden aangenomen, en uiteindelijk in afgezwakte vorm. Toch vormt de verordening een extra wapen om overheden aan hun eigen regels te houden wat betreft een groene en gezonde leefomgeving. Vele ngo's in de EU waaronder onze koepelorganisatie BirdLife en Vogelbescherming hebben zich er hard voor gemaakt met campagnes, aandacht en een petitie (#restorenature). Belangrijk waren ook de tienduizenden handtekeningen die we hebben opgehaald om een nieuw vliegveld in de monding van de Taag tegen te houden. Daar profiteren ook 'onze' grutto's van. Ook kwam onze achterban succesvol in het geweer, opnieuw samen met vele andere groene organisaties, voor Europese wetgeving tegen ontbossing.

Los van de bedrijven waarmee we samenwerken op het gebied van producten zijn we de afgelopen jaren in twee voor ons relevante sectoren actief geweest. De samenwerkingen met boerenbedrijven en vertegenwoordigers van de bouwsector zijn sterk uitgebreid. Samen met deze bedrijven voeren we pilots uit en tonen we aan dat economische ontwikkeling en natuurbescherming geen tegengestelde krachten hoeven te zijn. Ook staan we samen veel sterker als het gaat om het overtuigen van overheden.

De groei van Vogelbescherming als organisatie waardoor we op tal van terreinen actief kunnen zijn voor vogels - zie hiervoor - is vooral belangrijk en te danken aan het vertrouwen dat we krijgen van onze leden, het gemiddeld geefbedrag blijft stijgen, maar in toenemende mate de afgelopen jaren ook van zogeheten 'grote gevers' en een groot aantal (institutionele) fondsen. Door een groot aantal verschillende inkomstenbronnen tot bloei te brengen, kan onze Vereniging onafhankelijk zijn en blijven. In de komende jaren gaan we ook inzetten op donaties van mensen die achter ons primaire doel staan, maar voor wie lid worden net een stap te ver is. Behalve financiële hulp weet Vogelbescherming

jaarlijks ook honderden mensen aan zich te binden als vrijwilliger, op tal van terreinen. Dit vrijwilligerswerk kreeg de laatste jaren een belangrijke impuls door het programma Groene Bondgenoten. Groene Bondgenoten helpt vrijwilligers, of je nou bij een landelijke organisatie aangesloten bent of niet, met praktische hulp en tools om lokaal nog meer resultaten te boeken voor natuur. Denk bijvoorbeeld aan advies hoe je samen met andere vrijwilligers in gesprek kunt gaan met jouw gemeente over het verbeteren van de leefomgeving en biodiversiteit. Het is een samenwerking tussen zes natuur- en milieuorganisaties waaronder Vogelbescherming. Op deze manier bouwen we gezamenlijk aan een groene beweging in Nederland die de komende jaren tot bloei moet komen.

9

**VOGELBESCHERMING
IN 2025(-2027)**

9 Vogelbescherming in 2025(-2027)

In deze paragraaf lopen we nog eens expliciet langs wat we in het Bestuursverslag hebben aangekondigd voor 2024 (zie ook paragraaf 4 'Doelrealisatie 2024') én kondigen we op hoofdlijnen ook onze speerpunten aan voor de periode 2025-2027.

9.1 Terugblik op vooruitblik 2024

Aangekondigd in 2023 Landelijk gebied	2024
Lobby op provinciaal niveau. In verschillende gebiedsprocessen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied wordt daardoor invulling gegeven aan de realisatie van kerngebieden voor weidevogels, zoals verwoord in het Aanvalsplan Grutto. Buiten deze weidevogelkerngebieden streven we per provincie naar de invulling van ons concept rondom Basiskwaliteit Natuur en akkervogelkerngebieden.	Door de kabinetscrisis en de keuzes van het nieuwe kabinet is de realisatie van kerngebieden onvoldoende uit de verf gekomen. Slechts de eerste fase uit het Aanvalsplan Grutto is uitgevoerd. Er zijn geen betekenisvolle stappen gezet op het gebied van akkervogelkerngebieden. Dat vraagt meer onderzoek. Succesvol was de uitrol van het concept Basiskwaliteit Natuur. De rijksoverheid zet dit om in concrete stappen.
Bestaande zuivelkeurmerken gaan uit van de vogelvriendelijke standaard die Vogelbescherming heeft gedefinieerd.	Eerder nam het Beter Leven keurmerk onze inbreng over voor wat betreft weidevogels. In 2024 zette On the way to PlanetProof ook stappen in de goede richting na een klacht bij de Reclame Code Commissie die Vogelbescherming heeft ondersteund.
We zetten in op de aankoop van vrijkomende landbouwgrond door overheden en particulieren met als doel die in te zetten voor agrarische natuur.	In de lobby sfeer lijkt de landelijke overheid overtuigd van de noodzaak tot het hebben van grond die ingezet kan worden om weidevogelgrond te behouden. Daarnaast opereert Vogelbescherming als adviseur van het Rijke Weide Vogelfonds en kon als zodanig in 2024 positief adviseren over de aankoop van een Friese 'weidevogelparel' die nu gelukkig behouden blijft.

Aangekondigd in 2023 Natuur	2024
In de belangrijke watergebieden van Nederland zorgen we voor (de uitvoering) van programma's die gezonde vogelpopulaties tot doel hebben, zoals in de Wadden (via Wij & Wadvogels, fase 2), de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta en het IJsselmeer.	In 2024 slaagde Vogelbescherming erin om het overgrote deel van de financiering voor Wij & Wadvogels, fase 2 bij elkaar te krijgen. In de Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta werd het netwerk uitgebreid van partijen die zich scharen achter de visie en werden er concrete maatregelen genomen voor strandbroeders. In het IJsselmeergebied startte de concrete uitvoering van het project Meer IJsselmeer.
In beleid en beheer van de grote wateren worden maatregelen genomen waardoor gebruik (recreatie, visserij) minder negatieve gevolgen heeft op de kwaliteit en kwantiteit van leefgebieden voor vogels.	Vogelbescherming won een rechtszaak tegen spieringvisserij in de Waddenzee, maar zal in hoger beroep opnieuw tegenover de staat staan. Verder hebben we een procedure aangespannen rondom achterblijvende beheerplannen van de grote wateren. Lobby vindt plaats via de Coalitie Delta Natuurlijk, de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk en de Coalitie Wadden Natuurlijk.
Via lobby ervoor zorgen dat de rijksoverheid het natuurbelang beter meeweegt in besluitvorming.	Ondanks onze lobby staat het natuurbelang niet voorop bij het nieuwe kabinet.
De energietransitie op zee en land houdt rekening met vogels en gaat niet ten koste van vogelleefgebied.	Op de Noordzee blijft de energietransitie (vooralsnog) binnen het raamwerk van het Noordzeeakkoord en wordt er gewerkt aan stilstandvoorzieningen voor trekvogels. Vogelbescherming bewaakt dit. Op land overlegt Vogelbescherming met TenneT over mitigerende maatregelen rondom het hoogspanningsnet en dienen we waar mogelijk en nodig zienswijzen in.

Aangekondigd in 2023 Stad	2024
Meer aandacht voor de openbare ruimte, aanvullend op het vogelvriendelijk maken van gebouwen en tuinen. We organiseren in 2024 het Jaar van de Huismus als start hiervan.	Vogelbescherming heeft in 2024 een app ontwikkeld voor groenprofessionals die het gemakkelijker maakt om het goede groen te kiezen in de openbare ruimte. De app zal in 2025 online komen. Resultaten van het Jaar van de Huismus publiceren we in 2025. De huismus bleek goed voor veel publiciteit in landelijke en regionale media, waardoor we onze boodschap voor het voetlicht konden krijgen. In 2024 verscheen ook een onderzoek in onze opdracht waaruit eens te meer de noodzaak bleek van meer en beter onderhouden van struiken in het stedelijk gebied.
We werken aan het standaard opnemen van natuurinclusief bouwen in beleid van gemeenten in de drie zuidelijke provincies in het project Natuur-inbouw. Als opmaat om de resultaten naar de andere provincies te vertalen.	Er zijn op vijftig plekken pilots begonnen in het kader van het project Natuur-inbouw. Vertaling naar provinciaal beleid en opschaling zal later plaatsvinden.

Aangekondigd in 2023 Internationaal	2024
Continuering van de bescherming van de shea parklands in Burkina Faso en Ghana.	Dankzij extra bijdragen van onze leden konden op kleine schaal projecten van ons project Birds, Bees & Business doorgang vinden. In 2025 kunnen we vermoedelijk weer op grotere schaal natuurherstel in gang zetten.
Biodiversiteit wordt nog meer zichtbaar in het uitvoeringsprogramma van de Pan African Agency of the Great Green Wall.	Het ‘memorandum of understanding’ uit 2019 krijgt steeds meer invulling. Zo zijn er indicatoren opgesteld voor biodiversiteit die bij projecten gebruikt kunnen worden. In bijvoorbeeld Nigeria en Burkina Faso zijn werkgroepen aangesteld om biodiversiteit te bewaken bij projecten van de ‘Great Green Wall’. Zo wordt steeds concreter wat eerder is bedacht en krijgt ons werk steeds meer impact.
Beschermingsprogramma voor trekvogels in de belangrijkste kustgebieden van West-Afrika wordt geactiveerd.	Helaas horen we pas in 2025 of een groot klimaatfonds dit werk mogelijk zal maken. De aanvraag duurt nu vijf jaar. Dankzij een grote gift kunnen we in het gebied op kleinere schaal wel projecten starten rondom de grutto in 2025.

Aangekondigd in 2023 Activeren Samenleving	2024
Start doorvoeren nieuw merkbekleid.	Extra onderzoek is uitgevoerd in 2024. Het nieuwe merkbekleid zal in 2025 starten.
Campagnes om donateurs te werven (125-jarig bestaan) en (laagdrempelig) vogels kijken te promoten.	De campagne om donateurs te werven start februari 2025. Een campagne om vogels te kijken vond plaats in 2024 naar aanleiding van de film Nederland, Waterland, Vogelland.
Verdere vernieuwing vrijwilligersbeleid met opbouw expertisecentrum voor groene vrijwilligersnetwerken én bundeling coördinatie eigen vrijwilligers.	In 2024 is verder gewerkt aan de vernieuwing van het vrijwilligersbeleid van Vogelbescherming én aan de nadere invulling van het project Groene Bondgenoten dat de komende jaren z’n beslag zal krijgen.
Familievriendelijke content uitbreiden en betaalde cursussen door ontwikkelen.	De doorontwikkeling van familievriendelijke content zal de komende jaren niet meer ter hand worden genomen. In 2024 werden nieuwe betaalde cursussen toegevoegd aan ons assortiment: over zangvogels, uilen en roofvogels.
Vernieuwen service en communicatie met leden (WhatsApp, AI).	In 2024 is onderzoek uitgevoerd naar vernieuwing van onze service en communicatie met leden. Dat leidde nog niet tot een WhatsApp-service. De ontwikkeling rondom AI volgen we op de voet. De komende jaren wordt duidelijk hoe we er de vruchten van plukken en de nadelen kunnen minimaliseren.

9.2 Vooruitblik 2025-2027

Hoofdprioriteiten

Vogelbescherming richt zich op de bescherming van:

- Trekvogels op de gehele Oost-Atlantische vogeltrekroute, met in Nederland nadruk op het Waddengebied en de Zuidwestelijke Delta.
- Weidevogels.
- Stadsvogels.

Waterrijke Gebieden

Prioriteit hebben het Waddengebied en de Zuidwestelijke Delta, vanwege de belangrijke rol van deze gebieden op de Oost-Atlantische vogeltrekroute. Bij deze twee prioritaire gebieden kiezen we voor een leidende rol in samenwerkingsverbanden. Voor de Noordzee en het IJsselmeergebied kiezen we daar niet voor.

Onze belangrijkste activiteiten:

Waddengebied

- Uitvoering Wij & Wadvogels, fase 2.
- Planontwikkeling verbindingzones.
- (Vorbereiding programma na Wij & Wadvogels, fase 2 - start 2028).

Zuidwestelijke Delta

- Lobbyplan opstellen.
- Netwerk versterken voor draagvlak natuurmaatregelen.

Noordzee

- Uitvoering Noordzeeakkoord met aandacht voor energie-ontwikkelingen.
- Vorbereiding uitbreiding extra Natura 2000-gebieden.

IJsselmeergebied

- Bestaande afspraken uitvoeren en kennis overdragen aan andere groene organisaties.

Overige wetlands

- Kennis aanreiken voor vogelvriendelijk beheer.
- Investeren in het netwerk van WetlandWachten.

Stedelijk gebied

In het stedelijk gebied willen we dat natuurinclusief bouwen en een groene en gezonde leefomgeving de standaard wordt.

Onze belangrijkste activiteiten:

- Beleid beïnvloeden, zodat de inbouw van neststenen bij nieuwbouw en grote renovaties de norm wordt.
- Beweging opbouwen met de partners van Groene Bondgenoten om zo een Basiskwaliteit Natuur in Nederland te realiseren.
- Gemeenten, groenprofessionals en tuineigenaren motiveren vogelvriendelijk groen aan te planten.
- Draagvlak creëren voor het stoppen met gif in tuinen en de openbare ruimte.
- Kennis vergaren en delen over predatie door katten.

Landelijk Gebied

Om boerenlandvogels te redden, moet Nederland kiezen voor andere landbouw. Een cruciale stap daarin is het realiseren van een Basiskwaliteit Natuur in Nederland. Belangrijk onderdeel daarvan is een gifvrije leefomgeving. Een landbouwtransitie vraagt tijd, terwijl voor weidevogels de nood aan de man is. Daarom richten we ons ook op de ontwikkeling van weidevogelkerngebieden. We sluiten daarvoor aan op (juridische) mogelijkheden die voortvloeien uit de inbreukprocedure die de Europese Commissie is gestart en de gerechtelijke uitspraken over stikstofreductie.

Onze belangrijkste activiteiten:

- Lobby voor de uitvoering van het Aanvalsplan Grutto: het realiseren van de eerste 35.000 hectare weidevogelkerngebieden.
- Lobby voor een Basiskwaliteit Natuur: het bevorderen van een gezonde leefomgeving, met specifieke aandacht voor vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Internationaal

De komende tijd onderzoeken we de mogelijkheid een apart fonds voor onze internationale activiteiten op te richten.

Onze belangrijkste activiteiten:

- East Atlantic Flyway Initiative ondersteunen (meer BirdLife Partners betrekken die actief zijn bij de belangrijkste vogelgebieden en een goede monitoring van de gebieden en maatregelen).

- Grutto-actieplan van AEWA in vier Afrikaanse landen uitvoeren (Marokko, Mauritanië, Senegal en Guinee-Bissau).
- Birds, Bees & Business opschalen (Ghana, Ivoorkust), inclusief meetbare indicatoren zodat de impact van de interventies duidelijk wordt.
- Versterken samenwerking met de Pan African Agency Great Green Wall.
- Ondersteunen BirdLife Partners in West-Afrika (Marokko, Mauritanië, Guinee-Bissau, Ivoorkust, Burkina Faso), samen met het BirdLife secretariaat.
- Versterken netwerk BirdLife International.
- Ondersteunen vogelbescherming door natuurbeschermingsorganisaties op de Nederlands Caribische eilanden.

Bewegingsopbouw

Vogelbescherming bouwt verder met een multidisciplinair team aan een groene beweging in Nederland. Met als doel de kwaliteit en de kwantiteit van leefgebieden van vogels te verbeteren.

Onze belangrijkste activiteiten:

- Een vrijwilligersportfolio dat kwantitatief en kwalitatief het niveau heeft om op lokaal niveau bij te dragen aan de impactdoelstellingen.
- 30 vogelwerkgroepen werken actief samen met Vogelbescherming.
- Via ons vrijwilligersnetwerk werken we aan de Basis-kwaliteit Natuur in 45 gemeenten in het stedelijk gebied en aan bescherming in waterrijke gebieden.
- 80.000 mensen ondersteunen ons werk aantoonbaar inhoudelijk.
- Binnen Groene Bondgenoten heeft Vogelbescherming een leidende rol.

Engagement

Vogelbescherming wil een grote vlucht nemen door zoveel mogelijk mensen te betrekken bij het beschermen van vogels. Dat doen we door onze doelgroepen in het hart te raken met inspirerende verhalen en hen te verleiden ook actief te worden door middel van campagnes en producten/aanbiedingen die zijn toegesneden op hun behoeftes.

Onze belangrijkste activiteiten:

- Zorgen voor een groei in bekendheid. Vogelbescherming wordt genoemd in de top-5 van natuurbeschermende organisaties.
- Meer mensen dragen jaarlijks financieel bij aan Vogelbescherming (doel: 200.000).

- Vergroten van de inkomsten uit fondsenwerving bij particulieren (doel: 10 miljoen euro, exclusief nalatenschappen).
- Onderzoek naar motivatie, weerstand en behoeften van onze doelgroepen, zodat we hen beter kunnen motiveren mee te doen met vogels beschermen.
- Inspirerende campagnes realiseren.
- Versterken van een onderscheidende positionering.
- Resultaten van het werk van Vogelbescherming communiceren.
- Effecten van giften terugkoppelen aan gevers.
- Focus aanbrengen in onze communicatie rondom drie prioritaire vogels en hun leefgebieden.

9.3 Financieel 2025

In november 2024 is de basisbegroting 2025 goedgekeurd door de Raad van Toezicht en vastgesteld door de directeur-bestuurder. In maart 2025 heeft de Raad van Toezicht zijn goedkeuring gegeven aan de definitieve begroting 2025. De begroting houdt rekening met de meest actuele informatie en met de ambities uit het Strategisch Meerjarenplan 2025-2034. De begroting voor 2025 heeft 28,5 miljoen euro aan opbrengsten, 29,3 miljoen euro aan kosten. Het resultaat van de exploitatiebegroting wordt voor 0,9 miljoen euro gefinancierd uit vooruitontvangen bestemde baten. Op basis van de begroting zal ultimo 2025 een bedrag van 0,5 miljoen euro aan de Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan worden toegevoegd. 0,3 miljoen euro zal worden onttrokken aan de Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering.

Op basis van inhoudelijke plannen is ook een begroting opgesteld voor de jaren 2026 en 2027. De meerjarenbegroting 2025-2027 is een financiële vertaalslag van de eerste drie jaren van het Strategisch Meerjarenplan en omvat budgetten van baten, lasten en investeringen. Hiermee kan Vogelbescherming haar financiële middelen optimaal inzetten, hebben we inzicht in onze financiële ontwikkeling en kunnen hierop sturen. Gedurende de periode van het Strategisch Meerjarenplan wordt jaarlijks een exploitatiebegroting opgesteld voor het eerstvolgende jaar en een meerjarenbegroting van telkens drie jaar.

De financiële positie van Vogelbescherming is gezond. De begroting 2025 is in de bijlage van de Jaarrekening meegenomen. Vogelbescherming zal naar verwachting verder groeien tot ongeveer 120 medewerkers eind 2025.

**VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT
2024**

Verslag Raad van Toezicht 2024

Terugblikkend op 2024 stelt de Raad van Toezicht dat het voor Vogelbescherming Nederland een jaar is geweest met grote uitdagingen, maar ook van belangrijke ontwikkelingen die een mooie basis leggen voor de toekomst.

Nieuwe directeur-bestuurder

Na wat woelige jaren is in maart 2024 de heer Schipperheijn als nieuwe directeur-bestuurder aangesteld, die sinds zijn komst heeft bijgedragen aan het herstellen van rust en stabiliteit binnen de organisatie. Deze verandering heeft de organisatie geholpen om zich weer vol te richten op de lange termijn en de noodzakelijke strategische keuzes te maken.

Strategisch Meerjarenplan

Een van de eerste stappen onder de leiding van de heer Schipperheijn was de opstart van het Strategisch Meerjarenplan voor de komende periode. Het opstellen van dit plan is een intensief proces, met grote betrokkenheid van zowel de organisatie als de Ledenraad en de Raad van Toezicht.

Uitdagingen van het jaar

Het jaar 2024 werd gekarakteriseerd door een sterk veranderende externe omgeving, onder andere door een nieuw kabinet dat geen plannen heeft om natuur te herstellen en de achteruitgang van biodiversiteit tegen te gaan. Het niet doorgaan van het project Holwerd aan Zee was een belangrijke tegenvaller voor de organisatie. Maar het jaar werd afgesloten met goed nieuws: de Nationale Postcode Loterij kon dankzij de deelnemers aan de loterij Vogelbescherming een groot bedrag toekennen voor een nieuw programma: 'Meer ruimte voor vogels'. Dit biedt mooie mogelijkheden voor de organisatie in de komende jaren. Ander positief nieuws was dat op 17 juni 2024 de Europese Milieuraad de Natuurherstelwet heeft goedgekeurd. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in het herstel van natuur en klimaat in Europa.

Vertrek en werving Raad van Toezicht-leden

In 2024 verlieten mevrouw Lemstra (juni) en de heer Herkemij (december) de Raad van Toezicht (RvT). In oktober is een externe wervingsprocedure voor twee

nieuwe leden opgestart. De werving is in volle gang en we zijn ervan overtuigd dat we met goede nieuwe leden de raad verder kunnen versterken, zodat we als Raad van Toezicht onze rol goed kunnen blijven uitvoeren in de komende jaren.

Zelfevaluatie en toezichtplan

In 2024 werd een interne zelfevaluatie van de Raad van Toezicht uitgevoerd. Op basis van deze evaluatie hebben we ons toezichtplan aangepast en voor de periode 2025-2026 vastgesteld. Dit plan is erop gericht de rol van de Raad van Toezicht te versterken en te zorgen voor nog meer focus op de strategische doelstellingen van de organisatie. We blijven kritisch en betrokken toezien op de uitvoering van het beleid en de organisatieontwikkeling.

Overige vergaderingen

De Raad van Toezicht kent een reguliere vergadercyclus van zes bijeenkomsten per jaar. De vergaderingen van de Raad van Toezicht worden voorgezeten door de voorzitter van de Raad van Toezicht, door de vicevoorzitter of door een Raad van Toezicht-lid die alleen voor die vergadering wordt aangewezen. De vergaderingen worden door de directeur-bestuurder bijgewoond. Voorafgaand aan de vergadering vindt een bespreking zonder de directeur-bestuurder plaats. Eens per jaar vindt een zogenaamde benen-op-tafel-vergadering, met een vrije agenda, plaats. In deze vergadering stonden dit jaar het Strategisch Meerjarenplan en de werving van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht centraal. De belangrijkste onderwerpen, naast de bespreking van de ontwikkelingen met betrekking tot het Strategisch Meerjarenplan, die tijdens de overige vergaderingen in 2024 aan de orde zijn gekomen zijn:

Bestuursverslag en Jaarrekening 2023

Het Bestuursverslag en de Jaarrekening over 2023 zijn goedgekeurd. De Ledenraad heeft vervolgens de Jaarrekening vastgesteld en het Bestuur heeft het Bestuursverslag vastgesteld, en de Raad van Toezicht decharge verleend voor zijn toezichthoudende taak over 2023.

Basisbegroting 2025

Vooruitlopend op de vaststelling van het nieuwe Strategisch Meerjarenplan en de daarbij behorende meerjarenbegroting in april 2025, is voor 2025 een basisbegroting opgesteld. Deze is besproken met de Ledenraad, door de Raad van Toezicht goedgekeurd, en vervolgens door het Bestuur vastgesteld.

Managementrapportages

De periodieke managementrapportages op het gebied van financiën, personeel en bedrijfsvoering werden besproken.

Risicomanagement

Het risicodossier en de daarvan afgeleide risicorapportage en heatmaps, en de mitigerende maatregelen zijn besproken. Dit geeft inzicht in de belangrijkste risico's voor Vogelbescherming en de getroffen risicobeheersingsmaatregelen.

Ondernemingsraad

Tweemaal per jaar spreekt de Ondernemingsraad met een delegatie van de Raad van Toezicht. De Ondernemingsraad (OR) heeft ervoor gekozen om dit niet tijdens een overlegvergadering te doen, maar in twee aparte bijeenkomsten. Het gesprek is bedoeld om de Raad van Toezicht inzicht te geven in wat er leeft bij medewerkers en voor de Ondernemingsraad om eventuele zorgen die bij medewerkers leven met de Raad van Toezicht te delen.

Actuele zaken, stand van zaken van projecten

De Raad van Toezicht wordt in de vergaderingen op de hoogte gebracht van actuele zaken en de stand van zaken van projecten.

Terugkoppeling Auditcommissie

Viermaal per jaar vindt een korte terugkoppeling van de bevindingen door de Auditcommissie aan de Raad van Toezicht plaats. Daarnaast ontvangen de raadsleden de notulen van de Auditcommissie.

Voorstel benoeming accountant

Het voorstel om BDO als accountant voor de periode van boekjaar 2025 tot en met boekjaar 2027 aan de Ledenraad voor te dragen wordt goedgekeurd.

- Andere onderwerpen die in 2024 aan de orde zijn geweest:
- Engagement for Impact, doelgroepbenadering.
 - Wij & Wadvogels.
 - Politieke actualiteit.
 - Medewerkerperceptieonderzoek.

Samenstelling, functies en nevenfuncties per 31 december 2024

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk ten opzichte van Vogelbescherming en verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd.

Voorzitter De heer E. Wagener

Benoemd: juni 2023 - Herkiesbaar: juni 2027
Functie: Secretaris-Directeur Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
Nevenfuncties: Voorzitter ledenraad Fietsersbond

Overige leden Mevrouw E. Donders

Benoemd: juni 2023 - Herkiesbaar: juni 2027
Functie: Associate Partner Boer & Croon, mede-eigenaar Hulpmeesters
Nevenfuncties: Geen

De heer B. Eickhout

Benoemd: januari 2019 - Herkozen: januari 2023 - Einde termijn: juni 2027
Functie: Lid Europees Parlement
Nevenfuncties:

- Lid Programmaraad Rathenau Instituut
- Lid Radboud Alumniboard

Mevrouw P. Ket (vicevoorzitter)

Benoemd: juni 2018 - Herkozen: juni 2022 - Einde termijn: juni 2026
Functie: Hoofd afdeling Natuur en Landschap van Vereniging Natuurmonumenten
Nevenfuncties: Voorzitter werkveldadviescommissie Bos- en natuurbeheer Hogeschool Van Hall Larenstein

De heer E.W. Nieuwstraten

Benoemd: mei 2020 - Herkozen: mei 2024 - Einde termijn: mei 2028
Functie: Beleidsadviseur Natuur en Water, Provincie Noord-Brabant
Nevenfuncties:

- Voorzitter Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
- Freelance reisleader bij BirdingBreaks

**Mevrouw A. Vromans (voorzitter
Auditcommissie)**

Benoemd: mei 2021 - Herkiesbaar: mei 2025

Functie: toezichthouder Verslaggeving

Nevenfuncties: geen

Auditcommissie

De Raad van Toezicht kent als vaste commissie de Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en rapporteert aan de gehele raad. Mevrouw Vromans vervult de voorzittersfunctie. De overige twee leden waren mevrouw Lemstra (tot juni 2024), mevrouw Donders en de heer Herkemij (die tijdelijk benoemd werd voor de periode van juni tot december 2024). De Auditcommissie is belast met het toezichthouden op de financiële gang van zaken binnen de Vereniging in het algemeen. Verder toetst de Auditcommissie de werking van de administratieve organisatie en alle daarin besloten maatregelen van interne controle. Daarnaast besteedt de Auditcommissie aandacht aan de risicobeheersing en het opvolgen van actuele ontwikkelingen in de regelgeving. De Auditcommissie vergadert eens per kwartaal, maar kan indien gewenst ook tussentijds een vergadering beleggen. De vergaderingen worden bijgewoond door de directeur-bestuurder en het hoofd Bedrijfsvoering.

De belangrijkste onderwerpen die in 2024 aan de orde zijn geweest:

- Jaarrekening en Bestuursverslag 2023, accountantsverslag 2023 (in aanwezigheid van de accountant).
- Plan van aanpak en opvolging bevindingen accountant.
- Basisbegroting 2024.
- Risicodossier.
- ICT.
- Managementletter.
- Presentatie Engagement for Impact.
- Kwartaalrapportages.
- Herbenoeming accountant.
- Zelfevaluatie.

Tot slot

De Raad van Toezicht kijkt terug op een geslaagd verenigingsjaar, waarin hard is gewerkt aan de doelstelling en waarin goede resultaten zijn behaald. 2024 was een jaar waarin belangrijke stappen zijn gezet om de stabiliteit en toekomstbestendigheid van de organisatie te waarborgen. Er is veel vertrouwen in de veerkracht van de organisatie en haar medewerkers. We kijken met vertrouwen naar 2025, waarin het nieuwe Strategisch Meerjarenplan zal worden vastgesteld en waarin we de strategische koers verder kunnen uitrollen en we verder kunnen blijven werken aan het behoud van vogels en natuur. De Raad van Toezicht blijft zijn rol met zorg en toewijding vervullen, en kijkt uit naar een constructieve samenwerking met de directeur-bestuurder, de Ledenraad en het Managementteam in het komende jaar.

Namens de hele Raad van Toezicht,
Erik Wagener

JAARREKENING 2024

1. Kengetallen en kerncijfers

De indeling van de jaarrekening volgt de richtlijn nummer 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

(bedragen x € 1.000)	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal leden en donateurs	152.677	155.400	158.801	161.236	149.868
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:					
- aantal	-2.723	-3.401	-2.435	11.368	8.830
- %	-1,8%	-2,1%	-1,5%	7,6%	6,3%
Baten					
Baten van particulieren	11.899	10.504	10.219	11.337	11.502
Baten van bedrijven	625	599	631	672	632
Baten van loterijorganisaties	2.461	2.284	2.277	1.941	6.292
Baten van subsidies van overheden	3.961	2.913	2.898	2.458	1.919
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	-	-	11	9
Baten van andere organisaties zonder winststreven	262	423	208	345	125
Som van de geworven baten	19.208	16.724	16.233	16.764	20.479
Baten als tegenprestatie voor de levering en/of diensten	859	745	846	661	506
Overige baten	59	61	15	37	25
Totaal	20.126	17.530	17.095	17.462	21.010
Stijging/daling ten opzichte van voorgaande jaren:	15%	3%	-2%	-17%	45%
Af: overige baten	59	61	15	37	25
Baten exclusief overige baten	20.066	17.469	17.080	17.425	20.985
<i>Lasten</i>					
Besteed aan doelstelling	14.768	14.477	14.813	14.165	14.994
Kosten in % van de totale lasten	79%	76%	77%	79%	82%
Kosten fondsenwerving (€):					
- kosten eigen fondsenwerving, exclusief winkel	1.414	1.798	1.723	1.568	1.376
- kosten eigen fondsenwerving winkel	243	240	149	149	182
- Wervingskosten subsidies	295	336	284	278	252
Totaal	1.952	2.374	2.156	1.995	1.810
Kosten fondsenwerving (% van de totale baten):					
- kosten eigen fondsenwerving, exclusief winkel	7,0%	10,3%	10,1%	9,0%	6,5%
- kosten eigen fondsenwerving winkel	1,3%	1,4%	0,9%	0,9%	0,9%
- wervingskosten subsidies	1,5%	2,0%	1,7%	1,7%	1,2%
Totaal	9,8%	14%	13%	12%	9%
Kosten beheer en administratie:					
- bedrag	1.858	2.277	2.307	1.870	1.545
Kosten in % van de totale lasten	10%	12%	12%	10%	8%
Resultaat (totale baten minus totale lasten)	2.095	-1.271	-2.281	-484	2.731
Totaal activa	44.006	37.597	37.123	38.232	39.310
Current ratio (vlottende activa/vlottende passiva, min. 1,5)	1,63	1,67	1,79	1,94	1,89
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal, min. 0,35)	0,45	0,47	0,51	0,56	0,55
Factor continuïteitsreserve (min. 0,70 x vaste jaarlasten)	0,70	0,70	0,71	0,75	0,74

2. Jaarrekening 2024

2.1 Balans per 31 december

Na resultaatbestemming (bedragen in €)

		31 december 2024	31 december 2023
ACTIVA			
Vaste activa:			
Immateriële vaste activa	2.5.1	400.036	112.527
Materiële vaste activa	2.5.2	3.299.519	3.378.623
Financiële vaste activa	2.5.3	960.258	1.057.278
		4.659.813	4.548.428
Vlottende activa:			
Voorraden	2.5.4	3.147.550	380.499
Vorderingen en overlopende activa	2.5.5	2.473.774	3.380.045
- kortlopende vorderingen			
Liquide middelen*	2.5.6	33.725.300	29.287.911
		39.346.624	33.048.455
Totaal activa		44.006.437	37.596.883
PASSIVA			
Reserves en fondsen	2.5.7		
Reserves			
- continuïteitsreserve		7.500.000	7.500.000
Sub.:		7.500.000	7.500.000
Bestemmingsreserves:			
Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering		4.136.404	3.871.649
Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan		5.087.039	2.621.723
Sub.:		9.223.443	6.493.372
Fondsen			
- bestemmingsfondsen		3.086.903	3.721.588
Totaal reserves en fondsen		19.810.346	17.714.960
Voorzieningen	2.5.8	36.767	51.311
Schulden	2.5.9		
- kortlopende schulden		24.159.324	19.830.612
Totaal passiva		44.006.437	37.596.883

* De hoge liquiditeitspositie is het gevolg van een aantal zeer omvangrijke posten, die een bepaalde bestemming hebben en niet vrij besteedbaar zijn. Voor een specificatie van de reeds bestemde gelden, zie de toelichting op de balans (rubriek 2.5.6 Liquide middelen).

064		VOGELBESCHERMING JAARVERSLAG 2024 JAARREKENING		
2.2 Staat van baten en lasten				
(bedragen in €)				
		Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Baten				
Baten van particulieren (contributies en donaties)	2.7.1	8.022.310	8.104.376	7.601.314
Baten van particulieren (nalatenschappen)	2.7.1	3.876.535	2.500.000	2.903.143
Baten van bedrijven	2.7.2	625.382	759.000	599.409
Baten van loterijorganisaties	2.7.3	2.460.832	2.261.000	2.284.299
Baten van subsidies van overheden	2.7.4	3.960.922	8.432.877	2.913.464
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	2.7.5	-	-	-
Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.7.6	261.693	175.500	422.596
Som van de geworven baten		19.207.674	22.232.753	16.724.225
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten		2.7.7	1.099.310	744.540
Overige baten	2.7.8	59.436	58.000	60.818
Som van de baten		20.125.676	23.390.063	17.529.583
Lasten				
Besteed aan doelstellingen:	2.7.9			
Bescherming		11.110.412		10.853.425
Activeren van de samenleving		3.657.364		3.623.135
Totaal besteed aan doelstelling		14.767.776		14.476.560
Wervingskosten	2.7.10	1.952.054		2.373.799
Kosten beheer en administratie	2.7.11	1.858.028		2.276.872
Som van de lasten		18.577.858	24.889.704	19.127.231
Saldo voor financiële baten en lasten		1.547.818	-1.499.641	-1.597.648
Saldo financiële baten en lasten		547.568	330.000	326.283
Saldo van baten en lasten		2.095.386	-1.169.641	-1.271.365
Bestemming saldo				
Toevoeging/onttrekking aan:				
- continuïteitsreserve		-	-	-
- bestemmingsreserves		2.730.071	-297.429	-1.280.538
- bestemmingsfondsen		-634.685	-872.212	9.173
Totaal		2.095.386	-1.169.641	-1.271.365

JAARREKENING VOGELBESCHERMING JAARVERSLAG 2024		065
2.3 Kasstroomoverzicht		
(bedragen in €)		
		20242023
Resultaat		2.095.386-1.271.365
Correctieposten:		
- afschrijvingen	255.491	482.507
- mutatie voorzieningen	-14.544	-110.225
Mutaties werkkapitaal:		240.947372.282
- voorraden	-2.767.051	77.048
- vorderingen	906.271	547.529
- schulden	4.328.712	1.855.683
		2.467.9322.480.260
Kasstroom uit operationele activiteiten:		4.804.2651.581.177
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
- investeringen in immateriële activa	-343.423	-
- investeringen in materiële activa	-120.474	-65.035
- desinvesteringen van materiële activa	1	-
- investeringen in financiële activa	-	-
		-463.896-65.035
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
- verstrekte langlopende leningen	-	-175.000
- ontvangen aflossingen	97.020	102.195
		97.020-72.805
Mutatie liquide middelen		4.437.3891.443.337
Saldo liquide middelen per 1 januari		29.287.91127.844.574
Saldo liquide middelen per 31 december		33.725.30029.287.911
Kasstroom		4.437.3891.443.337

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Het kasstroomoverzicht staat ook bekend als de staat van herkomst en bestedingen. Afname van een activapost (bijvoorbeeld voorraden) is een herkomst, toename van een activapost (bijvoorbeeld vorderingen en investeringen in activa) is een besteding. Afname van een passivapost is een besteding (bijvoorbeeld schulden).

2.4 Toelichting jaarrekening

2.4.1 Inrichting jaarrekening

De jaarrekening van Vogelbescherming Nederland is opgesteld conform RJ 650 van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Aan Vogelbescherming is het CBF-keurmerk verleend, bij de laatste hertoetsing is het keurmerk verlengd tot en met 31 december 2025.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn beleidsneutraal afgestemd op de RJ 650.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

De waarderingsgrondslagen worden hieronder toegelicht. De bedragen in dit jaarverslag luiden in euro's.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Het afschrijvingspercentage bedraagt 20%.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs en worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Verkregen natuurgebieden in het kader van de doelstelling worden gewaardeerd op 0 euro.

De afschrijvingspercentages zijn:

Grond	0%
Gebouwen	3,33%
Verbouwingen	10%
Installaties	10%
Winkelinrichting verbonden met het gebouw	10%
Inventaris en inrichting	20%
Automatiseringsapparatuur	33,33%

Financiële vaste activa

Effecten

De niet-beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere reële waarde.

Leningen

De leningen alsmede de overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorraden

De waardering van de voorraden vindt plaats tegen historische verkrijgingsprijzen waarbij het principe van First In First Out (FIFO) wordt gehanteerd. Hierbij wordt (administratief) verondersteld dat wat het eerst aangekocht wordt, ook het eerst verkocht wordt.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan geheel ter vrije beschikking. Voor mutaties wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht. De liquiditeitspositie kan als gevolg van door derden toegekende en vooraf betaalde projectmiddelen in een boekjaar buitenproportioneel stijgen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen voor verplichtingen die op de balansdatum als waarschijnlijk of als vaststaand worden beschouwd, maar waarvan niet bekend is in welke omvang of wanneer die zullen leiden tot betalingen. De oorzaak van de voorziening moet voor de balansdatum liggen en het bedrag dient redelijk goed in te schatten te zijn.

Nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling is ontvangen, of de rekening en verantwoording (als er geen akte van verdeling is). Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording voor balansdatum is ontvangen, wordt de bate uit de nalatenschap in het verslagjaar verwerkt en een vordering opgenomen. De organisatie verwerkt uitbetalingen in de vorm van voorschotten in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen. Nalatenschappen met vruchtgebruik worden gewaardeerd voor 100% van de liquide middelen of WOZ-waarde als de eindsom gegarandeerd is.

Overige activa en passiva

Voor zover in het vorenstaande niet anders is aangegeven, worden activa en passiva gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs. Hierbij wordt op vorderingen en voorraden, indien dit noodzakelijk is, een voorziening in mindering gebracht.

2.4.3 Grondslagen staat van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen van de resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; kosten zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten in natura

De baten in natura worden gewaardeerd op reële waarde, voor zover deze betrouwbaar vastgesteld kunnen worden. Baten in natura die in de goededoelenbranche normaal zijn, worden niet meegenomen in de baten.

Baten en lasten projecten

De verwerking van baten uit subsidie behorende bij projecten vindt in principe plaats in het jaar waarin de baten zijn toegezegd. Echter de baten uit subsidies voor projecten met een looptijd van langer dan 1 jaar worden verantwoord op het moment dat er kosten tegenover staan. Kosten worden in principe onderbouwd met inkoopfacturen, geregistreerde werkuren en indien van toepassing met declaraties van projectpartners. In voorkomende gevallen is de mate van realisatie afhankelijk van het behalen van gedefinieerde mijlpalen in projecten via besluitvorming van stuurgroepen. De nog niet bestede projectgelden worden op de balans gepassiveerd. Baten uit donaties voor projecten worden in het jaar van ontvangst verantwoord en aan het betreffende bestemmingsfonds toegerekend.

Subsidies en donaties

Indien een subsidie of donatie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden overeenkomstig de gestelde voorwaarden, wordt de bate verantwoord naar rato van de geboekte kosten of geboekte verplichtingen. Indien een subsidie of donatie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, wordt de bate verantwoord in het jaar van toekenning.

Bestedingen

De kosten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop zij betrekking hebben. Vogelbescherming kent verschillende meerjarenprogramma's en financiert meerjarige projecten. De verplichtingen uit hoofde van toezeggingen worden verantwoord in het jaar waarop de toezegging betrekking heeft. Een toekenning voor een meerjarenproject wordt gesplitst in jaarlijkse bedragen die ten laste komen van het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft. De reeds toegezegde bijdragen welke nog niet als last zijn verantwoord, worden toegelicht bij de niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

2.4.4 Verbonden partijen

Er is in 2024 geen sprake van verbonden organisaties.

2.4.5 Grote projecten

Vogelbescherming heeft een aantal belangrijke projecten onder haar hoede. Daarin zijn drie grote projecten te onderscheiden met significante invloed op de cijfers. Onderstaand een toelichting met verwijzing naar de vindplaats in de jaarrekening.

Holwerd aan Zee

Toegekend:	6 maart 2019, oorspronkelijke looptijd t/m 31 maart 2023
Gefinancierd door:	Nationale Postcode Loterij (NPL Droomfonds donatie)
Projectbegroting voor het deel Vogelbescherming:	€ 15.000.000 (NPL)
Inhoud:	Onder penvoerderschap van de Provincie Fryslân was de totaalbegroting van dit project € 63.300.000. Vogelbescherming participeerde in dit project ter hoogte van het bedrag van de donatie van het NPL Droomfonds en was alleen hiervoor verantwoordelijk. Het projectdoel was het teweegbrengen van een dijkdoorbraak voor nieuwe natuur voor dieren en mens. De projectnaam was dan ook: ‘Een dijk van een doorbraak, Holwerd aan Zee’. In 2024 werd besloten de verdere ontwikkeling van het project te stoppen, dit met name als gevolg van een aangenomen motie in de Provinciale Staten van de Provincie Fryslân. Eind 2024 werd duidelijk dat Vogelbescherming de overgebleven gelden van de Nationale Postcode Loterij mag besteden aan een ander project, ‘Ruimte voor vogels’.
Verdere partijen in het project:	Provincie Fryslân, Gemeente Noordeast-Fryslân, Stichting Holwerd aan Zee, It Fryske Gea, Waddenvereniging en Staatsbosbeheer.

Holwerd aan Zee

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Per 31.12.2024
Ontvangsten							
Vooruitontvangen NPL	15.000.000	-	-	-	-	-	15.000.000
Geplande grondverkoop	-	-				2.710.702	2.710.702
Pachtopbrengsten	-	-	39.833	43.066	43.179	46.292	172.730
Renteopbrengsten	-	-	-	-	106.208	164.256	270.464
Totaal	15.000.000	-	39.833	43.066	149.387	2.921.250	18.153.536
Uitgaven							
Declaraties Provincie Friesland	-	637.400	-	284.145	-	-	921.545
Declaraties Waddenvereniging	-	-	-	5.650	-	5.900	11.550
Declaraties Fryske Gea	-	-	-	11.200	4.400	6.250	21.850
Grondaankoop	-	2.710.702	-	-	-	-	2.710.702
Kosten gerelateerd aan grond	-	75.349	-	15.413	18.169	6.213	115.144
Rentelasten	-	-	57.234	37.397	-	-	94.631
Diverse kosten	20.337	15.786	28.371	1.362	12.070	1.405	79.331
Personele lasten VBN	24.444	48.900	52.225	49.725	43.700	17.550	236.544
Totaal	44.781	3.488.137	137.830	404.892	78.339	37.318	4.191.297
Vooruitontvangen bedragen verantwoord onder liquide middelen en kortlopende schulden:							13.962.239

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.3 (Baten van loterijorganisaties)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vooruitontvangen donatie:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot, langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. In 2024 werd duidelijk dat dit project geen doorgang meer kon vinden. In overleg met de Nationale Postcode Loterij heeft Vogelbescherming het plan ‘Ruimte voor vogels’ uitgewerkt voor de besteding van het overgebleven budget.

Wij & Wadvogels, Fase I

Toegekend:	28 juni 2019, looptijd t/m 31 december 2025
Gefinancierd door:	Waddenfonds, Ministerie van LVVN, Provincie Groningen, Provincie Fryslân, Provincie Noord-Holland
Totale projectbegroting:	€ 15.429.029, opgedeeld in 25 deelprojecten
Inhoud:	Negen organisaties slaan de handen ineen voor het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.
Verdere partijen in het project:	Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Rijksuniversiteit Groningen, Staatsbosbeheer, The Fieldwork Company en de Waddenvereniging. Vogelbescherming is trekker en penvoerder.

Wij & Wadvogels, Fase I

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Per 31.12.2024
Ontvangsten							
Baten o.b.v. de kosten	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	2.322.500	2.216.530	10.229.894
Totaal	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	2.322.500	2.216.530	10.229.894
Uitgaven							
Partners	-	433.483	564.741	945.049	1.534.637	1.586.886	5.064.796
VBN	8.195	531.713	1.143.703	1.542.364	603.083	477.244	4.306.302
Personele lasten VBN	24.616	187.546	201.600	107.854	184.780	152.400	858.796
Totaal	32.811	1.152.742	1.910.044	2.595.267	2.322.500	2.216.530	10.229.894

Resultaatimpact per jaar is nihil, omdat baten en kosten tegen elkaar wegvallen.

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.4 (Baten van subsidies van overheden)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vordering:	rubriek 2.5.5 (Vorderingen en overlopende activa)
Vooruitontvangen:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. De stuurgroep, bestaande uit afgevaardigden van alle partners, wordt frequent geïnformeerd over de eventuele risico's. De financiers ontvangen jaarlijks een voortgangsrapportage en er vindt regelmatig overleg plaats met het Waddenfonds. Voor een inhoudelijke toelichting van het project verwijzen wij u naar het uitgebreide Impactverslag.

Wij & Wadvogels, fase II

Toegekend:	1 juli 2023, looptijd t/m 31 december 2027
Gefinancierd door:	Waddenfonds, Ministerie van LVVN, Provincie Groningen, Provincie Fryslân, Provincie Noord-Holland
Totale projectbegroting:	€ 16.831.130, opgedeeld in 25 deelprojecten
Inhoud:	Zeven organisaties slaan de handen ineen voor het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.
Verdere partijen in het project:	Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Waddenvereniging. Vogelbescherming is trekker en penvoerder.

Wij & Wadvogels, Fase II

	2023	2024	Per 31.12.2024
Ontvangsten			
Baten o.b.v. de kosten	289.416	1.425.530	1.714.946
Totaal	289.416	1.425.530	1.714.946
Uitgaven			
Partners	807	213.622	214.429
VBN	246.070	1.044.974	1.291.044
personele lasten VBN	42.539	166.934	209.473
Totaal	289.416	1.425.530	1.714.946

Resultaatimpact per jaar is nihil, omdat baten en kosten tegen elkaar wegvallen.

Vindplaats in de jaarrekening:

Baten, realisatie o.b.v. de jaarlijkse lasten:	rubriek 2.7.4 (Baten van subsidies van overheden)
Lasten:	rubriek 2.7.9 (Besteed aan doelstelling Bescherming Natuur)
Vordering:	rubriek 2.5.5 (Vorderingen en overlopende activa)
Vooruitontvangen:	rubriek 2.5.9 (Schulden)

Risico's zijn inherent aan een groot langlopend project met veel partijen en soms ingewikkelde gebiedsprocessen. Een half jaar na de start van het project is gebleken dat de benodigde projectfinanciering niet voor 100% gerealiseerd kan worden. Er wordt in overleg met de financiers gewerkt aan een aangepast projectplan met daarbij een aangepaste begroting. Ook in 2025 zal nog aanvullende financiering gezocht worden.

2.4.6 Financiële status Vogelbescherming

De financiële status van Vogelbescherming is gezond maar niet 'te rijk' als we kijken naar o.a. de liquiditeit en solvabiliteit:

Liquiditeit:

De current ratio (vlottende activa/vlottende schulden) is conform vorig jaar met 1,63 ruim boven de minimale grens van 1,5 die Vogelbescherming hanteert. De € 33,7 miljoen aan liquide middelen ultimo 2024 zijn niet vrij beschikbaar maar zijn voor een groot deel al 'geormerkt'. Voor een specificatie van de reeds bestemde gelden, zie de toelichting op de balans (rubriek 2.5.6 Liquide middelen).

Solvabiliteit:

De solvabiliteit (eigen vermogen / balanstotaal) is ultimo 2024 met 45% gezond te noemen. Er sprake is van een afname van 2% t.o.v. 2023 (47%). Ook voor de solvabiliteit geldt dat nu al vaststaat dat de bestemmingsfondsen van € 3,1 miljoen komende jaren uitgegeven zullen worden aan de door de geldgever bepaalde doelen. De continuïteitsreserve van € 7,5 miljoen dient onaangetast te blijven. Het vrij besteedbare eigen vermogen gecorrigeerd voor de bestemmingsfondsen en de continuïteitsreserve zou neerkomen op een solvabiliteit van 21% (eind 2023: 17%). Dit is een lager vrij te besteden eigen vermogen dan wellicht op het eerste gezicht gedacht kan worden.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2024

	2024	2023
2.5.1 Immateriële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	112.527	354.923
Investeringsen	343.423	-
Afschrijvingen	-55.914	-242.396
Desinvesteringen aanschafwaarde	-2.133.097	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving	2.133.097	-
Boekwaarde per 31 december	400.036	112.527
Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december	570.101	2.359.775
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-170.065	-2.247.248
Boekwaarde per 31 december	400.036	112.527
De boekwaarde van de immateriële vaste activa bestaat uit de volgende categorieën:		
ICT en software	373.942	112.527
Vooruitbetaald op immateriële vaste activa	26.094	-
	400.036	112.527
2.5.2 Materiële vaste activa		
a. Pand Boulevard 12		
Boekwaarde per 1 januari	3.275.434	3.389.437
Investeringsen	38.062	36.600
Afschrijvingen	-135.369	-150.603
Desinvesteringen aanschafwaarde	-1	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving	-	-
Boekwaarde per 31 december	3.178.126	3.275.434
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	5.614.720	5.576.659
Cumulatieve afschrijvingen	-2.436.594	-2.301.225
Boekwaarde per 31 december	3.178.126	3.275.434
b. Overige materiële vaste activa		
Boekwaarde per 1 januari	103.189	164.262
Investeringsen	82.412	28.435
Afschrijvingen	-64.208	-89.508
Desinvesteringen aanschafwaarde	-2.018.719	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijving	2.018.719	-
Boekwaarde per 31 december	121.393	103.189
Stand per 31 december		
Cumulatieve aanschafwaarden	236.311	2.172.618
Cumulatieve afschrijvingen	-114.918	-2.069.429
Boekwaarde per 31 december	121.393	103.189
Totaal materiële vaste activa	3.299.519	3.378.623
Totaal immateriële en materiële activa	3.699.555	3.491.150

De WOZ-waarde van het pand aan Boulevard 12 te Zeist is per 1 januari 2024 € 2.229.000. Deze waarde is € 45.000 hoger dan de de WOZ-waarde op 1 januari 2023 (€ 2.184.000).

In het kader van het project Holwerd aan Zee is in 2020 grond aangekocht voor circa € 2.700.000. Deze grond is in 2020 afgewaardeerd naar € 0 euro, omdat het doel natuurgrond betrof zonder economische waarde. In 2024 werd duidelijk dat het project Holwerd aan Zee geen doorgang meer kon vinden. De aangekochte gronden zullen worden verkocht en zijn ultimo 2024 tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd onder 2.5.4 Voorraden. Het vooruitontvangen bedrag van de Nationale Postcode Loterij is verhoogd met hetzelfde bedrag. Daarnaast is er een Natura 2000-gebied in Westzaan in eigendom van Vogelbescherming; deze grond is gewaardeerd op € 1. In 2022 is een overeenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor verkoop van deze grond voor € 2.000.000. Deze verkoop past in het beleid van Vogelbescherming dat zij geen terreinbeheerder wil zijn. Vogelbescherming zal de betreffende percelen daadwerkelijk leveren in het voorjaar van 2025. Het boekresultaat van circa € 2.000.000, na aftrek van kosten, zal worden verantwoord op het moment dat de risico's en het juridische eigendom is overgegaan op de koper.

2.5.3 Financiële vaste activa

Effecten

Obligaties Stichting Grondbeheer Biologisch Dynamische Landbouw	2024	2023
Stand per 1 januari	200.000	200.000
Aankopen	-	-
Verkopen	-	-
Waardeverandering van beleggingen	-	-
Stand per 31 december	200.000	200.000
Lening u/g (in het kader van de doelstelling)	2024	2023
Stand per 1 januari	857.278	784.473
verstrekkingen	-	175.000
Aflossingen	-97.020	-102.195
Stand per 31 december	760.258	857.278
Totaal financiële vaste activa	960.258	1.057.278

Specificatie van de leningen u/g per 31 december 2024:

Lening aan	Kaasmakerij 'De Terschel- linger' I	Kaasmakerij 'De Terschel- linger' II	Schapen- boerderij 'De Zeekraal'	Boerderij Spanjer	V.O.F. Zorgdrager	Totaal
Jaar verstrekking lening	2014	2019	2016	2019	2023	
Looptijd t/m	2029	2035	2029	2030	2038	
Aflossingsvorm	lineair	lineair	lineair	lineair	lineair	
Zekerheden	geen	geen	geen	geen	geen	
Achtergestelde lening	nee	nee	nee	ja	nee	
Rentepercentage	0%	0%	0%	0%	0%	
Hoofdsom	484.000	600.000	120.000	31.043	175.000	1.410.403
Verstrekt bedrag	0	0	0	0	0	0
Aflossing t/m 2024	-295.900	-160.000	-70.350	-6.400	-20.475	-553.125
Aflossing 2025	-32.280	-40.000	-8.040	-5.000	-11.700	-97.020
Langlopend deel vordering	155.820	400.000	41.610	20.003	142.825	760.258

Als onderdeel van het project Polderpracht zijn er renteloze leningen verstrekt aan een kaasmakerij en aan drie biologische boerderijen op Terschelling. De activiteiten van de kaasmakerij en de biologische boerderijen leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van vogelvriendelijk weidebeheer op Terschelling. De verwachte aflossingen in het komende boekjaar zijn onder de kortlopende vorderingen verantwoord.

2.5.4 Voorraden

De post heeft betrekking op artikelen die in de winkel worden verkocht.

	2024	2023
Optiek	389.507	334.840
Overige voorraden	47.341	45.659
Totaal voorraden	436.848	380.499

Gezien de ouderdom en de staat waarin de voorraad van de winkel verkeert, is het niet noodzakelijk om een voorziening voor incourantheid te treffen.

Overige voorraden:	2024	2023
Percelen grond Holwerd	2.710.702	-
	2.710.702	-
Totaal voorraden	3.147.550	380.499

Als gevolg van het niet doorgaan van project Holwerd aan Zee is Vogelbescherming voornemens de percelen in Holwerd te verkopen. In verband met dit voornemen zijn deze gronden overgeheveld van de materiële vaste activa naar de voorraden.

2.5.5 Vorderingen en overlopende activa

	2024	2023
Te ontvangen uit nalatenschappen (*1)	647.943	450.575
Te ontvangen subsidies en donaties (*2)	204.235	972.558
Te ontvangen subsidies Wij & Wadvogels fase 1	327.669	1.066.369
Te ontvangen subsidies Waddenfonds t.b.v. Wij & Wadvogels fase 2	633.940	115.940
Te ontvangen van debiteuren	139.414	372.165
Lening u/g 1 Kaasmakerij de Terschellinger B.V. < 1 jaar	32.280	32.280
Lening u/g Schapenboerderij de Zeekraal < 1 jaar	8.040	8.040
Lening u/g 2 Kaasmakerij de Terschellinger B.V. < 1 jaar	40.000	40.000
Lening u/g Potstal Spanjer < 1 jaar	5.000	5.000
Lening u/g V.O.F. Spanjer < 1 jaar	11.700	11.700
Te ontvangen rente spaarrekeningen en deposito's	109.932	94.478
Nog te factureren bedragen	125.504	-
Overige vorderingen	188.117	210.940
Totaal kortlopende vorderingen	2.473.774	3.380.045
Totaal vorderingen	2.473.774	3.380.045
(*1) De vorderingen uit nalatenschappen zijn als volgt opgebouwd:		
Aantallen 2024	2024	2023
Stand per 1 januari	7	450.575
Nieuw in boekjaar	4	390.353
Afgewikkeld in boekjaar	-4	-192.985
Stand per 31 december	7	450.575

In bovenstaande vordering zijn twee nalatenschappen opgenomen die belast zijn met vruchtgebruik. De waarde van de nalatenschappen belast met vruchtgebruik bedraagt € 92.025. Er is hier sprake van bloot eigendom. Bij vruchtgebruik wordt niet gewaardeerd als de vruchtgebruiker mag interen, vervreemden of beleggen. Van de vorderingen uit nalatenschappen zonder vruchtgebruik is € 185.000 geactiveerd in 2020. We verwachten dat dit in 2025 afgewikkeld kan worden. Het restant is geactiveerd in 2024.

(*2) Specificatie te ontvangen subsidies en donaties:

	2024	2023
Subsident of donateur / project:		
Edwin Bouw Fonds / Voorbeeldboerderijen Biodiversiteit	80.000	80.000
Provincie Zeeland / Voedsel voor de Zomertortel	27.941	-
Europese Unie / Natuur-inbouw	22.113	11.580
Provincie Noord-Holland / Meer IJsselmeer	21.247	-
Anoniem fonds J / Rode Lijst	11.598	-
Stichting LandschappenNL / Het Groene Strand	10.259	2.149
BirdLife (Velux Foundation) / Offshore Windenergy	8.943	11.081
Europese Unie / LIFE IP All4Biodiversity	7.572	5.404
Anoniem fonds D / Toekomst voor de Tapuit	6.000	6.000
Ministerie van LNVN / Kennisprogramma Basiskwaliteit Natuur (BKN)	2.719	-
BirdLife International / NACES MPA	2.242	-
NWO / Meet de Mees	1.901	-
Ministerie van LNVN / Onderzoek kosten en rolneming populatieversterking	1.700	-
Europese Unie / LIFE-IP C3-5 Flyway	-	3.049
Europese Unie / Interreg Partridge	-	57.063
Waddenfonds / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	453.786
Provincie Groningen / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	46.471
Kenniscentrum Akkervogels / Pilot Natuurrijke Slaperdijken Groningen	-	23.338
Otterfonds / Insectenonderzoek Partridge Extension	-	21.000
Edwin Bouw Fonds / Insectenonderzoek Partridge Extension	-	16.388
Het Zeeuwse Landschap / Satellietzender Zomertortel	-	1.500
Het Zeeuwse Landschap / Voedsel voor de Zomertortel	-	15.798
Anoniem fonds D / Het Paapje bedreigde broedvogels	-	15.000
RVO / Verstandig vissen	-	2.374
RVO / Onderzoek Spisula	-	8.820
Bettie Wiegman Fonds / Het jaar van de Wilde Eend	-	6.105
Provincie Groningen / Het Paapje bedreigde broedvogels	-	10.034
Provincie Drenthe / Het Paapje bedreigde broedvogels	-	5.017
Sovon / Het Paapje bedreigde broedvogels	-	4.013
Natuurmonumenten / Toekomst voor de Tapuit	-	2.000
Provincie Drenthe / Toekomst voor de Tapuit	-	6.199
BirdLife International / Programma Natuur	-	8.871
ExpoGastlocatie / Meer IJsselmeer	-	3.000
Het Zeeuwse Landschap / Het Groene Strand	-	10.000
Natuur en Milieufederaties / Handreiking populatieversterking	-	3.300
Wereld Natuur Fonds / Haringvliet uit de Hoogte	-	47.211
Provincie Noord-Holland / Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	-	15.546
IVN Natuureducatie / Groen Traineeship	-	7.144
Cultuurfonds / Betekenis van Landschapselementen	-	8.079
Nationaal Groeifonds / Het Groene Verdienvermogen	-	6.238
Anonieme stichting B / Actieplan Deltanatuur	-	30.000
Anonieme donor / Noordzee	-	15.000
Anoniem fonds D / Jaar van de Scholekster	-	4.000
	204.235	972.558

2.5.6 Liquide middelen

	2024	2023
Kasgelden	1.440	4.269
Gelden onderweg	8.217	41.243
Van Lanschot rekening-courant	575.095	5.564.414
ING rekening-courant	831.881	1.469.457
ABN AMRO rekening-courant	200.473	88.721
ABN AMRO spaarrekening	4.553.250	1.565.805
Van Lanschot spaarrekening	49.984	49.049
ING spaarrekening	4.960	4.953
ABN AMRO termijndeposito's	27.500.000	20.500.000
	33.725.300	29.287.911

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de direct opeisbare gelden bij bankinstellingen. Er zijn geen bankgaranties afgegeven of ontvangen. Tevens onder de liquide middelen zijn begrepen deposito's ad € 27.500.000 met een looptijd tot maximaal 4 maanden. Er zijn geen rekening-courantfaciliteiten bij de banken.

Vrij besteedbare liquide middelen per 31 december 2024

	2024
Totaal van de liquide middelen	33.725.300
Reeds geormerkte gelden:	
Vooruitontvangen subsidies en bijdragen t.b.v. projecten	19.307.891
Continuïteitsreserve	7.500.000
Bestemmingsfondsen	3.086.903
	-29.894.794
	3.830.506

2.5.7 Reserves en fondsen

De continuïteitsreserve is bedoeld voor het opvangen van risico's die het voortbestaan van Vogelbescherming in gevaar kunnen brengen. De continuïteitsreserve is gebaseerd op een analyse van specifieke risico's. De continuïteitsreserve bedraagt ultimo 2024 € 7.500.000 (eind 2023: € 7.500.000). Dit is afgerond 0,70 maal de jaarlast van de werkorganisatie. Dit komt overeen met de de norm die Vogelbescherming voor de minimale hoogte van deze reserve hanteert. Hiermee kunnen de vaste uitvoeringskosten gedurende negen maanden gedekt worden. Naast de continuïteitsreserve is er een Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering en een Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan.

Bestemmingsreserves door het bestuur bepaald

De mutaties in de bestemmingsreserves kunnen als volgt worden toegelicht:

	2024	2023
Continuïteitsreserve:		
Stand per 1 januari	7.500.000	7.500.000
Bestemming saldo staat van baten en lasten	-	-
Stand per 31 december	7.500.000	7.500.000
Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering:		
Stand per 1 januari	3.871.649	-
Dotatie	-	3.871.649
Investeringen in (im)materiële vaste activa	463.897	-
Mutatie waarde voorraad	56.349	-
Bestemming saldo staat van baten en lasten	-255.491	-
Stand per 31 december	4.136.404	3.871.649
Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan:		
Stand per 1 januari	2.621.723	7.773.910
Onttrekking	-	-3.871.649
Investeringen in (im)materiële vaste activa	-463.897	-
Mutatie waarde voorraad	-56.349	-
Bestemming saldo staat van baten en lasten	2.985.562	-1.280.538
Stand per 31 december	5.087.039	2.621.723

Bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering

De bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering wordt gevormd voor bedragen die aangewend zijn om immateriële en materiële vaste activa in het kader van de bedrijfsvoering te financieren. Het bedrag van de bestemmingsreserve is gelijk aan de boekwaarde van de materiële en immateriële activa en de voorraad.

Bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan

Middels de bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan kunnen de meerjarenplannen op een hoger niveau worden uitgevoerd. Naast intensivering van de beschermingsdoelen zijn middelen vrijgemaakt voor innovaties op het gebied van marketing, communicatie en bedrijfsvoering.

Bestemmingsfondsen

Onder bestemmingsfondsen zijn middelen opgenomen waarvan de doelstelling door derden is bepaald. Het beleid van Vogelbescherming is erop gericht om de bestemmingsfondsen binnen drie jaar te besteden. De samenstelling van het saldo van de bestemmingsfondsen ultimo boekjaar is als volgt:

	2024	2023
Stand per 1 januari	3.721.588	3.712.415
Bij: giften en donaties	935.978	1.027.729
Af: bestedingen	-1.570.663	-1.018.556
Stand per 31 december	3.086.903	3.721.588

Specificatie van de bestemmingsfondsen

	Saldo 1-1-2024	Toevoeging	Uitgaven	Saldo 31-12-2024
Stern Groep N.V. Fonds	45.671	-	-	45.671
Waddeneilanden (NPL, voormalig Polderpracht)	857.431	292	83.688	774.035
Meer IJsselmeer (NPL)	340.066	-	340.066	-
Beleef de Lente	-	20.861	20.861	-
Kustvogels - Tapuit	15.428	-	14.246	1.182
Moerasvogels	-	9.300	9.300	-
Akkervogelparadijs Schouwen-Duiveland	14.785	-	14.785	-
Grote karekiet	81.163	11.403	61.562	31.004
Weidevogels kerngebieden	66.661	21.342	46.688	41.315
Illegale jacht	23.673	-	23.673	-
Rode Lijst	106.977	29.184	30.895	105.266
Strandplevier	58.158	150	17.170	41.138
East Atlantic Flyway Initiative	135.711	53.654	74.184	115.181
Weidevogels projecten	177.160	36.586	153.641	60.105
Birds, Bees & Business (NPL/ICCO)	18.882	188.982	45.210	162.654
Kustvogels West-Afrika	45.046	50	-	45.096
Partridge Extension	36.126	-	36.126	-
Stadsvogels	55.256	22.535	25.773	52.018
Zomertortel	107.792	-2.890	11.968	92.934
Wij & Wadvogels HVP	20	-	20	-
Leefgebied Weidevogels (Internationaal)	299.825	11.804	-	311.629
Portugal	18.221	-	18.221	-
Akkervogels	57.320	3.846	-	61.166
Landelijk Gebied weidevogels	488.503	-	131.641	356.862
Programma Landelijk Gebied	107.454	66.854	119.999	54.309
Programma Internationaal	162.613	44.997	29.948	177.662
Programma Natuur	67.122	8.180	24.631	50.671
Vogelgriep	31.309	20	-	31.329
Huismus	95.764	26.923	75.805	46.882
Juridische werkzaamheden	28.500	2.000	30.500	-
Actieplan Deltanatuur	120.341	156.757	64.429	212.669
Natuur-inbouw	58.610	-	19.676	38.934
Programma Communicatie	-	8.760	7.760	1.000
Roodborsttapuit	-	17.002	14.914	2.088
Torenvalk	-	151.024	23.007	128.017
Birds, Bees & Business Comoé	-	46.362	276	46.086
Totaal	3.721.588	935.978	1.570.663	3.086.903

*NPL = Nationale Postcode Loterij

2.5.8 Voorzieningen

Voorziening jubileumuitkering

Werknemers van Vogelbescherming hebben gedurende hun dienstverband recht op een aantal jubileumuitkeringen. Bij het vaststellen van de voorziening wordt rekening gehouden met de volgende elementen:

- de personeelsleden waarop de regeling van toepassing is;
- de geschatte kans dat personeel in aanmerking komt voor de uitkering;
- de leeftijden, de salarissen en de levenskansen van de in de berekening betrokken personeelsleden;
- de hoogte van de uitkeringen;
- een rentevoet van 0% voor de berekening van de contante waarde (2023: 0%).

	2024	2023
Stand per 1 januari	51.311	48.891
Bij: dotatie	-	6.071
Af: onttrekkingen	51.311 -14.544	54.962 -3.651
Stand per 31 december	36.767	51.311

Voorziening doelstellingen

Het betreft een voorziening voor mogelijk lagere baten als gevolg van een afwijzing van de aanvraag projectsubsidie voor project LIFE-IP C3.3 Zuidwestelijke Delta door de Europese Unie. Na bezwaar door penvoerder LNV is de subsidie is in 2023 alsnog toegewezen.

	2024	2023
Stand per 1 januari	-	112.645
Bij: dotatie	-	-
Af: onttrekking	-	-112.645
Stand per 31 december	-	-

2.5.9 Schulden

	2024	2023
Te betalen aan crediteuren	586.416	1.012.866
Te betalen loonbelasting en sociale lasten	176.937	249.543
Reservering vakantiedagen medewerkers	269.436	246.888
Te betalen pensioenpremie	209.538	192.848
Te betalen omzetbelasting	19.156	89.159
Vooruitontvangen contributies van leden	1.382.333	1.287.410
Vooruitontvangen bijdrage NPL inzake Holwerd aan Zee (**)	13.962.239	11.078.307
Vooruitontvangen subsidie LVVN inzake Wij & Wadvogels fase 2 (**)	4.603.261	2.293.190
Vooruitontvangen bijdrage NPL inzake Groene Bondgenoten (**)	608.720	1.228.375
Vooruitontvangen overige subsidies en donaties (*)	133.671	159.059
Te ontvangen facturen uit verplichtingen	164.618	303.567
Te ontvangen facturen van accountant	58.540	52.998
Te ontvangen declaraties partners projecten	1.912.876	1.523.436
Overige kortlopende schulden	71.583	112.966
Totaal kortlopende schulden	24.159.324	19.830.612
(*) Specificatie vooruitontvangen subsidies en donaties:	2024	2023
Commonland / Birds, Bees & Business Comoé (Ivoorkust)	50.000	-
Ministerie van I&W / NL2120 - Het Groene Verdienvermogen	49.330	-
Provincie Zeeland / Natuur-inbouw	33.186	-
Ministerie van LVVN / Biodiversiteitsplanner	1.155	-
Provincie Noord-Holland / Meer IJsselmeer	-	88.014
Provincie Fryslân / Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen	-	2.482
Diverse subsidies en donaties	-	68.563
	133.671	159.059

(**) De vooruitontvangen bedragen voor deze projecten bestaan feitelijk uit een kortlopend (≤ 1 jaar) en een langlopend deel (> 1 jaar). Het langlopende deel van deze onder de kortlopende schulden gerubriceerde bedragen is respectievelijk € 9.324.432 (Holwerd aan Zee) en € 86.740 (Groene Bondgenoten). De vooruitontvangen subsidies voor Wij & Wadvogels fase 2 zijn in het geheel aan te merken als kortlopende schuld.

2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

2.6.1 Periodieke giften

Op basis van overeenkomsten voor periodieke giften met particulieren heeft Vogelbescherming ultimo 2024 voorwaardelijke rechten verworven van € 1.152.517. De verworven voorwaardelijke rechten hebben betrekking op de periode 2025 tot en met 2029. Ultimo 2023 waren deze voorwaardelijke rechten € 1.058.083 voor de periode 2024 tot en met 2028.

2.6.2 Niet in de balans opgenomen nalatenschap

Per ultimo 2023 was sprake van een vordering uit voorgaande jaren op een nalatenschap die niet in de balans was opgenomen, omdat de omvang niet betrouwbaar kon worden ingeschat. Bij de notaris was daarvan toen circa € 600.000 bekend. Vogelbescherming deelde hierin mee voor een derde deel. In 2024 is uit deze nalatenschap € 180.000 ontvangen. Wij verwachten uit deze nalatenschap geen baten meer.

2.6.3 Reguliere bijdrage Nationale Postcode Loterij (NPL)

Vogelbescherming heeft een contractueel voorwaardelijk recht verworven voor een jaarlijkse donatie van € 1.800.000. De bijdrage van de NPL wordt na afloop van het verslagjaar uitbetaald. De huidige toezegging loopt t/m het jaar 2025.

2.6.4 Niet uit de balans blijkende verplichtingen uit meerjarige contracten

In het verslagjaar zijn contracten met partijen gesloten die een meerjarige looptijd hebben. De kosten die uit hoofde van deze contracten te verwachten zijn, worden in de jaarplanningen van de komende jaren opgenomen en begroot in het betreffende boekjaar.

Contractuele verplichtingen in het boekjaar:	
2025	105.600
2026	105.600
2027	70.400
Totaal	281.600

2.6.5 Niet uit de balans blijkend recht Akerdijkse Plassen

Vogelbescherming heeft in 2007 grond verkocht aan Natuurmonumenten met een ‘voorkeursrecht van koop’. Dit houdt in dat Natuurmonumenten bij verkoop de grond eerst voor € 1 dient aan te bieden aan Vogelbescherming. Deze grond in de omgeving van de Rotterdamse luchthaven, bekend als de Akerdijkse Plassen, kan grote economische waarde krijgen indien de grond onverhoopt benodigd blijkt te zijn voor bijvoorbeeld uitbreiding van de luchthaven of woningbouw.

2.6.6 Verkoop percelen Westzaan

In 2022 is een overeenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor verkoop van grond, gelegen in de polder Westzaan, voor € 2.000.000. Deze verkoop past in het beleid van Vogelbescherming dat het geen terreinbeheerder wil zijn. De betreffende percelen zullen worden geleverd in 2025. Het boekresultaat van circa € 2.000.000 zal, na aftrek van kosten, worden verantwoord op het moment dat de risico’s en het juridische eigendom is overgegaan op de koper.

2.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

2.7.1 Baten van particulieren

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
Contributies	6.735.733	6.500.796
Nalatenschappen	3.876.535	2.903.143
Donaties en giften	1.286.577	1.100.518
Overige baten van particulieren	-	-
Totaal baten van particulieren	11.898.845	10.504.457

In 2024 is € 6.735.883 aan contributie van leden ontvangen. Het aantal leden per 31 december 2024 bedraagt 152.677 (ultimo 2023: 155.400).

2.7.2 Baten van bedrijven

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
Baten van CJ Wildbird Foods (royalty's en fee webshopverkopen)	380.175	359.015
Baten uit overige royalty's	143.260	127.609
Baten van samenwerkingen met projectontwikkelaars	99.342	79.913
Baten van overige bedrijven	2.605	32.872
Totaal baten van bedrijven	625.382	599.409

De baten van overige bedrijven betreffen baten van o.m. Kite Optics, Kosmos Uitgeverij, Ballast Nedam, Synchroon, Vesteda en Hyundai.

2.7.3 Baten van loterijorganisaties

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
Nationale Postcode Loterij		
- reguliere bijdrage	1.800.000	1.800.000
- project Groene Bondgenoten	619.655	403.027
- project Holwerd aan Zee	37.318	78.339
- overige bijdragen	1.000	-
Vriendenloterij	2.859	2.933
Totaal baten van loterijorganisaties	2.460.832	2.284.299

Deze post bestaat met name uit de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Voor de periode 2021 tot en met 2025 is een overeenkomst gesloten waarin bepaald is dat Vogelbescherming als beneficiënt zal delen in de opbrengst van de loterij. De reguliere bijdrage van de NPL wordt als bate verantwoord in het jaar waarin deze bijdrage wordt ontvangen.

In maart 2019 kende de NPL de droomfondsaanvraag toe aan Vogelbescherming en de Waddenvereniging voor een bedrag van € 15.000.000. Vogelbescherming was penvoerder. In 2024 werd duidelijk dat dit project geen doorgang meer kon vinden. In overleg met de Postcode Loterij is het plan ‘Ruimte voor vogels’ uitgewerkt voor de besteding van het overgebleven budget. De ontvangst is geboekt onder de vooruitontvangen bedragen. De in het boekjaar gemaakte kosten voor het project Holwerd aan Zee worden hier als baten verantwoord.

In maart 2022 is door de NPL een extra bijdrage van € 1.700.000 aan Vogelbescherming toegekend voor de uitvoering van het project Groene Bondgenoten (destijds onder de noemer ‘Groene vrijwilligers, een gouden investering’), samen met partnerorganisaties Stichting LandschappenNL, De Natuur en Milieufederaties, IVN Natuureducatie en SoortenNL. Later is Natuurvereniging KNNV als partnerorganisatie toegetreden. Vogelbescherming is als penvoerder van het project aangewezen. Dit project is gestart in april 2022 en heeft een looptijd van vier jaar. De bijdrage is onder de vooruitontvangen bedragen opgenomen. Gemaakte kosten worden in het betreffende boekjaar als baten verantwoord.

2.7.4 Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
Instantie		
Waddenfonds (overheidsfonds)	1.941.108	1.386.332
Ministeries	1.070.915	554.563
Provincies en gemeenten	876.732	798.114
Europese Unie	55.527	47.569
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO)	16.640	14.241
Mutatie voorziening lagere baten uit subsidies	-	112.645
Totaal baten van subsidies van overheden	3.960.922	2.913.464

Waddenfonds. Hoofdfinancier van de projecten: Wij & Wadvogels, fase 1. Looptijd t/m 31-12-2025	Provincie Limburg. Medefinancier van het project: Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026
Waddenfonds. Medefinancier van de projecten: Wij & Wadvogels, fase 2. Looptijd t/m 31-12-2027	Provincie Noord-Holland. Medefinancier van het project: Wij & Wadvogels, fase 1. Looptijd t/m 31-12-2025 Wij & Wadvogels, fase 2. Looptijd t/m 31-12-2027
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Hoofdfinancier van de projecten: Wij & Wadvogels, fase 2. Looptijd t/m 31-12-2027 Biodiversiteitsplanner. Looptijd t/m 31-12-2026 Kennisprogramma Basiskwaliteit Natuur (BKN). Looptijd t/m 31-8-2028	Provincie Zeeland. Hoofdfinancier van het project: Voedsel voor de Zomertortel. Looptijd t/m 31-12-2024 Provincie Zeeland. Medefinancier van het project: Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Medefinancier van de projecten: Wij & Wadvogels, fase 1. Looptijd t/m 31-12-2025	Provincie Fryslân. Medefinancier van de projecten: Wij & Wadvogels, fase 1. Looptijd t/m 31-12-2025 Wij & Wadvogels, fase 2. Looptijd t/m 31-12-2027
Ministerie van Economische Zaken. Hoofdfinancier van de projecten: Onderzoek kosten en rolneming populatieversterking. Looptijd t/m 31-10-2024	Provincie Groningen. Medefinancier van de projecten: Wij & Wadvogels, fase 1. Looptijd t/m 31-12-2025 Wij & Wadvogels, fase 2. Looptijd t/m 31-12-2027
Europese Unie. Hoofdfinancier van de projecten: Life All4Biodiversity. Looptijd t/m 08-03-2026 Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026	Provincie Noord-Brabant. Medefinancier van het project: Natuur-inbouw. Looptijd t/m 31-8-2026 Nationaal Groeifonds (RvO). Hoofdfinancier van de projecten: NL2120 - Het Groene Verdienvermogen. Looptijd t/m 31-12-2028

2.7.5 Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
	-	-
Totaal baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	-

2.7.6 Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
<i>Wereld Natuur Fonds</i> - project Haringvliet	220.790	332.772
<i>Stichting LandschappenNL</i> - project Het Groene Strand	47.861	28.394
<i>Anoniem fonds J</i> - project Het Paapje	11.598	-
<i>Anoniem fonds E</i> - project Grote Karekiet	10.000	-
<i>BirdLife International</i> - project North Atlantic Current & Evlanov Sea-Basin (NACES) MPA - project Instalment of the Velux Marine Energy	4.597 2.962	- 16.181
<i>Ministerie van LVVN</i> - project Kennisprogramma Basiskwaliteit Natuur (BKN)	2.719	-
<i>Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)</i> - project Meet de Mees	1.901	-
<i>Diverse projectpartners</i> - project Wij & Wadvogels fase 1	-	23.362
<i>Cultuurfonds</i> - project Betekenis van landschapselementen	-	8.079
<i>IVN Natuureducatie</i> - project Groen traineeship	-	7.144
<i>Stichting Zeeuwse Landschap</i> - project Voedsel voor de Zomertortel	-	2.255
<i>Diverse opbrengsten</i>	-	4.409
<i>Diverse correcties</i>	-40.735	-
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	261.693	422.596

2.7.7 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	2024	2023
Netto-omzet winkel	1.635.815	1.515.983
Kostprijs winkel	-1.145.445	-1.070.839
Opbrengst verkoop artikelen bestemd voor doelstelling	490.370	445.144
Opbrengst verhuur huisvesting	46.596	46.503
Diverse opbrengsten (o.a. detachering, advertenties, e-learning)	321.600	252.893
Totaal baten als tegenprestatie	858.566	744.540

2.7.8 Overige baten

	2024	2023
Restitutie BTW	43.374	30.000
Diverse baten	16.062	30.818
Totaal overige baten	59.436	60.818

2.7.9 Besteed aan doelstellingen

	2024	2023
Bescherming Algemeen	1.901.831	2.262.635
Bescherming Natuur	4.910.403	4.182.596
Bescherming Landelijk gebied	1.785.924	1.829.656
Bescherming Stad	1.369.755	1.469.456
Bescherming Internationaal	1.142.499	1.109.082
Activeren van de samenleving	3.657.364	3.623.135
Totaal	14.767.776	14.476.560

2.7.10 Wervingskosten

Onder wervingskosten zijn alle kosten verantwoord die betrekking hebben op het verwerven van baten fondsenwerving.

Specificatie kosten fondsenwerving:	2024	2023
Eigen fondsenwerving	1.657.141	2.037.945
Subsidies	294.913	335.854
Totaal wervingskosten	1.952.054	2.373.799

	2024	2023
Geworven baten	19.207.674	16.724.225
Wervingskosten in percentage van gewonnen baten	10,2%	14,2%

In 2024 werd 10,2% van de gewonnen baten uitgegeven aan wervingskosten, dit met name als gevolg van lagere uitgaven ten opzichte van 2023. Deze daling wordt veroorzaakt doordat de ontwikkeling van een nieuw CRM meer tijd heeft genomen dan verwacht. De wervingskosten bestaan in 2024 voor 84,9% uit kosten voor eigen fondsenwerving. Dit komt neer op 8,7% van de gewonnen baten (2023: 12,2%).

2.7.11 Kosten beheer en administratie

	2024	2023
Kosten beheer en administratie	1.858.028	2.276.872
Som der lasten	18.577.858	19.127.231
% beheer en administratie	10,0%	11,9%

De kosten voor beheer en administratie worden berekend volgens de aanbevelingen van Goede Doelen Nederland. De kostenverdeelstaat is opgenomen in bijlage 3 en een toelichting op de gebruikte parameters in bijlage 1. De Vereniging streeft ernaar de kosten van beheer en administratie maximaal 10% van de som der lasten te laten bedragen.

Personeelskosten

Specificatie van de personeelskosten:	2024	2023
Salarissen	6.010.858	5.759.983
Sociale lasten	1.069.320	1.014.531
Pensioenpremie	779.006	717.384
Overige personeelskosten (o.a. trainingen, reiskosten, thuiswerkvergoeding)	329.306	307.245
Totaal personeelskosten	8.188.490	7.799.142

In 2024 is een collectieve loonindexatie van 1% toegepast. De totale personeelskosten zijn in 2024 met € 389.348 gestegen. In 2023 bedroeg deze stijging € 419.072.

2.7.12 Saldo financiële baten en lasten

	2024	2023
Rente deposito	484.581	294.249
Rente spaarrekeningen	61.499	30.626
Rente obligaties	1.408	1.408
Overige rentebaten	80	-
Rentebaten en baten uit beleggingen	547.568	326.283
Externe kosten beleggingen	-	-
Saldo financiële baten en lasten	547.568	326.283

Baten in natura:

In het boekjaar 2024 heeft Vogelbescherming geen directe baten in natura van materiële omvang ontvangen. Branchebreed gebruikelijke kortingen, onder andere bij licenties, publicaties en drukwerk worden niet als baten in natura beschouwd, mede gezien de beperkte omvang. In het kader van de actie Kijkers voor Kijkers ontvangt Vogelbescherming gebruikte verrekijkers van particulieren om deze door te geven aan vrijwillige vogelwachters in partnerlanden, met name in Afrika. De verrekijkers hebben een beperkte economische waarde en zouden bij doorverkoop nauwelijks tot baten leiden. De kijkers kunnen vaak pas in gebruik genomen worden nadat deskundige vrijwilligers van Vogelbescherming deze gerepareerd hebben. De ideële waarde daarentegen is uiteraard heel groot.

Gebeurtenissen na balansdatum:

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier te melden zijn.

3. Overige informatie

Werknemers

Gedurende het boekjaar zijn op basis van fte's gemiddeld 84,6 (2023: 82,5) werknemers in dienst van de Vereniging.

Gemiddeld per afdeling:	2024	2023
Afdeling Bescherming	29,6	32,2
Afdeling Communicatie	35,8	32,9
Afdeling Bedrijfsvoering	18,3	17,4
Directie	0,9	0,0
	84,6	82,5

Bezoldiging directeur-bestuurder

Naam	Floris Italianer
Functie	Interim directeur-bestuurder
Dienstverband:	Geen

- periode 01-01-2024 t/m 28-02-2024

Bezoldiging:	2024	2023
Jaarinkomen		
Brutosalaris	-	-
Vakantiegeld	-	-
Eindejaarsuitkering	-	-
Jubileumgratificatie	-	-
Jubileumuitkering	-	-
Bezoldiging	22.918	251.400
Totaal bruto jaarinkomen	22.918	251.400
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	-	-
Overige beloningen of uitkeringen	-	-
Uitkering beëindiging dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging	22.918	251.400

De interim directeur-bestuurder heeft zijn functie vervuld vanaf 1 januari 2023. De bezoldiging in 2024 ad € 22.918 is gelijk aan het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum. Vanaf de 13e kalendermaand geldt het bezoldigingsmaximum dat voor de Vereniging van toepassing is.

Naam	Karsten Schipperheijn
Functie	Directeur-bestuurder
Dienstverband:	
- contract voor	onbepaalde tijd
- uren per week	40
- parttime percentage	100
- periode	01-02-2024 t /m 31-12-2024

Bezoldiging:	2024	2023
Jaarinkomen		
Brutosalaris	109.002	-
Vakantiegeld	7.965	-
Eindejaarsuitkering	8.264	-
Jubileumgratificatie	-	-
Jubileumuitkering	-	-
Totaal bruto jaarinkomen	125.231	-
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	9.252	-
Overige beloningen of uitkeringen	-	-
Totaal bezoldiging	134.483	-

Het bruto jaarinkomen ad € 125.231 (volledig kalenderjaar € 136.616) van de directeur-bestuurder blijft onder de voor 2024 geldende maximumnorm van € 163.473 (categorie I) o.b.v. BSD-score van 480 punten) van de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties van Goede Doelen Nederland. De totaalbezoldiging ad € 134.483 (voledig kalenderjaar € 146.709) blijft onder het voor 2024 geldende maximum van € 202.706.

4. Overige gegevens

4.1 Controleverklaring accountant

T: +31 (0)70 338 08 08
E: denhaag@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 24002, 2490 AA Den Haag
Oude Middenweg 3, 2491 AC Den Haag
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de ledenraad en de raad van toezicht van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels (“Vogelbescherming Nederland”)

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Vogelbescherming Nederland te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vogelbescherming Nederland op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1. de balans per 31 december 2024;
- 2. de staat van baten en lasten over 2024; en
- 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Vogelbescherming Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag
- ▶ overige gegevens
- ▶ bijlage 1, 2 en 3

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van RJ 650 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 650 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met RJ 650.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico’s dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico’s bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 17 juni 2025

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Digitaal ondertekend door:

Ilona Bothoff - Van Hoff
17 juni 2025 10:12 +02:00

L.C. Bothoff-van Hoff MSc RA

Bijlage 1. Model voor kostentoerekening

Toerekening aan:			
	Beheer en Administratie	Realisatie doelstelling	Fondsenwerving
Kostensoort:			
ICT	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Afschrijving en financiële lasten	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Materiële verzekeringen	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.	Bedrag per mw.
Bestuur	35%	49%	16%
Afdeling Communicatie	0%	85%	15%
Strategische Communicatie & Campagnes	0%	95%	5%
Marketing	5%	45%	50%
Retail	0%	45%	55%
Eigen Media	0%	100%	0%
Ontwikkeling Vereniging	0%	100%	0%
Servicecentrum	20%	70%	10%
Afdeling Bescherming	0%	100%	0%
Beleid & Strategie	0%	100%	0%
Stad	0%	100%	0%
Landelijk Gebied	0%	100%	0%
Natuur	0%	100%	0%
Internationaal	0%	100%	0%
Bedrijfsvoering	50%	25%	25%

Bijlage 2. Begroting 2025

Inkomsten		
<i>Baten van particulieren:</i>		
Contributies		5.558.819
Donaties		2.753.478
Nalatenschappen		2.889.333
Overige baten van particulieren		-
Totaal baten van particulieren		11.201.630
Baten van bedrijven		661.000
Baten van loterijorganisaties		7.629.878
Baten van subsidies van overheden		7.975.249
Baten van andere organisaties zonder winstoogmerk		-
Baten als tegenprestatie levering producten en diensten		780.224
Financiële baten en lasten		240.000
Overige baten		40.000
Totaal inkomsten		28.527.981
Uitgaven		
<i>Out of pocket kosten:</i>		
Bescherming algemeen	18.775.265	
Activeren samenleving	5.430.300	
		24.205.565
Wervingskosten		2.617.275
Kosten beheer en administratie		2.477.567
Totaal uitgaven		29.300.407
Eindresultaat		-772.426
<i>Resultaatverdeling:</i>		
Onttrekking aan bestemmingsfondsen		-933.746
Toevoeging aan bestemmingsreserve Strategisch Meerjarenplan		497.942
Onttrekking aan bestemmingsreserve financiering activa bedrijfsvoering		-336.622
Mutatie continuïteitsreserve		-
		-772.426

De voorlopige begroting 2025 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 28 november 2024. Op basis van het Strategisch Meerjarenplan 2025-2034 is de hier opgenomen definitieve begroting opgesteld. De Raad van Toezicht heeft zijn akkoord gegeven op de aanpassing op 21 maart 2025.

Bijlage 3. Kostenverdeelstaat 2024

	Bescherming	Activeren van de samenleving	Kosten fondsen-werving	Kosten beheer en administratie	Totaal 2024	Totaal 2023
Verstreckte (project)subsidies en (project)bijdragen	-	-	-	-	-	-
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	1.196.589	-	-	-	1.196.589	1.388.020
Salarissen en sociale lasten	4.038.349	1.489.810	795.160	756.859	7.080.178	6.774.514
Pensioenlasten	444.325	163.918	87.489	83.274	779.006	717.384
Overige personeelskosten	187.827	69.292	36.984	35.202	329.306	307.245
Advies- en controlekosten	70.247	25.915	13.832	13.166	123.160	149.724
Huisvestingskosten	63.902	23.574	12.582	11.976	2112.035	243.978
Uitbesteed werk	3.620.245	1.335.565	712.835	678.499	6.347.144	6.483.131
Publiciteit en communicatie	283.130	104.451	55.749	53.064	496.394	578.464
Afschrijvingskosten	145.725	53.760	28.694	27.311	255.490	482.506
Kantoor en algemene kosten	1.060.072	391.077	208.731	198.676	1.858.566	2.002.264
Totale lasten	11.110.412	3.657.364	1.952.055	1.858.028	18.577.859	19.127.231
Bijzondere lasten	-	-	-	-	-	-
Som der lasten	11.110.412	3.657.364	1.952.055	1.858.028	18.577.859	
Som der lasten voorgaand jaar	10.853.424	3.623.135	2.373.799	2.276.872	19.127.231	

COLOFON

Bestuursverslag en Jaarrekening
© Vogelbescherming Nederland, 2025

Bezoekadres
Boulevard 12

Postadres
Postbus 925
3700 AX Zeist

030-693 77 00
info@vogelbescherming.nl

Grote giften

Sandra Peters
sandra.peters@vogelbescherming.nl
06-121 762 57

Nalaten

Jaap Hijmans
nalatenschappen@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Periodiek schenken

Ledenadministratie
ledenadministratie@vogelbescherming.nl
030-693 77 00

Sponsoring bedrijven

Ellen van Buuren
ellen.vanbuuren@vogelbescherming.nl
030-693 7799

Vormgeving

Hans Zandvliet
Zand art & design

FOTOVERANTWOORDING

- Omslag** *Kievit* - Marc Guyt, AGAMI
004 *Karsten Schipperheijn* - Fred van Diem
006 *Grote zilverreiger* - Shutterstock
008 *Blauwborst* - Shutterstock
012 *Rietgors* - Hemmie Verbeek (Vogelfotogalerij)
018 *Spreeuw* - Shutterstock
026 *Vuurgoudhaan* - Paul Verstraeten (Vogelfotogalerij)
036 *Rietgors* - Rob van Mourick (Vogelfotogalerij)
038 *Cayennestern* - Michiel Oversteegen
046 *Huismus* - Wil Leurs, AGAMI
053 *Morinelplevier* - Kees van der Klauw (Vogelfotogalerij)
I *Steenuil* - Austin Thomas, Nature in Stock
V *Scholekster* - Shutterstock
060 *Putter* - Joop Smit (Vogelfotogalerij)
095 *Waterral* - Loes Belovics (Vogelfotogalerij)

